

PRINOS K NAGLASU

U (NOVO)-SLOVENSKOM JEZIKU.

NAPISAO

M. VALAVEC.

*(Preštampano iz CII. knjige Rada jugoslavenske akademije znanosti
i umjetnosti.)*

U ZAGREBU

TISAK DIONIČKE TISKARE

1890.

PRINOS K NAGLASU

U (NOVO)-SLOVENSKOM VEŠTICE

73518

№ 11. IV. 1947/3575

U ZAGREBU

Naglas u imperativu.

A. U krašćini.

Nastavak imperativu *i* u nenaglašenom slogu slabi u govoru na poluglasno i gdje izgovoru ne smeta gine sasma: bódь ili bód, bódmo. U 2. sing. slabi *i* na ь i onda kad ima naglas: cvьдь mj. cveti.

I. Naglas u glagola s prezensnim nastavkom *e*.

1. Osnove od jednoga sloga u prezensu.

Ove imaju dakako naglas na nastavku i to otisnuti u sing. kratki, a u plur. i dualu dugi: zri, zrimo, zrite, zriva, zrita. Take su osnove: *cvre* (obično bez *v*: *cre*): *cvri*, *cvrite*, *-čne*: *začni*, *-me* = ime: *otmi*, *mre*: *mrí*, *-pne*: *napni*, *-pre*: *podpri*, *odpri*, *spri* se, *spe*: *zaspí* (na kamen pšenico), *stre*: *sprestri*, *tne*: *zati*, *tre* (uz táre, tère): *zatri* (uz zatári, zatéri), *vre*: *o-vri*, *zre*: *zri*, *žge*: *žgi* (u goreá. žjě), *žme*: *ožmi*, *žre*: *žri*.

Primjeri iz knige:

-čne: čni: škrb. 1 23 če želiš skrbéti za toje zveličáne, tok zdej *začni*, ne poznéje. — *čnimo*: ravn. 1 38 brez molitve nič ne *počnimo*. jap. prid. 1 194 *začnimo* inu perpravimo se prav. ravn. 2 252 z najlépšjo in lubeznívišjo (istórijo) *začnimo*. — *čnite*: ravn. 1 23 oh otroci! ne *počnite* sej nič česar bi vas moglo sram biti. 1 31 oh ne *počnite* sej nič tako hudiga. 2 57 oh otroci! kako lepo vas učí Jezus, de kmalo *začnite* biti modri in dobri. — *čniva*: preš. 108 le *začniva* per Homéri: prósil réva dní je stáre.

pne: pnimo: preš. 22 le jádra spét *napnimo*.

pre: pri: ravn. 1 185 gospod, *odpri* mi žnable. ber. 207 *odpri* vrata in okna. — *primo*: rog. 2 632 tedaj *odprymo* naše ocy. jap. prid. 1 105 *odprimo* danàs ocy čez sovražnika našiga izveličána. preš. 75 mi mu srcé *odprimo*; — *prite*: kuga 127 *odprite* vrata inu okna v hlevu. jap. prid. 1 21 o duše, katere v enim svetím božjim strahi živité, *odprite* veselu vaše srca. 2 306 pridite inu *odprite* vaše srce proti nemu. kuga 190 *zaprite* živali vsaj na pol dne.

tre: trimo: ravn. ber. 15 *zatri* vsako prepovédano želo precej v začétku. — *tere: téri*: škriń. pok. 1 70 *zateri* v meni vse nagneńa pruti človeškimu obrajtánu: *stári* škriń. sir. 36 12, *zatarí* škriń. prip. 22 22, *tárimo* škriń. modr. 2 10 vaša čítati strí *zatri* trimo, ili pako stěrb *zaterb* trimo; *a* je došlo iz prezensa: tárem, *a* à značí ь.

zre: zri: ravn. 1 212 milostiv *ozri* se na molituv. — *zrimo*: ravn. 2 81 nekolko v raj se *ozrimo*.

žge: žgì: škrb. 1 212 tukej žgt, tukej réži, tukej péci, o gospód! de mi le véčno zaneseš. — žgíte: kuga 174 če vidite de je vrat vnet. taku vžgíte z razbelenim železam nekatére bleke na kožo noter v goltanci.

žre: žrìmo: škrin. prip. 1 12 požrìmo ga kakor pekel živiga.

Na prijedlogu pro čitam jedan put naglas u rav. 2 184 reče mu: spròstri rokó! ko bi trenil jo sprostrè. Narod govori koliko ja znadem sprèstri i sprestrì, tako i Kajkavci prèstri ne prostri. — Na prijedlogu naglas ima: òtmi ali plur. otmìmo, otmíte, otmíva, otmíta.

2. Osnove od dva sloga u prezensu.

Ove imaju u sing. naglas najčešće na slogu pred imperativnim nastavkom i, i to otegnuti: bèri bòdi (punge), kládi grízi plévi bódi (esto) skúbi. Osnova s poluglasnim u korijenu cvst inf. cvstě, ima naglas na imperativnom nastavku: cvstě (cveť). Ovo vaļa navlaš za goreñštinu a tako dolazi i u knizi. U doleñštini, naročito u ribničkoj okolici, naglašuje se imperativni nastavak i u osnovama s vokalom o i e u korijenu: nesì sopì, a kad ide iza ñega enklitika, produžuje se i te glasi î: nesì mi. Tako je naglašivanje bez sumnje isprvično, dočim je nesi rek bi pomlađeno ili udešeno srpskomu naglasu: nesì: nesi = ženà: žena. Vidi što piše o tome vrlo poznavalac slovenštine č. o. Škrabec na omotku: cvetja z vrtov svetega Frančiška IV. tečaj i Jagičev arhiv, IV., 157 sq.

U pluralu i u dualu dolazi naglas obično na nastavku i to otisnuti. To vrijedi u opće za sve osnove, a navlaš za one, u kojim ima vokal o ili e u korijenu: pasìmo pasìte pasíva pasíta, bodìmo bodíte bodíva bodíta, berìmo beríte beríva beríta itd. Naglas ima na korijenu u onim osnovama s izvorno kratkim vokalom u kojima ima u prezensu otisnuti naglas: bódìmo bódíte bódíva bódíta, prez. bódem upravo bódem ero; sédìmo sédíte sédíva sédíta, prez. sédem upravo sédem, itd. Goreñci uz ^ govore i ^: berìmo i berìmo. Ri-jetko je srpskomu nalik naglas: nèsimo nèsite.

Kad imperativ odgovara conj. hortat., kad se zapovijed, ukaz, nukañe, zabrana izriče strogo ili strožije rek bi s negodovañem i nevoļom a imperativ stoji rećenici na čelu, onda rabi otisnuti naglas: kod hodiš? prinèsi vže vode! ubòdi ga no! ne sòpi na me! sédìmo no! vřzite no! hòdi hòdi! bēž' no bēž'! tecíta hitro ili éa tēcíta hitro! Vidi 96: rav. 1 220. Ovo vaļa ne samo za ove glagole, nego u opće za imperativ i glagola ostalih razreda, što se ne će na pose napominati.

U korijenu *pek rek tek* goreñština slabi e na ѣ, a tada ima i u sing. naglas. na imper. nastavku: pьcь, pьcíte, gьcь ili boļe rьcь reíte, tьcь tьcíte, uz pèci rèci tèci.

Osnova *ide* kad je prosta ima obično naglas na korijenu: ídi ídìmo ídíte ídíva ídíta. Tako i složena s prijedlogom pri, gdje se dva i stežu u jedno: prídì prídìmo prídíte prídíva prídíta. Isto biva

kad je ide složeno s prijedlogom na suglasno: obídi, odídi, izidi; a i u doiti kad znači einholen i u poiti kad znači ausgehen nestati: doídi poídi. Uz vújde govori se i víde, dakle i imperativ uz vújdi i vídi. Kad je ide složeno s prijedlogom na samogla no biva j od i: dǒjde nájde pǒjde prǐjde uz prǐjde, zájde. a naglas ostaje kakav je u prezensu: dǒjdi nájdi pǒjdi prǐjdi i prǐjdi zájdi. U sing. čuje se i najđi zajđi prejđi. Mjesto pǒjdi govori se u goreńštini obično pǐjdi pǐjmo pǐjte pǐjva pǐjta uz isto tako obično: pejđi pejmo pejte pejva pejta.

Osnova *ime* (jeti) glasi i *jáme jème, dme ème jmè* i *mè*. Prosta dolazi rijetko te znači incipere: *jámi* i *jèmi, jamíte* i *jemíte*. Često dolazi složena: *najámi najèmi nájmi* i *najmǐ, pl. najemíte najmíte*: *objámi objèmi obími* i *obimǐ objemíte* i *obímíte*; *pojámi* i *pojèmi pǒjmi* i *pojmi pojemíte* i *pojmite*; *prejámi prejèmi prǐjmi* i *prejmǐ prejemíte* i *prejmite*; *verjámi verjèmi* i *verjemǐ (vrjǐmǐ) verjemíte*: *vjámi vjèmi* i *vjemǐ vjemíte*; *vzámi vzèmi vzemǐ vzmǐ vzemíte* *vzmíte*; *snámi snèmi snemǐ (snǐmǐ) snemíte*; *zajámi zajèmi zajmǐ zajemíte* *zajmite*; *iznámi iznèmi iznemǐ iznemíte*.

Osnova *žáme* (žeti) glasi i *žème* i *žmè*, dakle imper.: *žámi žèmi* i *žmǐ*, plur. samo *žmímo žmíte žmíva žmíta*. Tako i *žáne* (žeti) *žène* i *žñè* dakle imper.: *žáni žèni* i *žñǐ*, a plur. *žnímo žñíte žníva žñíta*.

Osnova *mǒže* (mǒći) glasi danas *mǒre* i *móre*. Od osnove se može govori samo u napivańu: *mozǐ bog!* a složena s prijedlogom *po* glasi: *pomǒzi* i *pomǒzi*, *pomozímó pomozíte*; ali za to govori se običnije *pomágaj pomagájte*

Najobičnije su osnove od dva sloga:

bere brati: *bèri beríte*; *brǐde* brǐsti: *brǐdi*; *dǐre* drǐti: *dǐri*; *gnǐte* gnǐsti: *gnǐti*; *grǐbe* grebsti: *grǐbi*; *mǐte* mǐsti: *mǐti*; *nǐse* nǐsti: *nǐsi*; *pǐče* pǐći: *pǐci* i *pǐci*; *pǐre* prati: *pǐri*; *plǐte* plǐsti: *plǐti*; *rǐče* rǐći: *rǐci* *rǐci*; *tǐče* tǐći: *tǐci* *tǐci*; *vǐde* vǐsti: *vǐdi*; *žǐne* gnati: *žǐni*; *bǐde* bǐsti: *bǐdi*; *hrǐpe* hrǐpsti: *hrǐpi*; *mǐre* mǐći: *pomǒzi* *pomǒzi*; *plǐve* plǐti: *plǐvi*; *rjǐve* rjuti: *rjǐvi*; *slǐve* sluti: *slǐvi*; *sǐpe* sǐpsti: *sǐpi*; *zǐve* zvati: *zǐvi*; *lǐze* lǐsti: *lǐzi* *lǐzite* i *lezíte*; *plǐve* plǐti: *plǐvi*; *sǐče* sǐći: *sǐci* *sǐcite* i *secíte*; *vlǐče* vlǐći: *vlǐci* *vlǐcite*, uz *vǐlǐci*: *obǐlci* *sǐlci* *obǐlcite* *sǐlcite* induere exuere; *blǐde* blǐsti: *blǐdi*; *lǐže* lǐći i *lǐci*: *lǐzi* *lǐzite*; *mǐte* mǐsti: *mǐti*; *prǐde* prǐsti: *prǐdi*; *prǐže* prǐći: *prǐzi*; *sǐde* sǐsti: *sǐdi* *sǐdite*; *sǐže* sǐći: *sǐzi*; *trǐse* trǐsti: *trǐsi*; *zǐbe* zǐbsti: *zǐbi*; *klǐde* klǐsti: *klǐdi*; *krǐde* krǐsti: *krǐdi*; *pǐde* pǐsti: *pǐdi* *padíte* i *padíte*; *pǐse* pǐsti: *pǐsi*; *rǐste* rǐsti: *rǐsi*; *grǐze* grǐsti: *grǐzi* *grǐzite*; *ide* iti: *ídi* *íдите*; *ime* jeti: *ob-ími* *obímíte*; *strǐže* strǐći: *strǐzi* *strǐzite*; *bǐde* bǐti (esse): *bǐdi* *bǐdite* i *bodíte*; *gǐde* gǐsti: *gǐdi*; *grǐde* grǐsti (knacken): *grǐdi* *grǐdite* i *grudíte*; *skǐbe* skǐpsti: *skǐbi* *skǐbite* i *skubíte*; *dǐlbe* dǐlbsti: *dǐlbi*; *kǐlne* kleti: *kǐlni* i *kǐlni* *kolníte*; *tǐlče* tǐlći: *tǐlci* *tolcíte*; *vrǐže* vrǐći: *vrǐzi* *vrǐzite*; *mǐne* i *mǐne* *mǐti*: *mǐni* *mǐni* *meníte*; *tǐre* tǐre trǐti: *tǐri* *tǐri* *teríte*; *cvǐtè* *cvǐstǐ*: *cvǐtǐ* *cvǐtíte*, uz *cvǐti* (?).

Primjeri iz kniige:

bere: *bèri*: rog. 2 225 vzemi *bèri*, uzemi *bèri* tole lege, tole lege! škriñ. 134 de jo (pesem) bóš bòl zastópil, *bèri* razlagañe od te iste preš. 108 drùgih pévcov zgódbè *bèri*. ravñ. ber. 32 idi in *zbèri* ženo mojimu sinu. ravñ. 1 89 *pobèri* se in ne hòdi mi več pred oči! 2 85 *pobèri* se, satan! škriñ. sir. 30 24 *zbèri* vkup tvoje srce. ravñ. ber. 71 gospod reče Mojzesu: *zbèri* ľudstvo. preš. 47 meč opáši, Ojstrovrhar, hlápce *zbèri* in továrše. — *berìmo*: ravñ. 2 295 vsi v strahu in molitvi, kakor bi stali pred božjim obličjem jo *berìmo* prihodno lè zgodbo. preš. 159 Moskvičanov. Gorénci móji! kníge mi *berìmo*. — *beríte*: rog. 2 430 *beríte* ali pustite brat eno s. mašo, kuga 20 zdaj *beríte* kaku morejo štalè ali hlèvi všafani biti. jap. prid. 1 166 hočete od tega eksempele imèti? *beríte* svètu pismu. 2 69 kaj se ima sturiti, če hočemo paradiz ali nebèsa zaslužiti, *beríte* svètu pismu, onu vam povè. 2 230 *beríte* samy inu držíte vaše živleñe naspruti. ravñ. 1 VIII radi in pridno *beríte* te bukve. 2 247 kar bomo zdaj pravili, je mило in lepó . . . *beríte* jo tedaj z polnimi misli. ber. 2 tiho *beríte* iz kacih šolskih bukev. 6 *beríte*, pišite, rajtajte. jap. prid. 1 25 jest vam danes pred vaše oči žegen inu kletu postavim. 'Z*beríte* si katèru hočete. 2 283 *zberíte* si rajši zvestobo. ravñ. 1 224 *izberíte* si junca in zakolíte ga. 1 99 vite, tisti kruh je to ki vam ga bog da jesti. Vsaki po svoji potrebi si ga *naberíte*. 2 199 *odberíte* plevél in ga v šope povežite. jap. prid. 1 23 kaj stojté vy še pred mojimi očmy? *poberíte* se, vy prekletí spred mene . . . *poberíte* se inu nesíte z vami to teže letè kletve. 2 116 *poberíte* se preč, vy nesrečni! 2 149 *poberíte* se preč, vy prekletí, v ta ogijn ravñ. 2 232 *poberíte* ostanke, de se ne spridijo. ravñ. ber. 2 *zberíte* se ob nedelah in praznikih ob pravim času v cèrkvi na odméñenih mestih per nauku.

dere: *dèri*: traun. 34 3 *izdèri* vùn meč inu zadèlaj pót. ravñ. 1 135 *izdèri* meč in vmòri me. 2 206 hinavic! *izdèri* brun prèd iz svojiga očesa, potlej še le bratu pezdir gléj izdréti. 1 69 komej so iz mesta odšli, kar Jožef hišniku vkaže: na nóge! *vdèri* za možmi! 1 237 ako te tvoje desno okó pohujšúje, *izdèri* si ga. 1 296 kdor kol mojih podložnikov kdne tega boga, smrti bodi otrok in hiša se mu *podèri*. 1 244 vézi *razdèri* ki te greh ima v nih. — *deríte*: ravñ. 2 109 *poderíte* ta tempel in postavil v treh dneh ga bom.

grebe: *grebìmo*: preš. 76 ak bó (srcé) ta čas splahnélo, spet *zagrebìmo* ga.

mete: *mèti*: ravñ. ber. 207 *pomèti* vsak dan iz stanice nesnago.

nese: *nèsi*: ravñ. 1 157 teh deset mladih sirov pa nih stótniku *nèsi*. 1 288 *nèsi* nazaj v mesto skriño. škriñ. sir. 2 4 *prenèsi* bolečine. rog. 2 329 če kaj vehši martre znájtj zamóreš, *pernèsi* to naprèj. škriñ. prip. 30 15 piávka imá dve hčere katere pravio: *pernèsi* *pernèsi*. ravñ. 1 220 pil bi rad, *pernèsi* mi *pernèsi* (čitaj: prinèsi) vode v korcu. 1 221 tudi kak grizlaj kruha mi *pernèsi*. škriñ. prip. 1 21

perzanési mu, otročuje naj tudi. sir. 2 6 *zanési* se na bogá. 16 2 ne *zanési* se na njih živleñe. 35 15 tudi se ne *zanési* na krivičen ofér. — *nesîmo*: jap. prid. 1 231 pojdimo vùn k ñemu in *nesîmo* ñegovu zasramovañe. ravn. 2 302 tudi mi se za pravične ludí *ponesîmo*, če jih zavolo dobriga djaña kdo obéra. — *nèsimo*: rog. 2 496 *nèsimo*, postavimo, ofrajmo. — *nesíte*: jap. prid. 1 23 pobe-rite se inu *nesíte* z' vami to tēžo le tē kletve. 1 336 *nesíte* na vsak kraj moj križ. ravn. 1 67 seboj vzamíte kar rase nar žlahtnejšiga v deželi in *nesíte* v dar možu. 2 101 natočíte, starašinu *nesíte*. ber. 47 *vzemíte seboj* kar raste v naši deželi nar boliga in *nesíte* mu v dar. ravn. 1 244 *ponesíte* se za vdovo. jap. kolos. 3 13 *prenesíte* edèn drugiga. jap. prid. 1 97 *prenesíte* radi . . . vse le tē težave. 2 19 *prenesíte* tē hudobne, zakaj bog jih sam prenese. 1 329 brž *pèrnesíte* tó nar lepši oblačílu. škrb. 1 319 brš *prnesíte* nar lepši oblačilo. ravn. 1 206 meč mi *pernesíte*. 2 253 vurno *pernesíte* nar lepši oblačílo. jap. ezez. 4 32 *zanesíte* edèn drugimu. jap. prid. 1 123 ne *zanesíte* se na vašo moč. — *nèsite*: škriñ. sir. 39 17 *per-nèsite* sad, kakòr zravèn potókov zasajéne róže. traun. 61 11 nikár se ne *zanésite* na krivico. 95 7 *pernèsite* gospodu část inu hválo. 95 8 *pernèsite* část iměnu tiga gospoda.

peče: *pèci*: škrb. 1 213 tukej žgí, tukej réži, tukej *pèci*, o go-spód! ravn. 1 28 vurno *pèci* podpeplníke iz nar bélsi móke. 1 221 meni *spèci* nar prvič kruhek. ber. 27 urno *spèci* podpeplnikov ali mlincov iz nar lepši moke. — *pecíte*: ravn. ber. 60 zakolíte jagñe, *specíte* in pojéjte ga do čistiga.

pere: *pèri*: traun. 50 4 *opèri* me če dalej ból od moje krivíce. 50 9 *opèri* me inu bóm bðl bøl kakòr sneg. ravn. 1 184 *opèri* me ino blejši bodem od snéga. 1 233 idi in *opèri* se v Jordanu sedem krat. rog. 2 637 pójde inu skópli, zmy, *spèri* se sedem krat ù tèm Jordánu. — *perîmo*: ravn. 1 185 greh ni nikoļ brez hudih naslédkov, še tako ga z'sólzami objokujmo in *perîmo*. — *períte*: ravn. 1 244 *opèrite*, očistite se.

plete: *plèti*: škriñ. sir. 7 13 nikár làže čez tvojiga bráta ne *plèdi*. sir. 10 10 ne *zaplèdi* se v mnoge opráviqe.

reče: *rèci*: rog. 2 422 če rečeš de tebi je dobru držat se bogá, na *réce* (čitaj: *rècъ*) le pred ludmy, inu pred bugam nikár, na *réce* le samú z' besédo. škriñ. 7 4 *rèci* k modrósti: ti si moja sèstra. sir. 7 4 nikar ne *rèci*: bóg se bo ozèrèl na velikú štèvilu mojih darov. 5 1 ne *rèci*: jest imam za svoje živleñe za dosti. 5 3

ne *rèci*: kakú močen sim! ravn. 1 130 z' temi trémì sto bom rešil Izraelce. Vsim drugim *rèci* domú. 1 143 če še en krat slišiš klicati, *rèci*: gospód, govòri. 2 83 če si božji sin, tem kámenam le *rèci* de bo kruh iz njih. 2 161 *rèci* le, in moj hlapec bo zdrav. 2 214 Simon, nekaj ti imam povédati. Simon je djal: *rèci*, vučeník! škriñ. prip. 30 7 za dvę rečy sem te prosil, ne *odrèci* jih meni pręden vmerjém. sir. 7 37 darovitnost je vsim živim ludem prietna, tudi mrtvimu je ne *odrèci*. — *recîmo*: rog. 2 203 za tu *recîmo*: ora pro nobis. jap. prid. 1 116 sklenimo tedaj inu *recîmo* z' prerokam: gospód, razsvětli moje oçy. 2 130 *recîmo* samy k sebi: kdo si ty? 2 171 takú *recîmo* z' tim krajševim prerokam: . . . ravn. 1 53 vbîmo ga in vrzimo kam v jámo ter *recîmo* da ga je zvér vjédla. levst. žup. 37 vrhu tega so, kadar se kdo odgaña za méjo cesarstva, tudi še druge zapóvedí, *recîmo* kadar ga ženó v Lahe. 122 *recîmo* da svoj dobiček vzemó od kupa. ravn. 1 343 z' sveto častjó *izrecîmo* ñegovo imé. — *rècîmo*: rog. 2 558 upimo inu *rècîmo* h te devici: o benedicta! — *recîte*: kuga 50 *recîte* vy kar hoçete, jest ne bom nikoli drugaçe mislil. jap. prid. 1 39 ne *recîte* da ste še mladý. 2 75 ne *recîte* tédaj de mórete almožne dajati. 2 132 inu mi nikar ne *recíte*, de sim nadležen. ravn. 1 III če v kakšino besedo v teh bukvah zadenete de je precej ne vuméste, nikar brš ne *recíte* de je izmišljena. 1 73 hitíte tedaj do očéta in *recíte* jim: . . . 1 291 v srcu *recíte*: gospód, ti bodi mólen! 2 187 v hišo stopívši *recíte*: mir ti hiši! — *rècîte*: škriñ. sir. 39 20 kadar ga hvalite, *rècíte*: vse gospodove dęla so prav dobre.

teçe: *tèci*: škriñ. sir. 32 15 kadar je čas vstati, ne múdi se, ampak *tèci* ta prvi na svoj dom. ravn. 1 197 íši mir ino *tèci* za ñim. — *tecîmo*: rog. 2 406 *tecîmo* za Jezusam. jap. hebr. 12 1 *tecîmo* skuzi potrpežlivost h timu nam naprej postavljenimu boju. — *tecîte*: jap. prid. 1 39 *tecíte*, ah *tecíte*, dokler je le ta barka tiga izveličaňa odprta. 1 199 *tecíte* iz mojih oçy, vy izveličanske solzę. 1 214 vy bolniki, katere je on ozdravil, *pèrtecíte* le sëm. 2 170 prvič se z' eno živo vęro k bogu *zatecíte*.

tepe: *tèpi*: škriñ. sir. 30 12 *tèpi* ga z' šibo dokler je otrok. pok. 1 14 ne *tèpi* me po tvoji moçi. ravn. 1 267 gospód, ne *tèpi* me po mojih grehíh. preš. 166 naprėj me sręča gládi ali *tèpi*, me tnálo nájdla bóš neobçutlivo.

žene: *žèni*: škriñ. sir. 5 10 nikar se po krivičnimu blagu ne *žèni*. ravn. 1 108 če se vol ali osel tvojiga sovražnika zgubí in te sręča, nazaj mu ga *žèni*. 1 93 ne *žèni* si k srcu tega. škriñ. pridg.

11 10 *izžéni* jezo iz tvojiga srcá. sir. 31 24 žalost deleč od sebe *odžéni*. — *ženímo*: ravn. 1 175 glas mu *ženímo*, nemu našiga zveličaňa stebru. — *ženíte*: kuga 129 *ženíte* živino po noči na pašo; če jo hočete po dnevu vun gnati, taku jo *ženíte* v senčne krajé. ravn. 1 92 tudi govédino ino drobnico *ženíte*. 1 250 vriskaj, zemlja, glas *poženíte*, goré!

stréže: *strézi*: jap. 1 petr. 4 10 aku kdo stréže, ta *strézi* po moči. ravn. 2 255 *strézi* mu. jap. 1 petr. 4 10 vsakiteri *postrézi* timu drugimu. ravn. 2 262 počívaj, jéj, pí in *postrézi* si. — *strezíte*: jap. rim. 13 14 ne *strezíte* mešu po negovih želah.

vléče: *vléci*: škriň. sir. 8 2 nikar se z bogatim člověkam ne *vléci*, de ki čez te pravdo ne počné. škriň. vis. pes. 1 3 *vléci* me, my bomo po dúhu tvojih mazíl za tebój tékli. ravn. 1 243 poslušajte, nebesa, in zemla, *vléci* na uhó. 1 244 kadar vidiš naziga, ga *obléci*. — *vlécíte*: jap. 2 korin. 6 14 nikar ne *vlécíte* jarma z' nevěrniki. jap. rim. 13 14 *oblécíte* gospoda Jezusa. efez. 4 24 *oblécíte* t'iga noviga člověka. 6 11 *oblécíte* se z' božjim orožjam. jap. prid. 1 43 hitru pèrnesíte tó nar bólsi oblačilu inu ga *oblécíte*, (-e- je iz prezensa primito). ravn. 2 253 vurno pernesíte nar lepši oblačilo, *preblecíte* ga. jap. kološ. 3 9 *slécíte* t'iga stariga člověka z' negovimi děli. — *vlécíte* škrb. 1 319 pernesíte nar lepši oblačilo, *oblécíte* ga. kuga 131 *zavlejcíte* vsaki živini eno arasovo žnoro na prsih.

séze: *sézi*: škriň. sir. 31 16 ne *sezi* ta prvi z' tvojo rokó. 31 17 ne *sezi* z' nim vred v sklědo. 31 21 kadar med njih veliku sediš, ne *sezi* z' tvojo rokó poprej kakor drugi. jap. 1 timot. 6 12 *seži* po věčnim živleňi. ravn. 1 85 vrže (palico) in kača je bila. Mojzes pa zbeži pred nó. Bog reče: *sézi* in prími jo. 1 37 per bogu mi *persézi*, de mojga sinú ne boš ženil per Kanankah. 1 42 Jakob pravi: *persézi* mi. Ezav *perséze*.

sède: *sédi*: škriň. prip. 16 16 *posédi* modróst. sir. 11 9 ne *vsédi* se k sodbi z' grěšniki vred — *sédíte*: jap. prid. 2 158 pridite, vy požegnani mojga očeta, *posédíte* to krajlestvu.

trése: *tresíte*: ravn. 2 188 prah od nóg *otresíte*. ber. 1 snég *otresíte* tudi z klobukov.

kráde: *krádi*: ravn. 2 242 ne *krádi*.

páde (izvorno: päde): *pádi*: rog. 2 204 kir jest tebe ne morem zapopásti, tedaj ti mene *popádi*. traun. 34 2 *popádi* orožje inu brambo inu vstani k' moji pomoči. rog. 2 218 kristijani lubeznivi, na *upádi* vam vaše srcè. ravn. 1 158 nikomur ne *vpádi* srcé nad tim filiščanom. — *pádimo*: traun. 94 6 molímo inu *pádimo* doli.

— *pádite*: traun. 70 11 hitite za nim inu *popádite*. škriñ. sir. 33 19 vy naprèj postavljeni zbiralíšov, z vušesmi *zapopádite*.

páse: *pási*: škriñ. sir. 29 33, z tem kar pred rokami imáš, druge *pási*. — *pasite*: jap. 1 petr. 5 2 *pasite* čedo božjo.

ráste: *rasíte*: jap. 2 petr. 3 18 *rasíte* pak v' gnadi in v' spoznaní gospóda našiga.

ide: *ídi*: preš. 9 k óknu *prídi*. *pòjdi*: rog. 2 658 *pójdi*, *pójdi* tedaj, o grešnik h temu Jordanu. škriñ. prip. 4 29 *pójdi* inu zupet pridí. sir. 32 2 *pójdi* na svoje městu, itd. — *pojdi*: preš. 189 de bódo znáni bózji jim oběti, jih oznanvat *pojdi* v slovénske mésta. — *pòjmo*: ravn. 1 145 *pòjmo*, po škriño zaveze pošlímó. 2 26 le brz, zdaj kmalo *pòjmo* v Betlehem. 2 58 *pòjmo* pod pertlíeno strého treh toľkih svetníkov. — *pójдите*: škriñ. vis. pes. 3 11 *pójдите* vùn, vę sionske hčere. ravn. ber. 47 *pójдите* doli v Egipt. — *pòjte*: rog. 2 5 2 *pòjte* samy u se. ravn. 1 65 vi drugi pa *pòjte* domú. 1 188 vi pa *pòjte* v miru nazaj v mesto. 1 287 *pòjte* stran iz tega kraja. 1 296 vun *pòjte*. 1 315 koľkor vas je negoviga polka, stavit v Jeruzalem *pòjte* gospodov tempel. 2 115 *pòjte* in možá poglejte. preš. 93 vsi *pòjte* rákam žvízgat. — *Pòjdiva*: škriñ. vis. pes. 7 11 pridí, mój lubi, *pòjdiva* vùn na poľe. — *pójva pòjva*: ravn. 1 15 *pójva* po poľu en malo. 1 172 sulico vzami in kupo pa *pójva*.

ime (áme jáme, eme me jme): *ími*: ravn. 1 85 sézi in *prími* jo. — *ámi*: škriñ. prip. 20 16 za vunajne *vzámi* od néga zastávo. traun. 118 39 *vzámi* od mene proč zasramovañe. škriñ. sir. 19 16 ne *verjámi* slęhrni besędi (pisano -ami vaľa čítati -ьмъ: *vzámi* *verjámi* = *vzъmъ* *vrjъmъ*). — *ěmi*: rog. 2 633 za tu muje reunu inu minútu žiulějne *vzěmi* gori tu kar meni časa naprèj stoji. ravn. ber. 29 vse sebój *vzěmi* iz tiga mésta. — *mì*: ravn. 1 32 *otmì* živleñe, ne ozéraj se. 1 50 *otmì* me zdaj od roke mojiga brata. 1 307 *otmì* nas nezdušnikam iz rók. na prijedlogu naglas: ravn. 1 138 sem le pojdi in z nami *zějmi* in pomdči. — *amímó*: rog. 1 492 *uzamymó* ta s. offer. ravn. 2 38 z' hvaležnostjo *vzamímó* spoznañe ki nam ga da bog. 1 217 ob kratkim *povzamímó* ves modrostni vuk. 2 139 še enkrat *povzamímó*. Jezusove vse te lepe navuke. — *ámímó*: rog. 2 496 pojmo, *uzámímó* iz Anno inu Joahimam Marijo. — *emímó*: ravn. 2 304 še enkrat vse jih čudeže Jezusove *povzemímó*. — *ímite*: ravn. 1 224 *prímite* se Bala. 2 157 lubi ví! *prímite* se tega lepiga Jezusoviga izreka. 2 160 le dobróst lubíte in le *prímite* se je. — *imíte*: jap. prid. 1 202 le tá je, tega *prímíte*. — *jmíte*: rog. 2 430 *prejmyte* tu cartanu s. r. telú, ravn. 1 333 *prejmíte* te navuke

kakor srebra velik zaklad. 2 103 našite vrče, *zajmite*, starašinu ne-síte. — *amíte*: rog. 2 487 *vzamyte* tu ner bulsi od fruhta inu sadú te zemle. kuga 133 *vzamíté* eno štupo iz jalape. 172 *vzamíte* mlado hrastovo skorjo. jap. prid. 2 177 *vzamíte* za dobru vse kar vam bog pošle. ravn. 1 35 otroci! *vzamíte* svoje zaupañe k ñemu. 1 67 še toľko denarjev seboj *vzamíte* in denarje ki ste jih per vrhu vréč našli tudi *vzamíte*. (još 1 107 111 113 123, 2 196 266, ber. 2 4 47 77). — *amíta*: ravn. 1 141 *vzamíta* potlej koľkor se vama poľubi. — *jamíte*: jap. prid. 1 166 *verjamíte* meni. kuga 25 *verjamíte*, de paše te nar bolši arcnije vaši živini dadó. 122 ne *verjamíte* de vaša živina še le ta čas zboly, kadar jo vže blizu smrti vidite. 162 nikar ne *verjamíte* de bo bolezan majn huda, kadar so vaše ovce slabe. — *emíte*: jap. prid. 2 163 če vy meni tega ne verjmete, *verjemíte* vsaj našimu izveličarju. kuga 92 *verjemíte* le de glen regira. 10 letę bukve . . . *vzemíte* jih z častjó. — *imíte*: rog. 2 312 tega spót in škódo si k' sreú *uzimyte*. 522 *uzimyte* si k enimu eksemplu. kuga 190 *vzámíte* try lóte črne sabotilije. jap. prid. 1 121 taku *vzámíte* vy vsaku jutru vaše misli vkupej. 2 232 *objámíte* uniga vašiga sovražniga. 2 307 *objámíte* ta svęti križ.

bóde: *bódi*: škriñ. sir. 1 37 ne *bódi* pred ludmy hinávéc. 3 24 ne *bódi* preveč radovejđen. 7 39 ne *bódi* len, itd. ravn ber. 11 tedaj je hótel bog de *bódi* svitlóba. preš. 21 nezásta, *bódi* zdráva! 31 *bódi* mēni zvésta. 186 po cęli zęmľi vsim ludēm mir *bódi*! levst. žup. 1 rad poslušaj modre iskúšene svęte, *dobódi* jih od koder koli — *bódimo*: jap. prid. 1 329 zakolite enu tele in *bódimo* dobre voľe. ravn. 1 19 tičkam na gnézdú če bog de *bódimo* míli in vsmileni. ber. 13 in je hótel de *bódimo* svetí. preš. 159 ne *bód'mo* šalobárde! — *bodimo*: ravn. ber. 124 *bodimo* zmérni v' živeži. — *bódite*: jap. prid. 2 27 *bódite* apostelni te resnice. — Pamti: *boditě*: kuga 10 *vzemíte* jih z' častjó inu *boditě* ñemu hvalęžni.

kólne (uz kólne): *kólni*: škriñ. predg. 10 20 bogatína ne *kólni*. škrb. 1 156 nikar ne *kóvni*. — *kolnîte*: jap. rim. 12 14 žęgnajte te katęri vas pregánajo, žęgnajte inu ne *kolnîte* jih.

mólze: *molzíte*: kuga 159 nikar vaše ovce do mrtviga ne *molzíte*.

tólce: *tolcíte*: kuga 172 *vzamíte* mlado hrastovo skorjo, posušite jo inu *stolcíte* k' eni štupi. 200 *stolcíte* jo dobro. 207 *stolcíte* živiga apna en funt.

vřže: *vrzímó*: jap. rim. 13 12 *verzímó* od sebe deľa te tamęe. jap. prid. 1 238 *verzímó* še en pogled na to mrtvu truplu. ravn.

1 53 i ber. 39 ubimo ga in *vrzimo* kàm v'jamo. — *vrzite*: jap. jak. 1 21 *vrzíte'* od sebe vso nečistost. jap. prid. 1 23 *vrzíte* še enkrat vaše oči na une srèčne trumè. 2 64 *vrzíte* vaše oči na Jezusa. 2 283 *vrzíte* se z' vsim zavupaňam v ñegovu naróèje. kuga 5 *vrzíte* vaše oči na kmèta katèri v nógradi dèla. rav. 1 54 nikar ga ne vbijajte . . . raji ga že *vrzíte* v ta vodnák le v pušavi. 1 229 doĵ jo *vrzíte*. 1 237 primate me in *vrzíte* me v morje. ber. 109 *vrzíte* me v morje. jap. prid. 2 316 *zavržite* z' grozo vse kar se evangèlski besèdi zupèr stavi.

móže: *mózi*: rav. 1 269 *pomózi* vsakimu kolikor vtrpiš. 1 315 vsim pa kar je še vjemcov in hoèejo na pot iti, povsot se jim z zlatenino in srebrnino in živino *perpomózi*. — *mózimo*: rav. 1 320 če gosposka veléva kar prid obèji zadéne, radi in z veselam *pomózimo*, 2 293 k opèjim ali sosèskim stávam in napravkam radi *perpomózimo*.

II. Naglas u glagolu s prezensnim nastavkom *je*.

1. Pred je ima samoglasno.

Mjesto -ji dolazi gotovo samo j; prema tomu dolazi naglas na slogu pred j, i to isti koji je u prezensu do osnova na -i, koje imaju samo otisnuti naglas. — Osnove na -i u govoru gube cijelo ji, to je od -iji biva stegom samo i: bî bîmo bîte bîva bîta mj. bîj bîjmo, pa tako i u knîzi dolazi. U ñekim se osnovama na -i skraèuje to i te slabi na poluglasno: ubè uz ubî, vmè se uz vmî se. Isto biva kašto s -ej: grè uz grèj, a u plur. grîmo grîte, grîva grîta, ali ne u knîzi. — Osnove koje imaju u infinitivu ja ispred nastavka ti prave kadkad imperativ prema glagolima s prezensnim nastavkom a: lâjaj lâjajte uz lâj lâjte; smèjaj se uz smèj se; strújaj mj. strúj. — Osnove od više nego od dva sloga drže u imperativu naglas prezensa: kraĵuje pres. kraĵujem dakle imperativ: kraĵij kraĵijte; varuje pres. várujem, dakle imperat.: váruj várujmo várujte várujva várujta; prevzètuje pres. prevzètujem, dakle imp. prevzètuj prevzètujte.

grèjem: grèj grèjmo grèjte grèjva grèjta;

smèjem se: smèj smèjmo smèjte smèjva smèjta se;

ščújem: ščúj ščújmo ščújte ščújva ščújta;

píjem: píj píjmo píjte píjva píjta;

vèrujem: véruj vérujmo vérujte vérujva vérujta;

molèdujem: molèdujmo molèdujte molèdujva molèdujta.

Nenaglašeno -uj slabi u nekim krajevima na bj, od čega biva jasno i, koje na kraju i otpada: várujem: vári (obár') várimo váríte váriva váríta; véruje: véri vérite.

Najobičnije osnove od dva sloga jesu:

báje: báj bájmo bájte bájva bájta; *čáje*: čáj čájte; *dáje*: dáj dájte i dájte dájte dájajte; *lájje*: láj lájte i lájaj lájajte; *máje*: máj májte i majíte; *tájje*: táj tájte i tájaj; *déje*: dēj dējte vardēj vardējte, ali nádejej nádejte se, u govoru: nádjej; *gréje*: grēj i grě grējte i gríte; *séje*: sēj sējte; *spéje*: spěj i spě: prispě; *štéje*: štěj i ště štějte i štíte; *póje*: pój pójte; *bíje*: bíj bíjte (bí bite); *bríje*: bríj; *-čije*: počij; *díje*: díj; *gníje*: gníj; *klíje*: klíj; *kríje*: kríj; *líje*: líj; *míje*: míj; *píje*: píj; *ríje*: ríj; *šíje*: šíj; *víje*: víj; *vpíje*: vpíj i vpě; *žíje*: žíj; *-úje*: obúj obújte; *blúje*: blúj blújte; *čúje*: čúj; *dúje*: dúj; *klúje*: klúj; *kúje*: kúj; *plúje*: plúj; *rúje*: rúj; *snúje*: snúj; *strúje*: strúj i strújaj; *súje*: súj; *ščúje*: ščúj; *trúje*: trúj.

Osnove od više nego od dva sloga:

uméje i *úme*: uměj i úmi umějte i úmite; *razúmi*; *iméje*: iměj imějmo imějte imějva imějta, i imě = iměj. — Amo idu osnove na uje s inf. nastavkom ova: *gospodúje*: *gospodúj* *gospodújte*; *vérujem*: *véruj* *vérujte*, *koléduje*: *koléduj* *kolédujte*; *spoštúje*: *spoštúj* *spoštújte*.

Primjeri iz knige:

bíje: *bíj*: *ravn.* 1 135 lej, tí so tísti ľudjé ktire zaničuješ! Idi in bí se z' ními. — *bíjmo*: *ravn.* 1 53 vite vite, saňáč pride! *vbímo* ga in vrzímo kam v jamo.

čije: *čijte*: *ravn.* 1 27 zagleda tri možé priti. Vstane, jim na-proti teče in reče: *počíte* si enmalo. *ber.* 37 *počíte* si malo tukej.

čúje: *čúj*: *škriñ.* sir. 1 38 *čúj* čez úe, de ki ne padeš, 12 11 ako lih ponižan perkloñen hódi, vendèr *čúj* inu se pred ñim váruj.

gréje: *grějta*: *jap. jak.* 2 16 pojđita v myri, *ogřejta* in nasitita se.

kríje: *kríj*: *škriñ.* sir. 37 7 tvôje naprejvzettej *perkry* pred tēmi kateri so tebi nevošlivi. *ravn.* 1 22) idi od tod in per potóku se *perkrí.* *rog.* 2 72 vstáni góri, *reskry* tvoje pogréjhe. *dalm. dan.* 12 ti pak, Daniel, *skry* le tē besede. *ravn.* 1 184 *skrí* svoje obličje pred mojimi grehi.

líje: *líj*: *dalm. sir.* 36 *izly* srd vùn. *škriñ.* sir. 36 8 *izly* tvojo jezo. *škriñ. pok.* 1 14 *uly* v moje srce potrepežlivost. — *líjmo*: *ravn.* 1 80 ľubi otroci! tudi mi *prelímo* kako sólzo per Jožefovi trugi. — *líjte*: *ravn.* 2 103 rekel je stežetam Jezus: *naľíte* vrče

z vodo. kuga 172 potle ravnu toliku kamnate ali tržaške soly vmes zmešajte, *perlíte* vode, naredíte iz tega enu gostu tastú. 134 *vlyte* nim le to pijačo mlačno nóter.

míje: *měj*: ravn. 2 147 ti pa, kadar se póstiš, máži bradó in obraz si *vmí*. — *májte*: kuga 190 če se nič ne bólsa, potle *zmíte* tę nečedne kraje na koži ene dvakrat na dan z hudim lugam.

píje: *pěj*: dalm. 1 tim. ot. 5 ne *py* več vodé, temuč *py* enu malu vina. kast. cil. 177 pred nym *py* inu jei. jap. 1 tim. 5 23 nikar še vode ne *py*, ampak *py* enu malu vina. dalm. luk. 12 imej vze pokoj, jej, *py* inu bodi dobre vole. ravn. 1 138 če si žejna, pojdi in pa *pí*. 2 262 torej počivaj, jej, *pí* in postrézi si. — kast. cil. 34 *popy* le tó grenko arcnio de ozdraviš. — *píjte*: dalm. mat. 26 *pyte* iz tiga vsi. škriñ. vis. pes. 5 1 *pyte*, moji prijatli.

póje: *pój*: nar. pes. *pój pój*, tiček mój. Kak bom pël, ki sem se vjel? — *pójte*: jap. ezez. 5 19 *pójte* inu prepévajte gospódu v vaših srcih. traun. 95 1 *pójte* gospódu eno novo pejsëm, *pójte* gospódu vse ludstva tę zemle, *pójte*, gospódu. 97 4 vukájte bogú vse džéle, *pójte*, poskakújte od veséla inu *pójte* nemu hvalo.

rúje: *rúj*: škriñ. pok. 1 70 *izrúj* iz mojiga srcá vse korenine, katere so moji navadni grēhi v mojim srci zapústili

sėje: *sěj*: škriñ. prid. 11 6 *sej* tvoje sème zjutraj.

štėje: *ští*: kast. 37 *šty* prah v sonci . . . vse le tu *prešty* (šty = ští od štěj, kao zlodi od zlodej). *štěj*: ravn. 1 191 jezar srebrnikov mi *naštěj* škriñ. sir. 42 7 kar vún dajěš, *preštej* inu pre-vagaj.

vpíje: *vpěj*: jap. galat. 4 27 *zavpy* ti, katęra ne rodyš. škriñ. pok. 1 95 *zavpí* z velikim glasam. — *vpíjte*: dalm. jer. 4 glasno *vpyte* v Jeruzalemu.

imėje: *iměj*: ravn. ber. 65 ne *iměj* ptujih bogov zraven mene. *iměj*: levst. žup. 76 nad dvé líbri strélnega prahú ali smodnika ni sam trgovec ne *iměj* nobeden v svojej zalogi. — *imějmo*: ravn. ber. 19 Noetovo djañe *imějmo* v zglèd, kako de med hudobnimi ľudmí živímo. — *imějte*: ravn. ber. 42 boga *imějte* vedno pred očmí.

umėje: *umějte*: ravn. 2 49 oh ľubi otroci! *umějte* sàj toľko dobroto.

bojúje: *bojúj*: škriñ. sir. 4 33 *bojúj* se za rěsaico do smrti.

dihúje: *dihúj*: škriñ. pok. 1 6 čez tvoje grēhe *zdihúj*.

držúje: *držúj*: škriñ. pok. 1 14 ne tepí me po tvoji moči, ampak *perdržúj* tvojo roké po moji slabósti.

dvigûje: *dvigûj*: škriñ. prip. 23 5 ne *vzdigûj* tvoje oçy k bogastvu. — *dvigûj*te: traun. 74 6 ne *povzdigûj*te vašo môç taku visoku.

glasûje: *glasûj*te: traun. 31 11 bódite prav veseli inu *ràzglasûj*te vaše vesele 65 8 *razglasûj*te ñegovo hvalo.

gledûje: *gledûj*: škriñ. prip. 27 23 skrbnu spoznaj stan tvoje živine inu *ogledûj* tvoje çede. levst. žup. 49 župan *pogledûj* tudi, kakšne so znotraj hiše.

gospodûje: *gospodûj*: traun. 109 2 *gospodûj* v srèdi med tvojim; sovražniki. preš. 186 ti *gospodûj* çez véro, míslí, dèlo.

-gûje (opako mjesto giblje): *-gûj*: škriñ. sir. 7 25 imaš synove? podvúci jih in *perpogûj* ñih vrat v mladostí. 30 12 *perpogûj* ñegóv vrat v mladostí. traun. 68 24 ñih hàrbet vèdnu *perpogûj*. — *gûj*te: rog. 2 123 *prpogûj*te se ñe s iménu.

hudûje: *hudûj*: škriñ. sir. 8 19 ne *hudûj* se z ježnim.

imenûje: *imenûj*: škriñ. prip. 7 4 *ràzvûmnost imenûj* tvojo pri-játelco.

kazûje: *kazûj*: škriñ. sir. 32 6 ne *skazûj* tvojo modróst kadàr ny ças za to. — *kazûj*mo: ravn. ber. 188 tudi mi z' tém *skazûj*mo svojo domovinsko ljubézen de za ño molimo.

kraļûje: *kraļûj*: traun. 64 5 hodi srèçnu in *kraļûj*.

kupûje: *kupûj*: levst. žup. 48 *kupûj* in prodávaj se povsód po novej méri.

lâzuje i lazûje: *lâzuj*: škriñ. prip. 24 15 nikár ne *zalâzuj* inu ne jiši hudobíje v praviçniga hiši. — *lazûj*mo: škriñ. prip. 1 11 pojdi z nami, *zalazûj*mo kry.

mašûje: *mašûj*te: rog. 2 433 tu imate krajcerje, pojte, *mašûj*te za ubóge dúše u' vicah.

meñûje: *meñûj*: dalm. dan. 5 tvojga obraza taku ne *preminuj*. (u dalm. e (= ð) slabi na i pred naglašenim slogom).

mišļûje: *mišļûj*: škriñ. sir. 3 22 ne *premišļûj*, kar tvojo môç preseže. 3 24 ne *premišļûj* veliku nepotrèbne reçy. 6 37 *premišļûj* božje zapóvèdi. 8 9 ne zavrzi govorjéne starih módríh, ampak *premišļûj* ñih pogóvore.

mudûje: *mudûj*te: ravn. 2 202 torej še toļçkiniga dobriga ne *zamudûj*te.

niçûje: *niçûj*: škriñ. sir. 3 15 ne *zaniçûj* ga. 7 20 ne *zaniçûj* nar lúbšiga bráta za volo zlatá. 8 6 ne *zaniçûj* çloveka kateri grèh zapusty. 8 7 ne *zaniçûj* çloveka v negóvi stárosti. 10 26 nikár ne *zaniçûj* vbógiga inu praviçniga çloveka. traun. 54 2 o, bog, ne

zaničúj moje prošne. ravn. ber. 196 kdor težko dela, ga ne *zaničújmo* — *ničúj* : rog. 2 421 ne *zaničújmo* druge.

ofrúje: *ofrúj*: škriň. sir. 14 11 *ofrúj* bogú spodobne dary. — *ofrújte*: rog. 2 95 *ofrújte* vašimu bogú.

pelúje: *pelúj*: škriň. prip. 24 28 ne *zapelúj* nobeniga z tvojimi žnabli.

pihúje: *pihúj*: škriň. sir. 8 13 ne *razpihúj* s tvojim svarjenám žerjávico grešnikov.

pravičúje: *pravičúj*: škriň. sir. 14 16 dajaj inu prejemaj inu *opravičúj* tvojo dušo.

pričúje: *pričúj*: škriň. prip. 24 23 ne *pričúj* brez potrebe zupèr tvojiga bližniga.

skakúje: *skakúj*: traun. 96 1 zemļa, *poskakúj* od vesela. — *skakújte*: traun. 97 14 *poskakújte* od vesela.

smehúje: *smehúj*: škriň. sir. 7 12 ne *zasmehúj* človeka kadar je v srci žalostèn.

sramúje: *sramúj*: škriň. sir. 4 24 nikár se ne *sramúj* resnico govoriti. — *sramújte*: škriň. sir. 41 19 *sramújte* se za to kar bom z mojim jezikam povèdal. 51 37 ne *sramújte* se néga hváľiti. pok. 1 18 *sramújte* se vy moj' sovražniki, al *sramújte* se taku, da od vaših hudobnih misèl odstópíte.

stopúje: *stopújte*: ravn. 1 117 le gospod bogú nikar ne *vstopújte!*

svečúje: *svečúj*: škriň. sir. 35 11 karkoli daš, daj z veselím obrázam inu *posvečúj* z razveseľenám tvoje desetine.

svetúje: *svetúj*: škriň. sir. 8 20 nikár se z norci ne *posvetúj*. 9 21 *posvetúj* se z módrimi inu zastópnimi. 37 7 nikár se s tým ne *posvetúj* kateri te zalázuje. 37 12 *posvetúj* se za svetóst z nešvetím človekam.

tvrdúje: *tvrdúj*: škriň. pok. 1 127 *potrdúj* mojo majhno srčénost.

váruje: *váruj*: škriň. sir. 4 23 moj syn! *váruj* se húdiga. 7 26 imaš hčere? *váruj* nih život. 9 21 *váruj* se po vsi tvoji moči pred tvojim bližnim. 12 11 čúj inu se pred nim *váruj*. 28 30 *váruj* se de ki tebi jezik ne spodlety. traun. 33 15 *váruj* se hudiga. preš. 7 fánte zbéraš si prevzétna, se šopíriš, kér si zála, *várij várij* de priletna sámka se ne bóš jokala. 99 bog tega *várij*. ravn. 2 236 če jim, kar bog *obvári*, že več niste enaki, enaki jim biti se perzadeníte. preš. 106 mladóst! po tvôji tèmni zárji srcé bridkó zdi-húje: bóg te *obvári!* 14 bog te *obári*. — *várujmo*: ravn. ber. 206 nam je zdravje dal, de ga skrbno *várimo* in ohranímo. — *várujte*: škriň. sir. 17 11 *várujte* se pred vso krivico.

věruje: *věrujte*: škriň. sir. 2 8 kateri se gospóda bojté, *věrujte* nemu.

vezúje: *vezúj*: škriň. prip. 6 21 moj syn! ohráni zapóvèdi tvo-
jiga očeta inu ne zapústi postávo tvoje matere, *navezúj* jih vědnu
na tvoje srce.

vikšúje: *vikšúj*: škriň. sir. 10 29 nikar se ne *povikšúj*, kadar
imaš svoje delu opravlati. 21 4 na dan tvoje časty se ne *povikšúj*.
— *vikšújmo*: traun. 33 4 *povikšújmo* vkupej négovu ime. —
vikšújte: škriň. sir. 43 23 hvalite gospoda inu *povikšújte* néga kar
nar več premórete. traun. 98 5 *povikšújte* gospoda našiga bogá.

vojskúje: *vojskúj*: traun. 34 1 gospod! *vojskúj* se s timi kateri
se čez mene vojskújejo.

vračúje: *vračújmo*: ravn. 2 90 zlégi po natóri niso zastón:
lúdi hočejo pobolšati kakor na svetu vse, in v to jih tudi mi
obračújmo.

znañuje: *znañuj*: preš. 5 strúne! milo se glasíte, milo, pėsmica,
žalúj, srca bolečine skrite trdosrčni *oznanúj*. — *znañújte*: traun.
9 12 *oznanújte* ľudstvam négove děla.

žalúje: *žalúj*: škriň. sir. 8 17 de se pak ne bo čez tebe hudú
govórilu, *žalúj* en dan britku čez néga. preš. 5 mílo, pėsmica,
žalúj.

žegnúje: *žegnújte*: škriň. sir. 39 17 *žegnújte* gospoda v négovih
dělih.

2. Pred je ima suglasno, koje se s j slijeva u jedan glas.

Osnove su većinom od dva sloga. Od jednoga je sloga šle (slati),
ali dolazi gotovo samo složena s prijedlogom po: pòšle. Od više
nego od dva sloga su osnove građene od supstantiva s nastavkom
ot et ѣт: boboče trepeče cepeče od bobòt trepèť сѣрѣт. Otegnuti
naglas imaju rado verba durativa i perfektiva od njih, u opće ona
koja imaju i u prezensu otegnuti naglas: briše: briši, pobriši,
čėše: čėši; a otisnuti naglas imaju iterativa: namėče (namėtati):
namėči (a namėči od namėče inf. namėtati ili namėtáti). U plur.
imaju durativa i perfektiva od njih bar u goreñštini naglas na na-
stavku i: čėšimo čėšite čėšiva čėšita; mečimo mečite mečiva mečita
pa tako i namečimo namečite namečiva namečita. Tako naročito
osnove s vokalom e i o; a iterativa drže svoj akcenat koji imaju
u prezensu kroz i kroz: namėčimo namėčite namėčiva namėčita od
namėtati.

Najobičnije su osnove:

čěše čěsati: čěši čěšite; *jěmle* jěmati: jěmli jemlíte; *klěple* klěpati: klěpļi kleplíte; *měče* mětati: měči mečite; *měle* mlěti: měli melíte; *pěle* pělati: pěli pelíte; *sěrje* srati: sěrji serjíte; *stěle* stlati: stěli stelíte; *bleběče* blebetáti: bleběči blebečite, običnije blebetāj; *klepěče* klepetáti: klepěči klepečite; *kóle* klati: kòli kolíte; *kópļe* kòpati: kòpļi koplíte; *òrje* oráti: òrji orjíte; *póle* plati: pòli políte; *pòrje* prati i porjati: pòrji porjíte; *zóbļe* zòbati: zòbļi zoblíte; *klopóče* klopotáti: klopòči klopočite; *ropóče* ropotáti: ropòči i ropóči ropotáti: ropòči i ropóči ropočite i ropóčite; *děvle* devati: दें्वli devlíte; *drémle* drémati: drémļi dremlíte; *rěže* rězati: rěži rězite; *věže* vézati: vézi vežite i vežite; *hrámle* hramati: hrámļi hrámlíte; *káže* kázati: káži kažite; *páše* pásati: páši pašite; *gíbļe* gibati: gibļi giblíte; *ríbļe* ríbat i ríbl i ríblíte; *típle* típati: típl i típlíte; *trípļe* tríp i trípļi triplíte; *ščípļe* ščíp i ščípļi ščiplíte; *škrípļe* škríp i škrípļi škriplíte; *díše* díhati: díši díšite; *píše* píhati: píši pišite; *víše* víhati: víši višite i višite; *bríše* brísati: bríši bríšite; *píše* pisati: píše pišite i pišite; *ríše* rísati: ríši rišite; *išče* ishāti: išč iščite i iščite; *stíšče* stiskáti: stíšči stíščite; *vríšče* vrískati: vríšč vríščite; *líže* lízati: líži lízite; *bzíčče* bzíkati: bzíči bzíčite; *psíčče* psíkati: psíči psíčite; *tíčče* tikati: tíči tíčite (ti kazati govoriti komu); *víčče* víkati = vi govoriti komu: víči víčite; *věče* vékati: véči večite; *púče* púkati: púči púčite; *púše* púhati: púši púšite; *súče* súkati: súči sučite; *jóče* jókati: jóči jočite; *stóče* stokati: stóči stočite; *glóje* glòdati: glój glójte i glojíte; *láže* ləgati: láži lažite; *bliskáče* blisketáti: bliskáči bliskáčite; *špáče* špətáti: špáči špáčite; *žbgáče* žbgətáti: žbgáči žbgáčite; *žáne* žeti: žáni žəni žníte; *šle* slati: pòšļi pošlíte; *objěmle* i *obímle* objěmati: objěmļi objěmlíte ili obímļi obímlíte; *zaklěple* zaklěpati: zaklěpļi zaklěplíte; *lámle* lámati: lámļi lámлите; *pomíče* pomíkati: pomíči pomíčite; *naměče* namětati: naměči naměčite; *vsípļe* vsíp i vsípļi vsíplíte; *vtíčče* vtíkati: vtíči vtíčite; *vtápļe* vtápati: vtápļi vtáplíte.

Primjeri iz knjige:

bríše: *bríši*: ravn. 1 113 odpusti jim ta greh! če ne, mene raji *izbríši* zmed živih.

išče: *išči*: traun. 33 15 *yši* myr. 58 5 *obyši* vse ludstva. škrin. sir. 37 20 předěn kaj sturiš, poprej k timu trděn svět *pojši*; — *iščímo*: rog. 2 639 bódi si kar koli hoče za ena nadlúga, od katére mi želimo rešeni bití, skuzi Marijo divico ta isto zadobiti *išimo* (84 iščymo), jap. prid. 2 48 *yšimo* eno arcenijo za enu taku gmajn inu

škodljivo boležen. ravn. 2 193 hvale vredne dela delajmo pa človeške hvale ne *jišimo*. — *iščite*: traun. 68 33 *yšite* bogá. 104 4 *yšite* gospóda inu bódite močni, *yšite* vednu negovu obličje. — *iščite*: jap. prid. 1 97 *yšite* tedaj vaš trošt v Jezusu. ravn. 2 153 235 narprej *jišite* božje kraľestvo. 2 210 *jišite* in našli bote. 1 55 *prejšite* sej svoje srcé. Pamti: *išitè*: kuga 149 ovne inu ovceę za pléme od takih rodovin, katere zdrave inu močne jagneta imajo, *išité*, kupíte inu več štimaјte kakor zlató

jèmļe: *jèmļi*: ravn. 1 108 če po poti gredé tičeę gnézdó na drevésu ali na tleh najdeš in stárko sedéti na jajcih ali mladíče letečáti, ne *jèmļi* z jajci ali mladíči vred stárke. — *jemļimo*: jap. efez. 4 15 sturímó pak resnico v lubęzni inu *jemļimo* gori v vseh rečeh. — *jemļite*: jap. rim. 12 13 radi pod strého *jemļite*. 1 tesal. 5 14 *jemļite* gori tę bolne. ravn. 2 75 ne *jemļite* kar vam ni postavljeniga. 2 187 palico, nič drugiga ne *jemļite* sebj. ber. 1 ne *jemļite* je nikoli več v šólo kakor je za vsako učeęe potrebujete 6 ne *jemļite* nikomur nič.

káže: *káži*: ravn. ber. 193 kar si to *káži*. traun. 93 1 o bóg katerimu mašóvane sliši, *izkáži* se. rog. 2 422 na réce le samú z besédo, temuč *pokáži* u' tem djajnu. škriń. sir. 18 21 ob časi boleźni *pokáži* tvoje zadržáne. traun. 24 4 gospód, *pokáži* meni tvoje póti. 44 5 *pokáži* se v tvoji leјpoti. 79 8 o bóg tęh vojská, preobrni nas inu *pokáži* tvoje obličje. preš. 9 k óknu prídi, drúg ne vidi ko nebéške zvézdice, se *perkáži*, al' sovráži me srcé, povéj, al ne? škriń. sir. 4 9 *skáži* se perludniga vbogih zbirálišu. traun. 67 29 *skáži*, o bog, tvojo moč. — *kažimo*: rog. 2 164 iz nó dopr našajmo, delajmo, *kažimo* tu kar delala, doprnášala inu kazála je ta s. divica. ravn. ber. 184 tudi s tim tedeј *skažimo* domovinsko ľubézen de radi in radovolńo vse storimó kar sréčo domovine poviša (rog. 2 394 izkažymo). — *kážimo*: ravn. 2 191 kakor je on z délmi, de je Kristus, pokazal, *pokážimo* tudi mi de smo kristijani. — *kažite*: rog. 2 139 *kažite* lubézan (585 izkažite). — *kážite*: ravn. 2 283 pojte in duhovnam se *izkážite*, škrb. 1 399 *pokážite* mi v vsih ječah le enga samiga kristijana, ktir bi za volo enga drugigá pregrešéńa v ječo zaprt bil, kakor zato k'se h kat. viri spozná.

klíče: *klíči*: ravn. 2 269 *poklíči* délavce in jih pláčaj. — *klíčimo*: rog. 2 73 tu pak de se ložaj zgódy, *poklíčimo* h pomúci to danášno veliko pomóčnyco tēh gréjšnikov. — *klíčite*: ravn. 1 84

kje je? kaj ste ga pustile? *pokličite* ga de zajme z nami. 2 187 na hóji pokoro oznanújte in bližo *okličite* božjiga kraľstva.

kóle: *kóli*: ravn. 1 68 Jožef zapové svojimu hišniku: *kóli* in gosti naprávi. — *koľite*: ravn. 2 253 po pitano tële idite in *kolite* ga. ravn. 1 206 meč mi prnesíte; mu ga prnesó. Reče: na dvoje *razkolite* živiga otroka. kuga 192 *zakolite* ali predajte jih. jap. prid. 1 43 *perpelite* enu pitanu tele inu ga *zakolite*. 329 *zakolite* enu tele inu bódimo dobre vole.

kóple: *koplímo*: rog. 2 24 u' tem vinogradu more kaj skritiga biti, pójmo, *prekoplýmo* ga. — *koplíte*: rog. 143 pojte tjakaj, *koplyte* to zemlo. kuga 27 *skoplíte* šterne . . . *skoplíte* grabne v mokrih in nizkih krajih.

máze: *máži*: ravn. 2 147 ti pa kadar se póstiš *máži* glavó.

méce: *měči*: škriñ. sir. 8 6 ne zaničúj človeka katęri gręh zapusty, tudi nemu nikár naprej ne *měči*.

páše: *páši*: preš. 47 meč *opáši*, Ojstrovrhar. traun. 44 2 ti nar močnejši! *perpáši* tvoj meč na tvojo stran. preš. 62 *podpáši*, vízi róčnama na vránca zád se, ľubica! — *pašite*: ravn. 1 369 po koncu! meče *opašite*, mene glejte!

péle: *pěli*: traun. 118 35 *pěli* me po stęzi tvojih zapóved. ravn. 1 34 pomagaj mi na noge in za roke ga *pěli*. 1 108 če se vidiš komu govéd ali oveo zgubiti, ne odvráčaj očí, nazaj mu jo *pěli*. 1 113 idi le in *pěli* ľudstvo kamor sim ti rekel. 1 130 na studenec jih *pěli*. škriñ. sir. 32 16 *izpěli* tvoje misli vendęr brez gręha. ravn. 1 31 kje sta moža ki nočítà per tebi? vùn ju *perpěli*. 1 78 sem mi jih *perpěli*. — *peľimo*: rog. 2 633 napręj enu bolši žjulęjne *pelymo*. — *pelíte*: jap. prid. 1 202 letá je, tega primíte inu ga *pelíte* varnu. ravn. 1 67 *vzemíte* brata in *pelíte* ga k možu. preš. 47 bášetovo *izpelíte* sęstro, áko kęj veľáte. ravn. 1 71 *perpelíte* ga. 1 73 hitro hodíte, nazaj pridite in očeta mojga seboj *perpelíte*. 1 153 *preskrbite* mi koga de pridno brénka, *perpelíte* mi ga.

píše: *píši*: preš. 102 sonętov in zdravľic ne *píši*. 97 moj zláti úk poslúšaj in zastópi, *zapiši* trdno ga v možgáne svóje! — *píšite*: ravn. ber. 6 beríte, *píšite*, rajtajte.

rêze: *rězite*: dalm. jer. 4 *obrězite* se v gospudu. ravn. ber. 1 nohté *porězite*.

véze: *vězi*: škriñ. prip. 7 2 drži mojo postavo kakor zrklu tvojiga očesa, *navęži* nó na svoje prste. prip. 3 3 vsmileñe inu resnica nimajo tebe zapustiti: *obveži* jih okoli tvojiga vratú. — *vežite*:

ravn. 2 199 odberíte plevél in ga v snòpe *povežite*. 2 274 *zvežite* mu roke in noge. — *vézite*: ravn. 2 299 *razvéžite* ga de pojde.

šle: pòšle: *pòšli*: ravn. 1 155 sinú mi *pòšli* Davida. 1 163 le brš *pòšli* po n. 1 172 na! tukaj je sulica in kupa! koga svojih *pòšli* po no. 2 279 sej na dom mojiga očeta ga *pòšli*. preš. 145 jim iz oči ti *pòšli* žárke míle. — *pošlímó*: rog. 2 639 nó kakor našo namejstnyco h bugu *pošlímó*. ravn. 1 145 pòjmo, po skriño zavéze *pošlímó*. — *pošlíte*: ravn. 1 155 ktiriga *pošlíte* zmed sebe de ga perpelá. 1 167 z menoj *pošlíte* mladenča.

žáne: *žáňte*: ravn. 1 107 kadar *žánete*, ne *požáňte* do čistiga.

III. Naglas u glagola s nastavkom *ne* u prezensu.

U singularu ima najčešće naglas na slogu *pred ni* i to otegnuti ' ili `: stáni mígni dèni tòni. U goreštini dolazi i otisnuti kratki naglas na imperativnom nastavku u onim osnovama u kojim ima u korijenu izprvično poluglasno: dahnì čitaj d̂hn̂ uz d̂hni, i gdje je poluglasno tik pred ni ispalo: nagnì ognì mj. nagn̂bni nĝbni. Ali tuj može preći naglas i na prijedlog: nágni ògni pripògni. Tako još vrñi obrñi, ogrñi uz vr̂ni gr̂ni.

U pluralu i dualu dolazi otisnuti naglas na nastavku *i* tamo gdje ima u prezensu otegnuti naglas, dakle navlastito u osnovama u kojim ima u korijenu poluglasno ili vokal *o* ili *e* (ne = a ê); rado i gdje ima *a* u korijenu. Inače ostaje naglas na slogu na kojem je u singularu, osobito ako je u prezensu otisnuti naglas; ali i tuj se naglašuje kašto nastavak.

klékne: klékn̂i klekn̂imo klekn̂íte klekn̂íva klekn̂íta.

tréne: trèni tren̂imo tren̂íte tren̂íva tren̂íta.

tóne: tòni ton̂imo ton̂íte ton̂íva ton̂íta.

mólkne: umólkni umolkn̂imo umolkn̂íte umolkn̂íva umolkn̂íta.

břene: břeni břeniimo břeniíte břeniíva břeniíta.

páhne: p̂hni i p̂hñi p̂hñimo p̂hñíte p̂hñíva p̂hñíta.

gáne gnè: gáni ĝñi ĝñimo ĝñíte ĝñíva ĝñíta; nágni i nagn̂i nagn̂íte; ògni i ogn̂i ogn̂íte; pripògni pripogn̂íte; zgáni i zĝñi zĝñíte.

Primjeri iz knige:

déne: *dèni* i *dèni*: ravn. 1 69 *dèni* na vrh vreče vsakimu svoje đnarje na nó. 1 181 *dèni* Vrijata na sprédni konec bòja. ber. 49 *dèni* pa na vrh žita vsakimu ñegove đnárje. 58 *dèni* roko pod sukno. preš. 99 k tem *dèni* konce áča išče úba. škriñ. sir. 30 13 vúći tvojiga sina inu *perzadèni* si v ñega podvučení. sir.

8 22 ne *razoděni* vsakimu člověku tvoje srce. ravn. 2 166 vstani, postelo *zaděni* in domú idi. preš. 99 *razoděni*, al' sáj se bóde tih poslúžit smělo. — *denímo*: ravn. 2 87 v srce na stran jo (božjo besedo) *denímo*. preš. 100 búkev naše krájnšne spakedráne pešičico *denímo* na ogníšče. levst. žup. 122 za živínče težkó 200 kilogramov *denímo* kupá 80 gold. ravn. 2 284 saj sebe *perdenímo* k timu številicu! 2 299 torej le še nektire besede iz Jezusovih vúst *perdenímo*. 1 42 zvesto v tisto si *perzadenímo* obrniti te nagibe. — *deníte*: kuga 27 *deníte* koritu zraven. 74 kakor hitru živina začné per dobri klaji kumrna ratovati, taku jo le hitru proč *deníte*. jap. prid. 2 37 *deníte* bruzdę gori timu opravlivimu jeziku. 2 233 *deníte* proč unu pohujšáše. jap. 2 petr. 1 5 *perdeníte* k vaši vęri to čędnost. jap. rim. 12 17 *perzadeníte* si za tu dóbru pred vsim ludmy. ravn. 1 78 *perzadeníte* si do tudi nad vami stáriši veliko vesele doživé. 2 236 *perzadeníte* si ostati jim vedno enaki.

gáne: *gníte*: kuga 60 *vgáníte* se tim uržobam kateri živino napnú. jap. prid. 1 132 *ogníte* se malopridniga tovarštva.

kléne: *klěni*: ravn. 2 292 prvo ribo primi ktira k vrhu pride in vusta ji *odklěni*. škriň. sir. 2 3 *sklěni* se z bógam. sir. 27 18 lubi bližniga inu *sklěni* se z nim. sir. 31 18 *sklěni* sam po sebi, kaj tvoj bližni rad ali nerad ima. ravn. ber. 129 sam *zaklěni* in zapečati duri. — *kleníte*: jap. prid. 2 46 iz tega *skleníte* kakú deleč seže hudoba tę jęze. 2 71 iz tega *skleníte* de nas vęra inu pamet vučy to potřebno od dobrih děl.

kléne: *kleknímo*: ravn. 1 176 pred obličje boga *pokleknímo*.

kréne: *krěnite*: škriň. sir. 51 34 *vkřěnite* vaš vrat pod úe jarm.

páhne: *pahníte*: ravn. 2 266 malopridniga hlapca *pahníte* v nar zadniši in temnéjši kót jęče.

tákne: *tkěnite*: jap. kološ. 2 21 ne *dotăkníte* se, ne pokusíte, ne potipajte. 2 korin. 6 17 ne *dotăkníte* se kar je nečistiga, ravn. 2 253 prstan mu *natakńíte*.

gásne: *gásni*: preš. 60 *ugásni* luč mi vékomaj.

stâne: *stáni*: škriň. sir. 7 27 ne *postáni* tvojimu prijatlu nezvest. ravn. 2 165 *vstáni*, idi. 1 171 rečem ti: *vstáni* (čitaj *vstáni*). 1 110 zaslužik najemnika ne *zastáni* per tebi do drujiga dné. — *stanímo*: jap. prid. 1 318 *ostanímo* z letęm takú všafanim srcam pruti eden drugimu. jap. galat. 5 26 ne *postanímo* želni prazne časty. — *staníte*: jap. fil. 4 1 takú *ostaníte* v gospódi, moji pre-lubi. jap. 1 korin. 16 13 *ostaníte* v vęri. jap. hebr. 17 7 *ostaníte* pred šibo. ravn. 2 18 per němu *ostaníte*. 1 10 lubi moji otroci!

ostaníte sej nedolžni in dobri. jap. 1 korin. 10 7 ne *postaníte* tudi malikvavci. 14 20 bratje, ne *postaníte* otroci na zastópnosti. jap. efez. 5 7 ne *postaníte* tédaj z nimi dejležni. jap. prid. 2 172 *vstaníte* gori iz smrtniga spaña vaših gréhov. ravn. 1 43 *vstaníte*, oče, in jéjte. 2 248 *vstaníte*, nikár se ne bójte.

digne: *digni*: preš. 9 úp mi *vzdigni*. — *dvignite*: ravn. 2 117 oči *vzdignite* in pole poglejte.

gíne i gíne: *gínite*: ravn. 1 251 od strahú in groze *pogínite*.

mígne: *mígni*: preš. 9 z róko *mígni*, ak' bojiš se govorit'.

píhne: *píhni*: ravn. 2 191 ojster vétric *popíhni*, po nemu je.

ríne: *rínite*: ravn. 1 92 *odriníte*: pojte zmed mojih ľudí. 2 139 torej *porínite* si te lepe kratke izreke deleč v spómín.

tísne: *tísnite*: ravn. 1 197 prav trdno si *vtísnite* v misli te Davidove besede.

víne: *víni*: škrb. 1 323 o *odvérní* to nesrečo od mene. —

vrnimo: škrb. 1 334 *vrnimo* se k nemu nazaj. ravn. 1 117 v Egipt

se *vrnimo*. 2 202 le nekoľko na se *obrnimo* še to. — *vrnite*: škrb

1 364 *vrnite* se le k nemu. ravn. 1 136 na materni dom se *vrnite*

vsaka na svoj. jap. prid. 1 46 kristjani, vam se milu stury pèr

zaslišaņu le tē evangělske perglihe, *obrnite* jo zdaj samy na se.

škrb. 1 315 *obrnite* se k meni, inu jest se bom k vam obrnil. ravn.

2 16 ľubi otroci! *obrnite*, *obrnite* si na prid to povést. 1 49 *obrnite*

in v pušavo pojte nazaj. kuga 27 *odvrnite* mlake inu morosti, de

se drugám odtekó. jap. 1 petr. 3 9 ne *povrnite* hudú za hudú.

1 korin. 7 5 potle se zupet v to *povrnite*, de vas ne bo satan

skušal.

IV. Naglas u glagola s nastavkom u prezensu *i*, a u infinitivu *é(a)*.

U singularu je otegnuti naglas na slogu pred imperativnim nastavkom *i*: blédi bézi búči mólči lèti gòri dží. Na nastavku imaju otisnuti naglas osnove od jednoga sloga: spī šči. U goreńštini i osnove u kojim ima poluglasno: mǝži tǝli skǝli mǝdǝli pǝzdǝ. To vaľa i onda kad é spade na poluglasno: sǝdǝ ili éa zdǝ od sédǝti. Za tim većina osnova s vokalom *r*: trpǝ vrǝi prǝi, ali tuj i tǝpi vǝti prǝi.

U pluralu i dualu je otisnuti naglas na imperativnom nastavku *i*: bežimo bežite beživá beživá. Samo osnove: ihtǝ plǝsnǝ sǝlišá vidǝ vǝdǝ, obično i visǝ zdravǝ bogatǝ ne meću naglasa na imperativni

nastavak: ihtite, plésnite, slíšite, vídite, vísite, ozdrávíte, bogátite. A na prijedlogu: pómni, pómnite.

Osnova ba od boja i sta od stoja gube imperativni nastavak a naglas imaju otegnuti: bój stój bójmo stójmo bójte stójte bójva stójva bójta stójta. Ali se može čuti i: bojíte stojíte.

Primjeri iz kńige:

beža: *béži*: dalm. gen. 27 vzdigni se inu *béži* k mojmu bratu Labanu. škriñ. prip. 4 15 *bejži* od ñe. 21 2 *bejži* pred grěhi. pridg. 8 3 nikar naglu izpred ñegoviga obličja ne *bejži*. jap. 2 timot. 6 11 ti pak, o človek božji, *bejži* pred tem. rav. 1 32 na gore *béži*! — *bežimo*: rav. 1 95 nazáj! vpíjejo vsi Egipčani, *bežimo*! 1 187 na noge! *bežimo*! — *bežite*: rog. 424 *bižite* pred usem tem kar bi vas oskrunilu . . . *bižite* pred hudo družino. traun. 6 9 *bežite* od mene vsi kateri hudobiju doprnášate. jap. prid. 2 89 *bežite* pred tovarštvam tih malopridnih. 2 306 *bežite* pred nami.

boja: *bój* se: škriñ. 4 27 nikár se ne *bój* tvojiga bližniga per ñegovimu padcu. 7 31 *bój* se iz tvoje cele duše gospóda. rav. 2 128 nikar se ne *bóji*! preš. 71 ne *bój* se ti, Urš'ka! ne *bój* se groména, ne *bój* se potókov ti mojih šuména, ne *bój* se vetróv mi prijáznih vršéna. — *bójmo* se: jap. prid. 2 8 *bójmo* se tih pravičnih štrafing. rav. 2 200 kot hudiča se *bójmo* hudiga. — *bójte* se: rog. 2 646 mvoje svetyne *bújte* se jap. apokal. 14 7 *bójte* se gospóda. traun. 21 25 *bójte* se ñega vsi izraelski otroci. rav. 1 104 nikár se ne *bójte*. 1 109 bogá se *bójte* 2 183 tistiga se *bójte* ktiri dušo in truplo lohka v pekel porine. 2 248 vstaníte, nikar se ne *bójte*. preš. 152 ne *bójte* pésem se ki jih popéva tvoj pévec ti, tvoj lúbi, tvója máti. — *bojíte* se: kuga 154 *bojíte* se te mokre paše.

drža: *drži* (pisano dérži): škriñ sir. 4 23 ne *drži* besědo nazáj. — *drži*: rav. 1 133 le mojih dékel se *drži* in za ñimi hòdi (' biće griješka za '). — *držimo*: jap. rim. 14 19 *držimo* se tedaj tega kar k miru pèrpomóre. hebr. 10 23 *držimo* se spoznaña našiga vupaña. škrb. 1 151 *držimo* se ga tolko bel zvestó. jap. prid. 1 376 s. krst nas stury k otrokam bogá očeta, *zadržimo* se tedaj kakor ñegovi otroci. — *držite*: jap. prid. 2 19 *držite* se proč od ñih družine. kuga 206 če so sviñe od mokrote zbolele, takrat jih *držite* v gorkih suhah sviñakah. škriñ. modr. 1 11 *držite* jézik nazaj od obrečéna. škrb. 1 436 *držite* kar se vam prporoča. rav. 1 116 *držite* se voļe božje per vseh rečeh. 1 124 poslušajte ga in *držite* se ga. 1 200 *držite* vse zapovedi. jap. fil. 2 16 *obdržite* besědo tiga živleña. 1 petr. 2 11 *zdržite* se od mesnih želá.

hite: *híti*: škriñ. prip. 6 3 təkaj sēm tār kjé, *híti*, zbūdi tvojiga prijátla. vis. pes. 2 10 vstani inu *híti*, moja prijátelca. sir. 6 36 kadar módriga vglédaš, *híti* cèlú zgodaj k němu. ravn. 1 32 *híti* in otmi se. — *hitímo*: jap. hebr. 4 11 *hitímo* tédaj v taisti pokoj notèr jiti: — *hihíte*: jap. 1 kor. 12 31 *hitte* po teh bolših daróvih. 14 1 *hitte* po duhovnih rěčeh. škriñ. modr. 1 12 ne *hitte* v smrt. ravn. 1 173 *hitte* do očéta. 1 187 *hitte* iz mesta.

hote: *hòti*: preš. 185 zavróči v jézi ga, moj bóg! ne *hòti*.

hrepene: *hrepèni*: škrb. 1 97 le *hrepèni* po dnarjih. — *hrepènimo*: ravn. 2 222 kakor bolnik po zdravju *hrepènimo* po poboľšaņu. — *hrepènite*: ravn. 2 63 tudi vi *hrepènite* po taki modrósti.

hrume: *hrumímo*: ravn. 1 175 dajmo! v pesmih mu hvalo *hrumímo!*

lete: *lèti*: traun. 10 2 *zlèti* na gorró kakòr en grabèc.

mžza: *mžžimo*: ravn. 2 50 joj otroci! *zamežimo*, da jih ne bomo, vidili.

molča: *mólči*: škriñ. sir. 32 12 poslušaj inu zraven *mólči*. traun. 34 22 gospód, nikár ne *mólči*. 38 13, 82 2 nikár ne *mólči*. ravn. 1 31 169 le *mólči!* 1 144 nikar mi nič ne *zamólči*.

sede: *sudī*: škriñ. sir. 9 12 nigdár ne *sèdi* z ptujo ženó, tudi z nó per mizi ne *sèdi* na komóvèc naslónen (*sèdi* čitaj *sudī*). — *sedíte*: ravn. ber. 210 ne *sedíte* v šoli skľučeni. ber. 2 med ukam vselej po koncu *sedíte*.

skrbe: *skrbímo*: rog. 2 502 kar smo slišali gléjmo, *skrbymo* inu podvizajmo se u' dajne postávit. jap. prid. 1 123 če za ohraneñe našiga teľesa vèdnu skrbimo, ne *skrbímo* majn za ohraneñe naše duše. ravn. 1 42 *skrbímo* pa de se ne zvržejo na húde. — *skrbíte*: jap. fil. 4 6 nič ne *skrbíte*. kuga 27 *skrbíte* za zdravo vodo. jap. prid. 2 136 ne *skrbíte* za vaš živež. ravn. 1 187 otroci, *skrbíte* sej, de vam vselej od srca pojde prijaznost do ľudi. ravn. ber. 5 *oskrbíte* se z molitevskimi bukvami jap. 1 petr. 5 2 pasíte čèdo katèra je med vami, *preskrbíte* jo ne po sili ampak samy od sebe. jap. prid. 2 118 če kaj od le tē nevarne boleźni na sebi najdete, taku se brez odlašáña z arcnijami *preskrbíte*.

spa: *spì*: ravn. 1 143 le idi in *zaspì* (ter). — *spímo*: ravn. 2 143 nikoľ ne *zaspímo* per miru če nam kdo kako žal storí dokler mu je z kako dobroto ne povrnemo.

stoja: *stój*: škriñ. sir. 5 32 nikár mogóčnimu v obraz zuper ne *stój*. 41 27 tudi pred nē póstelo ne *stój*. traun 108 26 *stój* meni na strani, gospód mój bóg. ravn. ber. 31 angeľ božji zavpije:

Abraham, *stój* in ne *stóri* nič žaliga mladénču. — *stójte*: rog. 2 412 perpravleni *stújte*. ravn. ber. 4 tako dolgo lepo *stójte*, de se vam rêče sésti. ravn. 1 110 ne hodíte v hišo, zvunaj pred hišo *postójte*. — *stojíte*: ravn. 1 94 ne bojte se, trdo *stojíte!* — *stójva*: preš. 71 ah májhno *postójva*, preljúbi plesávec.

strme: *strmíte*: jap. prid. 1 202 *ostrmíte* čez to nebeša. ravn. 1 250 *ostrmíte*, nebesa.

trpe: *trpì*: preš. 67 *trpì*, če póka i srcé. — *trpíte*: škrb. 1 19 te tri resnice preden na dalej rezložim, *potrpite*.

zelene: *zeleníte*: škriñ. sir. 39 19 dajte duh od sebe inu *zeleníte* lepú.

žele: *žèli*: škriñ. prip. 23 3 ne *žèli* od jedy tiga istiga per ka-terimu je lažnivi kruh. ravn. 1 104 ne *žèli* svojiga bližniga žene, ne *žèli* svojiga bližniga blaga. ravn. ber. 66 ne *žèli* svojiga bližniga žene, ne *žèli* svojiga bližniga hiše. škriñ. sir. 37 32 ne *požèli* vsaku jedilu. — *želíte*: traun. 61 11 rópañe nikar ne *poželíte*. jap. 1 petr. 2 2 kakor ti v novič rojeni otroci *poželíte* to pametnu inu ne skazenu mléku. škriñ. modr. 6 12 *zaželíte* moje beséde.

žive: *živímo*: ravn. 2 48 z hvaležnostjo *vzemímo* spoznáñe ki nam ga dá bog. *živímo* po nému. ber. 19 Noetovo djañe *iméjmo* v zgled, kako de med hudobnimi ljudmi *živímo*. — *živíte*: škriñ. prip. 9 6 zapustíte otróšino inu *živíte* tèt hodíte po póti tèt ráz-vúmnosti. jap. prid. 1 323 *živíte* kakor svety ljudje.

Osnova *imé* ima: *iměj* i *iměj* *imějmo* *imějte* *imějva* *imějta*.

Osnova *glede* slijeva d s imperativnim i na j te glasi: *glěj* *gléjmo* *gléjte* *gléjva* *gléjta*: *glěj*: škriñ. sir. 16 2 ne *glej* na nih dèla. traun. 30 *pogléj* z milostlivimi očmy na tvojga hlapca. 34 23 vstani inu *pregléj* mojo pravdo. — *gléjmo*: ravn. 2 143 ljubézen božjo nam pred oči Jezus piše in povsót nam pravi de jo *gléjmo* 1 27 *pòjmo* v Betlehem, *pogléjmo* kaj se godí. — *gléjte*: ravn. ber. 46 *gléjte* kako človeku huda vést tudi čez več lét še *pregreho* očita. traun. 45 9 pridite inu *pogléjte* dèla tiga gospóda. 65 5 pridite inu *pogléjte* božje dèla. preš. 9 v hrám *pogléjte*. ravn. ber. 1 preden greste z dóma, *pregléjte* ali je vaša obleka čedna. — Kad znači en ecce, gubi početno slovo te glasi: *lěj* *lějte*. U knízi dolazi: *polé* *póle* i *póli*: dalm gen. 18 kadar je on svoje oči gori vzdignil inu je pogledal, inu *polé*, try možje so pruti nému stali.

V. Naglas u glagola s nastavkom *i* u prezensu i infinitivu.

1. Osnove koje imaju u prezensu otegnuti naglas na nastavku *i*: budím.

U singularu je naglas na slogu pred imperativnim nastavkom *i* i to otegnuti: ' ili ` na o. e: gási cédi jézi šíbi búdi rèdi veselí dròbi sramòti dòj. Samo časti može glasiti časti uz časti. U pluralu i dualu je naglas na imperativnom nastavku *i*: gasímo cedímo jezímo šíbímo budímo redímo veselímo drobímo sramotímo dojímo ili dòjmo, tájte ili tajíte. U govoru ê pred naglašenim slogom spada na poluglasno, i kad ima pred ê slovo *r* ili *l* iza suglasnoga, poluglasno gine a *l* i *r* budu sonanti. I *u*, ako ne počima nim riječ ili ako ne stoji iza dva suglasna, biva poluglasno, i ako pred nim stoji *l* gine samo e: cédí: cédíte; dèli: dlíte; blédí: bldíte; drèví: drvíte; grèší: gršíte; budí: bdíte; gluší: gušíte, a i sing.: gúši. Iza j otpada u sing. imperativni nastavak *i*: dòj táj, tako može i u plur.: dòjte tájte, ali običnije: dojíte tajíte.

Primjeri iz knige:

budí: *búdi*: preš. 63 mrtvíh ne *búdi*. škriñ. sir. 36 8 *obúdi* tvoj srd. traun. 40 11 *obúdi* mene zupet. škrb. 1 214 *obúdi* véro, vupañe, lubezen inu srčno grévengo. škriñ. prip. 6 3 *zbúdi* tvojiga prijátla. preš. 185 iz spáña svójga, Črtomir! se *zbúdi*. — *budíte*: škriñ. vis. pes. 8 4 ne *zbudíte* inu ne predrámite lubo. jap. 1 kor. 15 34 *zbudíte* se vy pravični inu nikar ne grešíte

časti: *častímo*: rog 2 290 tu presvetu ime Marija *častymo* 596 Jezusa tedaj sprimimo, *častymo*, hvalymo. ravn. ber. 116 *častímo* svete angele in nikar jih z greham ne žalimo. — *častíte*: škriñ. sir. 39 20 visoku *častíte* ñegovu ime. ravn. 1 78 otroci, *častíte* sej in ljubíte tudi takó stariše. 2 109 z svetostjo *častíte* v ñi svetiga boga. 2 284 *častíte častíte* tudi iz tega nad Jezusam vsiga dobrotnika zvesto podobo.

črtí: *črtímo*: ravn. 1 113 *črtímo* hudo! 2 200 kot hudiča se bójmo hudiga in ga *črtímo*.

déli: *déli*: kast. 434 gospúd, *dodéli* te prosimo, de ñe svetu tovarištvu bomo vžívali. škrb. 1 194 *dodéli* mu še dalej móč za prenèsti vse trpléne. 1 415 *dodéli* nam taisto močno gnado. ravn. 1 100 *podéli* ki imaš več unimu ktiri nima. škriñ. sir. 33 24 ob času tvojiga ločéna *razdéli* tvoje premoženje. pridg. 11 2 *razdéli* ga med sedém. — *delíte*: Vodnik 44 pesmi iz Kraña polne drekaña: ne *delíte* ga, dajte mu céliga.

dolži: *dólži*: škriñ. 11 7 nikógar ne *obdólži* predèn ne izprášaš.
druží: *drúži*: škriñ. prip. 20 19 nikár se k temu ne *perdrúži*
katèri skrivne rečy razodeva.

dvojí: *dvojíte*: ravn. 1 206 *razdvojíte* ga.

glasí: *glasíte*: preš. 5 strúne! milo se *glasíte*.

godí: *gòdi*: ravn. 2 10 *zgòdi* mi se po tvoji besedi. 2 149 *zgòdi*
se tvoja volja. 2 246 za volo te besede se ti *zgòdi* kar prósíš. 2 263
tvoja volja, gospod, se *zgòdi*.

govorí: *govòri*: škrb. 1 322 ne *govòri* to. ravn. 1 86 idi, jez ti
bom v ustih, jez te vučil kaj de *govòri*. 1 143 gospod, *govòri*, tvoj
služabnik posluša. ber. 58 pojdi le srčno, jaz ti bom v misel dajal
kaj de *govòri*. 76 gospod, *govòri*, tvoj služabnik posluša. 1 47 sam
si plačilo *izgovòri*. ber. 36 plačilo si sam *izgovòri* 1 172 Abnar,
lej ga! *odgovòri* mi. — *govorímo*: jap. prid. 1 190 še ny čas od
Jezusove žalosti govoriti: *govorímo* veliko več od ñegove velike
lubezni. škrb. 2 73 za tu se k Jezusu obrnimo inu *govorímo*
k ñemu z ponižnim srcam. ravn. 2 149 po domače z ñim *govo*:
rímo. jap. prid. 1 318 *pogovorímo* se danas še dalej od naših za-
vez. — *govoríte*: traun. 74 6 ne *govoríte* čez boga hudobnu. jap.
efez. 5 19 *govoríte* med sabo od psalmov. ravn. 2 218 ví samí si
odgovoríte! ber. 4 *odgovoríte* ko se vaše imé pokliče. — *govòrite*
škrb. 1 473 *odgovòrite* mi, kaj je vaš cil inu konec.

greší: *grěši*: škriñ. sir. 7 7 nikar se čez męstno mnóžico ne
pregreší. 9 19 aku pred ñega prideš, nikar se ne *pregreší*. — *gre*:
šíte: jap. efes. 4 26 jezíte se; ali nikár ne *grěšíte*. 1 kor. 15 34
zbudíte se vy pravični inu nikár ne *grěšíte*. traun. 4 5 jezíte se
ali ne *grěšíte*. ravn. 1 65 ne *pregrešíte* se nad mladénčikam. 1 162
nikár se ne *pregrešíte* nad Davidam.

gubí: *gúbi*: škriñ. prip. 9 18 ne *zgúbi* vupañe. sir. 29 13 *zgúbi*
denarje za tvojiga brata. — *gubíte*: jap. hebr. 10 35 ne *zgubíte*
tędaj vašiga zavupaña. jap. prid. 1 235 grešniki! ne *zgubíte* srcá.
2 72 brez dobrih děl ne bote nebeša dobili, ali ne *zgubíte* srcá inu
ne bojte se.

hladí: *hladíte*: škriñ. vis. pes. 2 5 *hladíte* me z jabèlkami.

jezí: *jézi*: škriñ. sir. 28 8 ne *jézi* se čez bližniga. traun. 36 1
ne *jézi* se čez hudobne. ravn. 1 112 ne *jézi* se ne. — *jezíte*: jap.
efez. 4 26 *jezíte* se, ali nikár ne *grešíte*.

loží: *lòži*: ravn. 2 125 svojo roko *polòži* na ñ — *ložímo*: jap.
hebr. 12 1 kęr imamo tędaj en takú velik oblak tęh prič okuli
nas, takú *odložímo* vso tęžo: jap. prid. 1 340 *položímo* našo srečo

v njegove roke. 1 122 *perložimo* si v opravilih naše vejsty eno tako skrb, kakor ti dobri gospodarji v opravilih svoje hiše. 1 369 *razložimo*. kaj je le ta čudež pomejnil, od štuka do štuka. — *ložite*: jap. ezez. 4 25 za tega volo *položite* doli lažó. 1 petr. 2 1 *položite* doli vso hudobo. kuga 134 *položite* vsaki živali try krat na dan. ravn. ber. 2 šolsko perpravo *položite* na polico pod klóp, 4 oródje pred se na klop *položite*. jap. 2 petr. 1 5 *pèrložite* h temu vso skrb. rim. 12 13 v potrebah tih svetnikov *pèrložite* tó vaše.

meči: *mèči* i *mèči*: škriñ. pok. 2 33 *omeči* moje srce. škrb. 2 191 poglej, Jezus, tudi na nas, *omeči* naše srca de solzami svoje grehe objókamo.

meni: *meníte*: jap. rim. 12 2 *spremeníte* se skuzù ponovléne vašiga uma.

molí: *mòli*: ravn. 2 142 če te kdo po dèsnimu licu vdári, *pomòli* mu še leviga.

morí: *mòri*: ravn. 1 135 izdèri meč in *vmòri* me. — *morímo*: ravn. 2 272 vérbíč je ta! dajmo, *vmormo* ga in njegova vérbšina bo naša. — *moríte*: jap. kolos. 3 5 *morte* tedaj vaše vude. ravn. 1 113 *vzemíte* vsaki svoj meč in *morte* brata, znanca in prijatla.

mudí: *múdi*: škriñ. sir. 32 15 kadar je čas vstati, ne *múdi* se. traun. 39 18 moj bóg! nikár se ne *múdi*. 69 6 gospód, nikár se ne *múdi*. preš. 165 prijázna smrt! predólgo se ne *múdi*. rog. 2 658 na *zamúdi* nihče sam sebe. preš. 185 úéne mílosti dni ne *zamúdi*. — *mudímo*: škrb. 1 376 zdaj na nas čaka Jezus, tedaj ne *mudímo* se. škriñ. modr. 2 7 ne *zamudímo* našiga časa cvèd. ravn. 2 288 tudi mi še toľkšíniga čásica ne *zamudímo*. — *mudíte*: škrb. 1 263 nikar se ne *mudíte* te gnade se deležni striti. ravn. 1 41 nikar me ne *mudíte*! 1 73 doli pridite k meni, ne *mudíte* se. ber. 6 ne *mudíte* se pred cerkvijo. — *mudíva*: škriñ. vis. pes. 7 11 pridi, moj líbi, pojdiva vùn na póle, *pomudíva* se v vašeh.

nočí: *nočíta*: ravn. 1 31 gospoda, v mojo hišo vaji prosim in per meni *prenočta*.

noví: *nòvi*: ravn. 1 184 *ponòvi* v mojih prséh praviga duha. — *novímo*: ravn. 2 50 torej spet *ponovímo* sklep varovati samoprída se v srce. — *novíte*: jap. ezez. 4 23 *ponovíte* se v duhu naše misli.

platí: *pláti*: preš. 103 bóg ti *zapláti* úk.

podí: *pódi*: ravn. 1 108 če najdeš starko sedéti na jajcéh ali mladiče letečáti, ne jèmlí z jajci ali mladičmi vred starke: mladiče ali jajca vzameš, starko pa *izpódi*. — *podíte*: kuga 127 *spodíte* živino v tñ nar jasnejših urah čez dan na čedne suhe dvoriša vunkaj.

pojí: *pojíte*: kuga 29 *napijíte* s'ehruu z čisto vodo. 32 *napijíte* potle vašo živino z frišno zajeto vodo. — *pójte*: škriñ. 5 1 jejte, prijátlí, pite inu *napijíte* se. — *pojíva*: škriñ. prip. 7 18 pridi, *napijiva* se z lubeznijo.

pustí: *pústi*: rog. 2 422 ne *pústi* se od nikóger premójstrit. škriñ. sir. 8 11 ne *pústi* v nęmar modrih govorjeñe. 29 12 pomágaj vbógimu, inu ne *pústi* ga per negovi potrebi prázniga od sebe. pridg. 1 8 *pústi* v tvojih mladih lejtih tvoje srce veselu biti. prip. 1 8 moj syn! ne *pústi* v nęmar postávo tvoje mátere. ravn. 2 263 že tri leta hodim sadú jiskat na timu drevésu, pa nikoľ nič ne najdem: *posékaj* ga. Nógradnik mu reče: gospód, *pústi* ga še letosi. preš. 29 tí pa męne *pústi* zméram. 89 *pústi* péti mójga slávca kákor sim mu grlo vstváril. škriñ. sir. 7 23 tudi ga (hlapca) vbógiga od sebe ne *izpústi*. ravn. 1 87 *spústi* moje ľudstvo, de mi gre god obhájat v pušavi. preš. 59 iz misel *spústi* ga. škriñ. prip. 6 4 ne *perpústi* tvojim očem spaña. prip. 4 17 drži se podvučéna, ne *zapústi* to istu. prip. 27 11 ne *zapústi* tvojiga prijátla. sir. 9 14 ne *zapústi* stariga prijátla. pok. 1 19 nikár me predolgu ne *zapústi*. traun. 26 9 bodi mój pomočnik, ne *zapústi* me. ravn. 1 181 dęni Vrijata na sprédni konec bõja kjer je nar bol nevarno; *zapústi* ga na enkrat. preš. 98 *zapústi* rôčno méstne mi soséde. — *pustímo*: jap. prid. 1 340 *pustímo* se kakor bóglivi otroci od tiga istíga očeta voditi katęri nas lubi. ravn. 2 221 koľkor krat nas kdo razzáľi, toľkrat iz srca mu *odpustímo*. jap. hebr. 10 25 ne *zapustímo* našiga zbirališa. škrb. 1 334 vrnímo se k němu nazaj z zgręvanim srcam, inu ga nigdar več ne *zapustímo*. — *pustíte*: jap. ezez. 5 6 ne *pustíte* se od obeniga zapelati skuzi prazne besęde. 1 petr. 5 7 vso vašo skrb němu *pustíte* traun. 94 2 *pustíte* nas z zahválo pred něgovu obličeje priditi. kuga 20 *pustíte* se prevížati. 29 ne *pustíte* sę od naváde řegelco naprej pisati. ravn. 1 65 če ste pošteni ľudjé, *pustíte* eniga zmed sebe perprtiga. 2 302 kaj ji že hočete? per miru jo *pustíte*. preš. 51 *pustíte*, ľubi oča! me de v diñnek grem sprehájat se. jap. ezez. 6 9 *opustíte* žugañe. jap. prid. 2 124 *popustíte* tedaj le ta napuh. 1 106 *perpustíte* meni de jest doli stópim nóter v vaše srce. škriñ. prip. 9 6 *zapustíte* otróšino.

redí (facere): *redí*: 1 17 v barki prédala *narédí*. 1 111 i ber. 68 bogóv nam *narédí*. — *redímo*: ravn. 1 6 *naredímo* človeka, podobo ki bo nam enaka. — *redíte*: kuga 25 *naredíte* spašnike kakor vrte. 200 če dereñe še ne nęha, tedaj *naredíte* le tó štupo. ravn. 1 107 vzamíte palmovih vrhov in lope iz nih *naredíte*.

redí (alere): *redíte*: jap. efez. 6 4 očetje, ne dražite vaše otroke, ampak *redíte* jih. ravn. 1 82 vzamite to dete in *redíte* ga, plačala vam bom.

roči: *rôči* (za róči): ravn. ber. 35 *zrôči* gospódu svoje póta. ravn. 1 198 svoje pota bogú *perporôči*. škrb. 1 214 *perporôči* mu dušo inu teló. — *ročimo*: preš. 22 le jádra spét naprímo, valóvam se *zročimo*.

sadí: *sadíte*: kuga 27 *zasadíte* drevesa inu protje na peskaste hribce.

smolí: *smôli*: ravn. 1 17 v barki predala narédi, in *zasmôli* jo znotraj in zvunaj.

sramotí: *sramotíte*: škriñ. pok. 1 74 ne *sramotíte* same sebe.

suší: *sušíte*: kuga 172 vzamíte mlado hrastovo skorjo, *posušíte* jo.

svarí: *svári*: škriñ. prip. 9 8 ne *svári* zasmehúvávca, de te ne bo sovražil. sir. 11 7 *posvári* pravičnu. 19 13 i 14 15 *posvári* prijátle. — *svaríte*: ravn. ber. 40 *svaríte* jih z lubeznijo. jap. efez. 5 11 ne imejte družbe z tim nerodovitnimi deži tē tamme, ampak rajši jih *posvaríte*.

svetí: *svèti*: jap. prid. 1 192 *posvétí* nas. — *svetíte*: ravn. 1 122 bogú in dobrim delam *posvetíte* zlato jutro svojih otróških létic.

topí: *topíte*: kuga 134 če živina letó neče vzeti, taku *raztopíte* polno kuhovnico le tē arcnije v enim maselci oparjene vode.

tvorí: *túri* (za tvòri): škriñ. prip. 3 27 ako premoreš, tudi sam dobro *stúri*. sir. 7 1 nikár hudú ne *stúri*. 8 21 ne *stúri* to nameñeno pričo neznániga. 14 13 pred smrtjo *stúri* dobro tvojimu prijátlu. 33 24 ne *stúri* mádeža tvoji časti. 33 30 brez premislika nič važniga ne *stúri*. 36 6 *stúri* nove znamina. 36 7 *stúri* častitljivo tvojo roko. 36 10 *stúri* de čas hitru pride. 37 17 *stúri* de boš sam sebi dóbèr svetóvávec. traun. u predgovoru: *stúri* dobro. ravn. 1 172 ne *stóri* mu nič žaliga. 1 198 zavúpaj v bogá inu dobro pa *stóri*. 1 208 prav *stóri* in trdno bo tvoje zdravje. ber. 31 ne *stóri* nič žaliga mladénču. — *tvorimo*: jap. efez. 4 15 *sturímo* resnico v lubežni. škriñ. sir. 2 23 *sturímo* tedáj pokóro. ravn. 1 176 *storímo* tudi mi radi vbogim dobro. 2 101 kar né sin reče, *storímo*. 2 173 dobro na tihama *storímo*. 2 293 še več raji *storímo*. — *tvoríte*: rog. 2 422 *sturíte* to milost. kir skuzi to na bote obúžali. jap. 1 kor. 16 1 zberó pak ravno taku *sturíte* kakor sim jest cerkvám v Galaciji vkažal. prid. 1 121 *sturíte* to same pruti sebi kar en hišni oče pruti svoji družini stury. 1 168 *sturíte* to takú, de vas

hudič ne bo nikoli brez dela nešal. ravn. 1 12 nič ne *storíte* nikoļ zvé naj se, česar bi se mogli sramovati. 1 54 ne *storíte* nikoļ sami nič hudiga. 1 57 idite in *storíte* takó! 1 135 kar mene storíti vidite, urno *storíte* tudi vi. 2 101 vse *sturíte* kar vam poreče. 2 156 kar koļ hočete de bi vam ļudjé storili, *storíte* jim tudi vi.

uči: *úči*: škriñ. sir. 16 25 poslušaj me, syn, inu *vúči* se návuk te zastópnosti. traun. 24 5 vodi me v tvoji resnici inu *vúči* me. 118 27 *vúči* me pót tvojih postáv. 117 33 *vúči* me, o gospód, po tvojih postavah živeťi. ravn. 1 121 oh! *vúči* nas štéti svoje dnéve. 2 63 ta je nar prva modrost, ki se je otròk *úči*. škriñ. sir. 7 25 imaš synóve? *podvúči* jih. preš. 101 še tó, kaj pél bom, me *podúči*. — *učímo*: ravn. 2 156 *vučímo* se, kaj smo do vsih drugih ļudí dolžni. 2 157 vse kar smo drujim dolžni, se *vučímo* iz tih Jezusovih besedí. — *učíte*: rog. 2 132 *včyte* se vy katéri sodite. škriñ. prip. 8 5 *vučíte* se vy nevumni brihtnosti. modr. 6 2 *vučíte* se vy sodniki na zemli. jap. prid. 1 81 *vučíte* jih Jězusa Kristusa poznati. ravn. 1 29 *učíte* se, ļubi otroci! 1 36 otroci! *učíte* se kaj gré h pravi in popolnoma véri v bogá. 2 126 *vučíte* se še, de tudi človek sam sebi nar bol škódije.

valí: *valíte*: jap. prid. 1 261 o vy svěťi angeli! *odvalíte* tudi ta silni kamen od naših src. ravn. 2 298 Jezus reče: *odvalíte* kamen.

vari: *vári*: preš. 99 to trdno skúpej *zvári*.

veselí: *veséli*: škriñ. prip. 5 18 *veséli* se z ženó katero si v svoji mladosti vzęļ. 24 17 nikar se ne *veséli* nad padcam tvojiga sovráznika. pridg. 11 9 *veséli* se, mladęnč, v tvoji mladosti. sir. 3 12 nikár se ne *veséli* čez nečast tvojiga očęta. traun. 104 3 *veséli* se srce tih kateri gospóda yšejo. ravn. 2 173 dobro storiti nas bol *veséli* kakor še taka gotovina. škriñ. prip. 4 14 ne *obveséli* se nad stezámí hudobnih. prip. 27 11 mój syn! jiši modróst inu *obeséli* móje srce. traun. 85 4 *razveséli* dušo tvojga hlapca. — *veselímo*: škrb. 1 325 le nikar se prezgodej ne *veselímo*, de se je grešnik spreobrnil. ravn. 1 175 dajmo, *veselímo* se bogu. ber. 17 *veselímo* se raji kadar se bližnimu dobro godí. — *veselíte*: jap. fil. 4 4 *veselíte* se vselej v gospódu, jest še enkrat rečem: *veselíte* se. traun. 2 11 služíte gospódu z straham inu *veselíte* se v nímu z trepetám. 31 11 *veselíte* se v gospódu, vy pravični. ravn. 2 139 *veselíte* se in poskakujte. 2 208 *veselíte* se z mano!

živí: *živi*: preš. 43 bóg ti *živi* tétu stáro. traun. 118 37 *oživi* me na tvoji pótí.

2. Osnove s nenaglašenim prezensnim nastavkom.

Sve ove osnove imaju u *singularu* otegnuti naglas na slogu pred imperativnim nastavkom: hváli, gospodári, protívi, míslí, hòdi, žèni se. U *pluralu* i dualu dijele se na dvoje po kakvoći naglasu u prezensu: a) koje imaju u praes. *otegnuti* naglas, imaju u imperativu naglas na imperativnom nastavku *i*, i to otisnuti: hvalímo hvalíte hvalíva hvalíta: hválím; molímo molíte molíva molíta: mólim (mòlim); b) koje imaju u praes. *otisnuti* naglas, one drže naglas na slogu pred imperativnim nastavkom i to otegnuti, barem u goreštini: míslí míslímo míslíte míslíva míslíta: míslím; gospodári gospodárimo gospodárite gospodárivera gospodárita: gospodárim; protívi protívimo protívíte protívíva protívíta se: protívím se itd. Rijedak je tuj naglas na imperativnom nastavku: čudíte se.

Primjeri iz kniige:

a) za osnove s otegnutim naglasom u prezensu:

béli: *belíte*: rav. 2 153 ne *belíte* si tolkañ glave.

bráni: *braníte*: rav. 1 54 ako bi otroci hòtli kaj hudiga delati, koľkor morete jim *braníte*. 2 221 ne *braníte* mu. 2 236 k' meni naj gredó otročiči, ne *braníte* jim.

céli: *céli*: škriñ. pok. 1 95 *zacéli* moje rane.

čúti: *čutímo*: rav. ber. 120 tudi mi ljubímo svoje domovíno, vse néne zadéve z' nó občutímo in radi storímo. — *čutíte*: rav. 2 160 oh tudi ví *začutíte* kaj svetiga vesela nad takimi božjimi navuki!

draži: *dražite*: jap. efes. 6 4 kolos. 3 21 očetje, nikár ne *dražite* vaše otroke k' sru.

góni: *goníte*: kuga 29 ne *goníte* vaše krave inu vole taš iz hléva. 31 na mokre inu močerne ali morastne kraje ne *goníte* nikoli vaših krav. rav. 2 153 ne *goníte* zmiraj: kaj bomo jedli? 1 251 ne *goníte* zmiram: gospodova veža gospodova veža gospodova veža!

hódi: *hòdi*: rav. 1 89 pobèri se in ne *hòdi* mi več pred oči! 1 108 če se vidiš sovražnikoviga osla ssésti pod tovòram, ne *hòdi* memo. 1 123 *hòdi* po negovih potah. 1 138 na moje poľe *hòdi* lavkat. 1 203 negove poti *hòdi*. 2 95 z' menoj *hòdi*. 2 215 v' miru *hòdi*! ber. 57 ne *hòdi* bliže. 74 solnce, postój nad Gabaonam in luna ne *hòdi* iz Ajalonske dolíne. — *hodímo*: jap. rim. 13 13 *hodímo* poštenu kakòr po dnevi. prid. 1 164 ne *hodímo* zvunaj fare eksempeľnov yskat. rav. ber. 18 bog hoče de naj po stezah negovih zapoved *hodímo*. — *hodíte*: rog. 2 612 *hodyte* za mano. škriñ. prip.

9 6 *hodíte* po póti te rãzvúmnosti. jap. efez. 5 2 *hodíte* v ľubežni. 5 8 *hodíte* kakòr otroci te luči. kolos. 2 6 kakor ste gospóda Jezuza Kristusa prejeli, takú *hodíte* v' nímu. 4 5 *hodíte* modru z' temi okuli kateri so zunaj. prid. 1 215 ne *hodíte* blizu. 2 178 *hodíte* dokler luč imate. škrb. 1 520 *hodíte* tedaj, hitite skuz dobre déla prot nebésam. ravn. 1 49 pred mano *hodíte*. 1 67 ne *hodíte* mi več pred oči. 1 73 hitro *hodíte!* 1 110 če komu kaj posóдите, ne *hodíte* po zastávo ali posodilo v' hišo k nímu. 1 113 vzamíte vsak svoj meč in od vrat do vrat *hodíte* po stanu in moríte. 2 63 radi *hodíte* k učenikam. 3 128 za mano *hodíte*. 2 147 kadar se póstite, ne *hodíte* klavni kakor hinavci hodio. ber. 1 tiho in pametno *hodíte*. 2 po zimi ne *hodíte* na ravnost k' peči. preš. 156 *hodíte* kámor védno slà vas vléče. jap. prid. 1 336 pojdite *prehodíte* celo zemlo, nesíte na vsaki kraj mój križ.

hráni: *hráni*: škriñ. prip. 3 21 moj syn! *ohráni* postavo! 4 4 *ohráni* moje zapóvèdi inu bóš živil. 4 13 *ohráni* le tó. sir. 1 33 moj syn! *ohráni* pravico. 7 24 imaš živino? *ohráni* jo per sebi. traun. 36 37 *ohráni* nedólžnost. — *hranímo*: jap. rim. 14 19 *ohranímo* med sabo kar nas popravi. ravn. 2 193 z' čistim srcam ga (božji navuk) v' sebi *ohranímo*. ber. 206 nam je zdrávje dal, de ga skrbno várimo in *ohranímo*. — *hraníte*: ravn. 1 333 verjemíte te navúke, kakòr kùp zlatá jih *hraníte*. škriñ. sir. 41 17 otroci, *ohraníte* návuk dokler ste v myri. jap. jud. 21 *ohraníte* samy sebe v' ľubežni božji. 23 le te sicer štrafajte kakor obsójene, une pak *ohraníte*. ravn. ber. 200 *ohraníte* v' spominu te le nauke.

hváli: *hváli*: škriñ. sir. 11 30 níkogãr pred smrtjo ne *hváli*. 17 27 živ inu zdrav *hváli*. traun. 102 1 moja duša, *hváli* gospóda inu vse kar je v' meni (*hváli*) négovu svétu ime. 102 2 *hváli* gospóda, moja duša! — *hvalímo*: rog. 2 202 ñò kakor eno časty inu hvále vredno mójstrovo tega sinóuliga strahù častymo *hvalymo* lubymo. ravn. 2 234 za vsáki dar po Jezusovo *hvalímo* bogá. 2 283 za dobroto tudí de govorimó in slišimo, *hvalímo* bogá. ber. 63 *hvalímo* gospóda. 143 *zahvalímo* dobrotliviga bogá de nam je dal tukaj rojenim biti. — *hvalíte*: jap. rim. 15 11 *hvalíte* gospóda vsi nevěrniki. škriñ. sir. 39 20 visoku častíte négovu ime inu *hvalíte* ga z' glásam vaših vust. traun. 21 24 *hvalíte* gospóda vy, kateri se néga bojté. 32 1 vy pravični *hvalíte* gospóda veselí. 32 2 *hvalíte* gospóda z' citrami. ravn. 1 22 glédajte jo mavrico in *hvalíte* ga néga, ktiri jo je naredil. 1 92 otroci! vselej se mu tedaj *hvalíte* za vse dobrote z' veselím in ravním srcam. jap. 1 tesal. 5 18

v' vseh rèčeh se *zahvalíte*. ravn. ber. 201 *zahvalíte* dobrotljiviga bogá de je vas hudiga obvárval.

klóni: *kloníte*: ravn. ber. 2 kadar v' vučivnico stópíte, se učeniku ali učenici lepo *pokloníte*. 4 od učenika opomnjeni se *perkloníte*. 201 pojdite potlej k' svojim stáršam, *perkloníte* se jim prijázno.

kráti: *kratíte*: jap. 1 korin. 7 5 ne *kratíte* edèn drugimu de bi se na molitu podáli.

króži: *króži*: preš. 64 *zakróži*, méžnar! pésem tí.

kúpi: *kúpi*: škriñ. prip. 23 23 *kúpi* resnico inu ne prodaj modróst. — *kupíte*: kuga 138 jetkaste ovce nikár ne *kupíte*. 149 ovne inu ovce za pléme od takih rodovin, katere močne inu zdrave jagneta imajo, isíté, *kupíte*. ravn. 2 276 dajte nam svojiga oļa. Žé nè! pojte in *kupíte* si ga raji. ber. 47 pójdite dóli v' Egipt in *kupíte* žita. ravn. 1 64 slišim, v' Egiptu je žito na prádaj. Stópíte dðļ va ñ in *nakupíte* nam ga.

lóci: *lóci*: škriñ. sir. 7 21 ne *lóci* se od rázvúmne inu dobre ženę. 25 36 *lóci* ño (hudobno ženo) od sebe. traun. 16 14 gospód, *odlóci* jih vžę od tih. — *ločíte*: jap. prid. 1 132 čujte, bejžite, molite. Ne *ločíte* nigdar le tę try rečy. 2 korin. 6 17 *odločíte* se, pravi gospód, inu ne dotaknite se kar je nečistiga. kuga 154 *odločíte* tę slabe, tę malu pridne (merkáče) vsaj na vsako jesen inu deníte jih proč ravn. 1 107 vsako tretje léto *odločíte* še posebno desetino vsiga polškiga perdélka. — *ločiva*: ravn. 1 27 i ber. 25 saj sva si brata! lepo te prosim, *ločiva* se!

ľubi: *ľubímo*: jap. 1 joan. 4 19 *ľubímo* bogá. ravn. 1 114 po ñegovo *ľubímo* ľudí. 2 149 *ľubímo* vse tako jih, de bomo le za se še nerádi kaj prosili. ber. 13 bogá zmirej bðļ in bðļ spoznávajmo častímo in *ľubímo*. 120 tudi mi *ľubímo* svojo domovino. 191 svojo domovino in z' ño vred vse ñene prebivavce *ľubímo* kakor svoje brate. — *ľubíte*: rog. 2 244 to vbóštvu *ľubíte*. jap. rim. 12 9 *ľubíte* brez hinavštva. 12 10 z bratovsko ľubęznio se med sabo *ľubíte*. ezez. 5 25 i prid. 1 98 vy možję *ľubíte* vaše ženę. 1 petr. 1 22 *ľubíte* se še bðļ med sabo iz pripravštiga srca. 1 petr. 2 17 brate *ľubíte*. 1 joan. 2 15 ne *ľubíte* le tá svęjt. škriñ. módr. 1 1 *ľubíte* pravíco vy kateri ste sodniki na zemli. 6 12 zaželíte moje besęde, *ľubíte* jih. 6 22 o krajli *ľubíte* modróst, de bote věčnu krajľuváli. sir. 2 10 kateri se gospóda bojté, *ľubíte* ñega. ravn. 1 23 *ľubíte* tudi ptujce. 1 78 otroci! častite sej in *ľubíte* tudi tako stariše. 2 160 le dobróst *ľubíte*.

móči: *mòči*: ravn. 1 138 z' nami zàjmi in *pomòči*. — *močíte*: kuga 26 taku pobólsajte paše: *omóčíte* zemlo.

móli: *mòli*: ravn. 2 85 gospóda svojiga bogá *mòli* in nému samimu služi. 2 148 tí kadar móliš idi v staníco in duri zaklenívši za seboj *mòli*. — *molímo*: traun. 114 3 pridite, *molímo* inu padimo doli. ravn. 1 175 dajmo! *molímo* in popadájmo! — *molíte*: jap. efez. 6 18 *molíte* vselej v' duhu. kolos. 4 3 *molíte* zravèn tudi za nas. 1 tes. 5 17 *molíte* brez prenehaña. 5 25 i hebr. 13 18 bratje, *molíte* za nas. prid. 1 13; *molíte* iz celiga vašiga srcá, *molíte* stanovitnu. škrb. 1 130 *molíte* veliko. 1 419 *molíte* tedej kristiani! ravn. 1 39 oh! *molíte* ga. 2 142 *molíte* za né ktiri vas žalijo in pregañajo. 2 149 takó le *molíte*.

móti: *móti*: škriñ. sir. 32 5 nikár ne *móti* pejtje. — *motíte*: jap. jak. 1 16 ne *motíte* se tedaj, moji preljubi bratje. jap. galat. 6 7 nikár se ne *motíte*: z bogam se ne norčuje.

nósi: *nosímo*: jap. 1 kor. 15 49 kakòr smo podóbo tiga párstè-niga nosili, taku tudi podóbo tiga nebeškiga *nosímo*. preš. 159 tak kákor sráke gnéžda vkùp *nosímo* beséde ptúje. — *nosíte*: rog. 2 522 iz nym tedáj *nosyte* ta križ kateriga khi občúтите nad vami. jap. galat. 6 2 edèn tiga drugiga butare *nosíte*. prid. 2 306 kadar vam jih (križe) bóg pošle, *nosíte* jih vsaj z' pootrplènam ravn. 1 106 prvi snop ki ga odžañete, *nosíte* duhovnu. 2 187 ne *nosíte* v pasóvih ne zlata ne srebra. preš. 6 té in táke vé *nosíte* tóžbe, strune! kje do né. ravn. 1 107 odločíte desetíno . . . kam jo *znosíte*. 1 111 vzamíte svojih žén in hčeri zlate uháne in mi jih *znosíte*.

páči: *pačíte*: ravn. ber. 201 ne *pačíte* si obraza.

pólni: *pólni*: škriñ. sir. 3 19 syn! *dopólni* tvoje dèla z' krotkóstjo. jap. fil. 4 19 mój bóg pak *napólni* vso vašo želó po svojim bogastvi. traun. 82 17 *napólni* nih obráze z' sramoto 89 14 *napólni* nas zgódaj z' tvojim vsmileñam. — *polnîmo*: ravn. 2 143 kako lepo, de to zapoved *spolnîmo*, nam Jezus na dušo govori. — *polnîte*: jap. 2 kor. 8 11 zdaj pak tudi v djañi *dopólníte* (' na ol označuje glas ne naglas). fil. 2 22 taku *spolníte* moje vesele de bóte vsi ene zastópnosti eno lubèzen imèli.

prémi: *premîmo*: jap. prid. 1 194 *spremîmo* . . . Jezusa čez potok Cedron. 229 *spremîmo* še na le tè posledni mrtvaški pòti našiga dobrostliviga odrešenika.

prósi: *pròsi*: ravn. 1 59 *pròsi* kraļa de me iz te jéce odréši, 1 204 *pròsi* kar hočeš, dal ti bom. 2 226 *pròsi* me kar hočeš, vslišim te. ber. 114 *pròsi* več krat boga de naj ti k' vsimu dobrimu

pomaga. — *prosímo*: jap. prid. 1 194 *prosímo* ga, de naše srca omečy. 2 8 če smo se pregrešili, *prosímo* z' solzami za odpušanje. 129 zgrevajmo se le te hudobe in *prosímo* gospoda za odpušanje. ravn. 1 205 modróst in krepost *prosímo* vsaki dan bogá. 2 149 neběške daróve ga *prosímo* bogá: — *prosíva*: preš. 59 vse dóbro je, kar bóg storí, de vsmíli se, *prosíve* (dual fem.). — *prosíte*: traun. 121 6 *prosíte* myr Jeruzalému. jap. prid. 1 97 *prosíte* bogá de vam tako lubežen iz srca vzame. 188 *prosíte* zdaj de vam moč od zgoraj dá. 327 za gnado z' nim vred trpěti inu vmřěti *prosíte*. 341 *prosíte* ga za vaš potrebni kosěc kruha. 2 77 *prosíte* ga de on vaše đela požěgna. ravn. 2 210 *prosíte* in dalo se vam bo. — *prosíta*: ravn. 1 89 *prosíta* boga de strašni grom in pa toča nehá.

rěši: *rěši*: traun. 7 2 *rěši* me od vsih mojih pregañavcov. 34 17 *rěši* mojo dušo od nih hudobíe. 42 1 *rěši* me od krivičniga ině zapeliviga člověka. ravn. 2 149 *rěši* nas od zlěga.

róbi: *róbi*: preš. 97 debélo po gorjánsko jo *zaróbi*.

ródi: *rodímo*: dalm. jerem. 18 pojdite sim, naj ga z jezikom vbyemo, inu ništer ne *rodymo* za vse ñegovu govorjeñe.

slúži: *služíte*: jap. efes. 6 6 i kolos. 3 21 nikár ne *služíte* na uči. efes. 6 7 *služíte* z dobro vólo. 3 24 *služíte* gospódu Christusu. traun. 2 11 *služíte* gospódu z' straham. ravn. 1 38 pridno, zvesto *služíte*. ber. 186 *služíte* eden drugimu z' daróvi ki jih je vsakteri prejel. (traun. 99 2 *slúžite* gospodu z veselam, bíce griješka za *služíte*).

sódi: *sódi*: traun. u predgovoru: béri 21 psalm inu *sódi* ali nam je mógel prerok ñegovu trplěne bōl na tánku popisati. 42 1 *sódi* me tí, o bóg! inu *ràzsódi* mojo řeč zupěr tó nezvestu ludstvu. preš. 60 pomágaj, bóg! otróka tí ubóziga ne *sódi*. — *sodímo*: jap. rim. 14 13 nikár tedáj več eden drugiga ne *sodímo*. — *sodíte*: jap. 14 13 le tó *sodíte*, de ne bóte spotikañe brati nastavili. traun. 57 2 *sodíte* prav vy člověški otroci. jap. prid. 1 113 taki so ti so-vražniki vašiga izveličaña, *sodíte* samy, če so strašny, iz te škode katěro so vam do zdaj sturili 344 *sodíte* samy, ali je naš odrešenik uržoh imel le tó hudobio taku rotiti inu preklěti. ravn. 2 97 kogar ne poznate, ne *sodíte* ga niko|. 2 206 ne *sodíte* in sójeni ne bote; ne *sodíte* drujih oastro.

stópi i *stōpi*: *stópi*: ravn. 2 183 vstàni in v sredo *stópi*. preš. 97 ak kós si tému, kój na prste *stópi*. rog. 2 658 *odstópi* od ceste tega pogublejna na pot tega izvelyčajna. škriñ. prip. 3 7 bój se bogá inu *odstópi* od hudiga. 5 7 poslušaj me inu ne *odstópi* od

besedy mojih vust. traun. 21 12 ne *odstópi* od mene. 34 22 gospód, ne *odstópi* od mene. škriñ. prip. 22 28 ne *prestópi* stáre mejníke. jap. 2 tim. 2 7 *zastópi* kar ti pravim. preš. 97 moj zláti úk poslušaj in *zastópi*. — *stopímo*: rog. 2 41 dalej *stopímo* h' temu kar ta bestinski Olybrius dopernèsil jn bil nad to s. divico. 399 kateru de khi kaj bul vidimo, *stopymo* od Davida . . . h' današnim ss. apostelnam. rav. ber. 187 eden družimu ljubézúivo *perstopímo*. — *stopíte*: rog. 2 600 katéru de khi kaj bol vidite, *stopíte* u' duhu iz mano u' to jeruzalemsko dólino Josaphat. rav. 1 64 slišim, v' Egiptu je žito na prodaj, *stopíte* dól va n in nakupíte nam ga. 1 132 le sem pod me *stopíte* v séncu. jap. prid. 1 6 vy tam *odstopíte*. jap. ezez. 5 17 *zastopíte* kar je vola božja. 2 petr. 1 20 *zastopíte* le tó nar poprej, de se obenu prerokovañe tiga pisma po lástném izlagani ne stury. — *stópíte* (prema stópm): škrb. 2 26 *stópíte* v moje stopine. škriñ. sir. 2 7 nikár od néga ne *odstópíte* de ne padete. traun. 138 19 *odstópíte* od mene vy krivy želni možjé. škriñ. módr. 6 2 poslušajte, krajli, inu *zastópíte*. 2 10 *zastópíte* tedaj, vy krajli.

tóci: *točíte*: jap. prid. 1 227 o grešniki, *točíte* ceje potoke tēh solz. rav. 2 101 Jezus reče: *natočíte*, starašinu nesíte.

tóži: *tožíte*: rav. 2 50 otroci, nikoļ ne *tožíte*, če nimate vsega čez némoč. 2 75 ne *tožíte* nikogar po krivim. jap. prid. 1 80 *po-tožíte* se po tēm, o stariši, de so vaši otroci svoje glave.

trébi: *trebíte*: rav. 2 185 take napčnosti v mladosti so korenine strašnih poznėjših grđob. Joj! *potrebíte* zdaj, kmalo si jih že iz src. ber. 1 kadar do šole pridete, *otrebíte* blato ali snég z' čévlov. kuga 27 *strebíte* vódotoče, de voda hitrejši poteče.

tróbi: *tróbi*: rav. 2 146 kadar v bóga jme deljš, ne *tróbi* pred sabo. — *trobíte*: jap. prid. 1 5 angeli! *zatrobíte* na vaše trobente.

vábi: *vábi*: škriñ. sir. 9 *vábi* pravične možé v gostjé — *vabíte*: rav. 2 274 po razpotjih pojte in koļkor jih najdete, jih k' ženitníni *povabíte*.

vláči: *vlačíte*: rog. 2 173 *oblačíte*, našpizajte, preskrbyte le tē kakor Radegundis, inu iz to bote to milost dosegli.

vóli: *volíte*: jap. prid. 1 220 *zvolíte* si, kogá hóčete, Jezusa ali Barabu? kuga 32 *zvolíte* si h tēmu nar jasnejši ure tiga dneva. rav. 1 124 torej živleñe si *izvolíte*. 1 157 *izvolíte* si koga, de se z mano poskusi.

vóšči: *vošči*: škrb. 1 156 nikar ne kóvni, ne *vóši* hudó. — *voščímo*: rav. 2 32 pa *voščímo* saj de bi z' enakimi občutlji vsi ľudjé

v božjo vežo hodili. 2 53 nedóžnim otročičam še solzo *pervošimo!* ber. 17 iz srca mu vse dobro *pervošimo*. — *voščíte*: ravn. 2 142 dobro, kateri vas preklinajo, jim *vošíte*. ber. 101 jim dobro jutro *vošíte*.

zábi: *zábi*: traun. 44 11 *pozábi* na tvoje ludstvu. — *zabímo*: ravn. 2 204 nikol ne *pozabímo*, kaj grešnikov čaka. 2 243 nikol ne *pozabímo* Jezusa, kako tukaj oko v' nebo zrača. — *zabíte*: jap. hebr. 13 2 ne *pozabíte* na gorijemañe tih popótnih. kuga 30 ne *pozabíte* nikoli na le to stréžbo. ravn. 1 131 ne *pozabíte* de jest sim vam v' rđdu.

žáli: *žáli*: škriñ. sir. 3 14 moj syn! podperaj tvojiga očeta v' ñega starosti inu ne *žáli* ñega dokler živy. sir. 18 15 kadar koli dáš, ne *žáli* s hudo besedo. sir. 4 2 ne *razžáli* vbógiga v' ñegovi potrebi. — *žalíte*: jap. ezez. 4 30 nikdár ne *žalíte* svetiga duha božjiga. — *žalíte*: traun. 104 15 ne dotáknite se mojih Kristusov inu ne *žalíte* moje preroke (to je prema: žálim = žálim srp. žálití).

b) Za osnove s otisnutim naglasom u prezensu.

drámi: *drámíte*: škriñ. vis. pes. 8 4 ne zbudíte inu ne *predrá-míte* lubo.

gládi: *gládi*: preš. 166 napréj me sréča *gládi* ali tēpi, me tnálo nájdla bó neobčutljivo.

grábi: *grábíte*: preš. 109 *gráb'te* dnárje vkúp gotóve.

koreníni: *koreníni*: škriñ. sir. 24 13 med mojimi izvólenimi se *vkoreníni*.

kúsi: *kúsimo*: škriñ. modr. 2 17 *skúsimo* kaj bo čez ñega prišlu. — *kúsíte*: traun. 34 9 *pokúsíte* inu poglejte kakú sladak je gospód.

mēri: *mēri*: preš. 43 kaj postópaš tí za máno? ne *zamēri* ne *zamēri*, cvét lepôte, dēkle drágo! 120 tó *pomíslí*, ne *zamēri* de, kar sónce sim zaglédal, od očí so túdi mēni se uzdígnile tamníce.

míli: *míli*: preš. 67 odšlá si trúpla síli, bog duše se *usmíli*.

míšli: *míšli*: preš. 59 na Ogrskim, *pomíslí*, hči! nezvést tvoj morebíti de právo véro zdáj tají, se drugi perkupítí.

právi: *právimó*: škriñ. modr. 2 8 *naprávimó* si vijēnice iz rož dokler ne zvēnejo. 2 12 *správimó* tedaj pravičniga v' zadrge, zakaj on nam je na póti. — *právíte*: ravn. ber. 4 ko je uk končán, oróđje spet *posprávíte*.

síti: *síti*: traun. 42 6 *nasíti* mojo dušo kakòr z' múzgam.

skóči: *skóči*: ravn. 2 83 če si božji sin, *skóči!*

stâvi: *stâvi*: škrb. 2 12 *postâvi* si, človek! pred spomin enga, kir sam v sebe zaljubljen je poln napuha. — *stâvite*: škrb. 1 154 *postâvite* si naprej enga človeka ktir takó misli.

strâši: *strâši*: traun. 82 16 takú jih z' tvojim viharjam *prestrâši*.
tolâži: *tolâži*: traun. 82 2 nikár se ne *vtolâži*.

trči: *trčimo*: preš. 28 *tèrčimo*, brátje! še vínce se sméja (čitaj: trčimo, jer je hortat.).

udári: *udárite*: traun. 47 13 *predvárite* dobru néga trdnave.

vêsi: *vésite*: traun. 41 11 aku vam bogástvu raste, nikár srce na na tó istu ne *obésite*.

zdrâvi: *zdrâvi*: traun. 40 5 gospod, vsmili se čez mene, *ozdrâvi* mojo dušo. — *zdrâvite*: ravn. ber. 1 *pozdrâvite* se kadar se na póti snidete. 202 *pozdrâvite* sléhrniga prijazno.

VI. Naglas u glagola s nastavkom *a* u prezensu i u infinitivu.

Imperativni nastavak i biva j, pred kojim nenaglašeno i otisnuto kratko naglašeno *a* u govoru spada na e: délej délejmo délejte délejva délejta; ravněj. Kašto spada aj preko ej éa na i: čakí čakímo čakíte čakíva čakíta.

1. Osnove kojim je u prezensu *nastavak a otisnuto naglašen*, naglašuju ga tako i u imperativu i to u singularu kratko, u pluralu i dualu dugo: ravnäj ravnäjmo ravnäjte ravnäjva ravnäjta.

Primjéri iz knúge:

končâm: *končäj*: škrin. pok. 2 61 izbriši vse moje krivice, *končäj* v meni tē iste. — *končäjmo*: traun. 73 8 *pokončäjmo* vse božje práznike v dēžéli. 82 3 pridite inu *pokončäjmo* jih izmed ludstuv.

pečâm se: *pečäjte*: ravn. ber. 73 z malikovavskimi narodi se nikár ne *pečäjte* (jap. 2 tes. 3 14 piše: pečajte, što čitaj: pēčäjte).

ravnâm: *ravnäj*: ravn. ber. 193 s časam svojim prav *ravnäj*, de ti žal ne bóde kdäj. — *ravnäjte*: ravn. 2 147 ne *ravnäjte* po hinávčovsko.

zijâm: *zijäj*: škrin. sir. 9 7 nikár ne *zijäj* okóli v očitnih krajih.

2. Osnove koje imaju u prezensu *otegnuti naglas na slogu pred aj*, u singularu drže svoj naglas: jókaj: jókam. U pluralu i dualu rado prenose naglas na aj i to kao otisnuti dugi: jokājmo jokājte jokājva jokājta: jókam. Ali može otegnuti naglas ostati i na slogu pred aj: jókajmo jókajte jókajva jókajta.

Primjeri iz kniige:

dévam: *dévaj*: ravn. 1 190 vsaki vas se tudi *perzadévaj* ravnati po tem vumu dobro. škriñ. prip. 24 15 ne jiši hudobije v pravičniga hiši, tudi ne *razdévaj* negóvi pokoj. prip. 25 9 ne *razodévaj* to skrivnu enimu ptujcu. — *dévajte*: ravn. ber. 201 ne *dévajte* ne kolén ne nog križem.

jádram: *jádrajmo*: preš. 22 moj úp je šel po vódi, le *jádrajmo* za ñim.

jèmlèm: *jemájte*: ravn. ber. 5 ne *jemájte* nobene igrače seboj.

jókam: *jókaj*: škriñ. sir. 38 16 syn! *jókaj* se čez mrlíča. jap. prid. 2 99 o svèti prerok! ti si se jókal nəkadaž čez opušène tiga svètiga Siona; *jókaj* se veliku več z mano čez tó, kar se v naših templih vsaki dan gody. — *jokájmo*: traun. 114 6 pridite, molímo inu pádimo doli inu *jokájmo* pred gospódam.

po-mágam: *pomágaj*: traun. 30 17 *pomágaj* mi. 43 26 *pomágaj* nam. škriñ. sir. 29 12 *pomágaj* vbógimu. preš. 60 *pomágaj* bóg! — *pomagájmo*: ravn. ber. 191 *pomagájmo* pošteno iz vsih moči k sréči vse domovine. — *pomagájte*: traun. 81 3 *pomagájte* timu stiskanimu inu vbogimu k pravici (ali: premágam, omágam: *premágaj* omágaj).

méšam: *měšajte*: jap. prid. 1 199 tecíte, solze, in *změšajte* se z tèmí kryvavimi sragami, katere je lubezen iz teleša Jezusa Kristusa po sili vun stlačila.

mécèm: *metájta*: ravn. 2 127 mréžo *pometájta*.

pádam: *padájmo*: ravn. 1 175 dajmo, molímo in *popadájmo*.

pévam: jap. ezez. 5 19 i traun. u predgovoru: pójte inu *prepevajte* gospódu v vaših sreih.

prášam: *prášaj*: škriñ. sir. 32 12 per dosti rečeh drži se kakor nevejdèn, poslušaj inu zravèn mólci tår *vprášaj*. sir. 18 20 pred sodbo sam sebe *izprášaj*. — *prašajte*: preš. 12 ko brez mirú okróg divjám, prijátli prášajo me: kám? *prašajte ráj* oblák nebá, *prašajte ráji vál* morjá, kadár mogóčni gospodár drví jih sèm ter kjè vihár.

skákam: *skákajte*: ravn. ber. 201 ne *skákajte*.

slúšam: *slúšaj*: škriñ. prip. 5 7 mój syn! *poslúšaj* me! 19 20 *poslúšaj* svèt. sir. 9 4 tudi jo (plesavko) ne *poslúšaj*. 32 9 *poslúšaj* mólčèč. traun. 38 13 *poslúšaj* moje solze. 44 11 *poslúšaj*, hëy! preš. 97 oj zláti úk *poslúšaj*. — *slušájmo*: škriñ. V. *poslušájmo* vsi vkupej, čimú je bilú govordjenu. — *slušajte*: škriñ. prip. 6 1 *poslušajte*, otroci, podvučène očeta. 8 11 otroci, *poslušajte* me. 8 33

poslušajte podvučéne. sir. 23 7 *poslušajte* otroci, podvučéne od jezika. 39 17 *poslušajte* me, vy božji ród. traun. u predgovoru: *poslušajte* me. — *slúšajte*: škriñ, prip. 8 6 *poslúšajte* me.

stávľam: *stávľaj*: škriñ. sir. 23 10 ne *postávľaj* med tvoje govorjéne iména svétih. — *stavľajmo*: škriñ. prip. 1 11 skriváj *nastavľajmo* zadrge nedóľžnimu.

úkam: *ukâjte*: traun. 46 2 vse ludstva pókajte z rokâmi, *ukâjte* bogú z veselím glasam. 80 2 *vukâjte* bogu Jákobu.

věšam: *věšaj*: škriñ. prip. 6 21 ne *oběšaj* jih (zapovedi tvojiga očeta) na tvój vrat. — *věšajte*: ravn. ber. 7 ne *oběšajte* se zadej na vozóve ali sení.

zdéham: *zdéhajte*: ravn. ber. 203 tudi ne *zdéhajte*.

zdrávľam: *zdravľajte*: ravn. 2 187 *ozdravľajte* bolníke.

znávam: *znávajmo*: ravn. 2 207 lohka se iz tega vučímò, kakó samí se *spoznávajmo*.

živam: *živajmo*: ravn. ber. 146 ne *vživajmo* dobrót téga svetá kakor neumne živíne.

3. Osnove koje imaju u *prezensu* i u *infinitivu* otisnuti naglas na slogu pred aj, drže taj naglas i u imperativu kroz i kroz na istom slogu: bližaj bližajmo bližajte bližajva bližajta. Rijedak je u pluralu ili dualu naglas na aj.

Primjeri iz kñige:

blížam: *blížajmo*: levst. žup. 1. *blížajmo* se Srbom.

bógam: *bógajte*: jap. ezez. 6 1 otroci, *bógajte* stariše v vseh rečeh. hebr. 13 17 *bógajte* vaše naprej postavlene. ravn. 1 8 otroci! *vbógajte* saj tega ľubiga dobriga bogá. — Pamti: *bogajtè*: kuga 8 *bogejté* moje opominuvañe inu navuk.

govârjam: *govârjaj*: škriñ. sir. 11 21 od te iste se *pogovârjaj*. prip. 25 9 *pogovârjaj* se od svoje rečy z prijátlam. 13 14 ne *zgovârjaj* se predólgo z ñim.

grêvam se: *grêvajte*: traun. 4 5 čez tó se v vaših hramih *zgrêvajte*.

jémam: *jémaj*: škriñ. sir. 14 6 dajaj inu *prejémaj*. — *jémajva*: škriñ. prip. 7 18 pridi napojíva se z luběznijo inu *objémajva* se po želah dokler se dan sazná.

kládam: *kládaj*: škriñ. sir. 5 5 ne *nakládaj* grêh na grêh. 33 30 nobenimu preveč ne *nakládaj*. 5 8 ne *odkládaj* od dneva do dneva.

lágam: *lágaj*: traun. u predgovoru: kar v psalmih ne zastópiš, nikár po svoji glavi ne *izlágaj*. — *lagajmo*: ravn. 2 302 tudi mi *izlagajmo* tako vselej drugih dela na dobro.

mâram: *mârajte*: ravn. 1 176 *mârajte* za ní dansi, ko néga cítite glas.

nâšam: *nâšaj*: škriñ. prip. 3 5 ne *zanášaj* se na tvojo ràzvúmnost. — *nâšajte*: traun. 145 3 ne *zanášajte* se na poglavárje.

nêham i nehâm: *nêhaj*: traun. 36 8 *nêhaj* od jeze. — *nehâjte*: škrb. 2 11 prosim vas: *nehâjte* nó sramotiti.

nîžam: *nîžaj*: škriñ. sir. 7 19 *ponîžaj* globoku tvojo dušo. — *nîžajte*: jap. jak. 4 10 *ponîžajte* se pred gospódam. 1 petr. 5 6 *ponîžajte* se tédaj pod mogóčno rokó božjo.

pîram (u svim značenjima do lavare): *pîraj*: škriñ. prip. 24 19 nikár se ne *prepîraj* z hudobnimi. škriñ. pok. 1 116 *podpêraj* mene z tvojo pomočjó. 1 127 *podpêraj* moje slabúst. traun. 16 5 *podpêraj* moje hójó na tvojih stèzah. škriñ. sir. 42 7 kjer je veliku rók, *zapêraj* dobru. — *pîrajte*: ravn. ber. 201 ne *opîrajte* ne glave na roko, ne komólca na mizo.

slânam: *slâhajte*: traun. ber. 201 ne *naslâňajte* hrbta na stol.

snêmam: *snêmaj*: škrb. 2 261 hočeš, o človek! Marijo vredno částiti, *posnêmaj* né izgled, živi po ní. — *snêmajte*: škrb. 2 190 obrnite oči na te s. apostelne, *posnêmajte* níh.

târnám: *iârnajte*: ravn. 2 174 ne *târnajte* zlo toľko ob smrti drazih svojih prijatlov.

tíka: *tikâjte*: ravn. 2 126 nikár se vmés ne *vtikâjte*.

ûpam: *ûpaj*: škriñ. sir. 2 6 *vûpaj* na néga. preš. 54 spet prídi nazáj, ne *obûpaj* nikár. škriñ. sir. 11 22 na bogá *zavûpaj*. — *ûpajte*: škriñ. sir. 2 9 kateri se bogá bojté, *vûpajte* na néga. traun. 4 6 *zavûpajte* na gospoda.

4. U gorrenštini, a vaľada i drugdje ima nekoliko glagola, obično s kratkim vokalom u osnovi, koji imaju u infinitivu otegnuti, a u prezensu otisnuti naglas pred -am. Ovima se naglas u imperativu ravna po naglasu u infinitivu n. pr.: *dêlati* (upravo *dêlati*) *dêlam* (upravo *dêlam*): *dêlaj* *dêlajmo* *dêlajte* *dêlajva* *dêlajta*. Taki su glagoli: *bútati* *bútam*: *bútaj*, *cíkati* *cíkam*: *cíkaj*, *cúkati* *cúkam*: *cúkaj*, *dêlati* *dêlam*: *dêlaj*, *díhati* *díham*: *díhaj*, *drégati* *drêgam*: *drégaj*, *glédati* *glêdam*: *glédaj*, *gúzati* *gúzam*: *gúzaj*, *képati* *kêpam*: *képaj*, *kídati* *kídam*: *kídaj*, *kíhati* *kíham*: *kíhaj*, *kísati* *kísam*: *kísaj*, *kúhati* *kúham*: *kúhaj*, *mígati* *mígam*: *mígaj*, *múzati* se *múzam*: *múzaj* se, *píkati* *píkam*: *píkaj*, *pítati* *pítam*: *pítaj*, *pókati* *pókam*: *pókaj*, *rítati* *rítam*: *rítaj*, *rúkati* *rúkam*: *rúkaj*, *sékati* *sêkam*: *sékaj*, *stókati* *stókam*: *stókaj*, *šépati* *šêpam*: *šépaj*, *žúgati* *žúgam*: *žúgaj*, *izbírati* *izbíram*: *izbíraj*, *očitati* *očitam*: *očitaj*, *pométati* *pomêtam*:

poméťaj, oplétati oplétam: oplétaj, pretépati pretêpam: pretépať, opotékati opotêkam: opotékaj, obétati obêtam: obétaj. — Vecina glagola s vokalom *r* u osnovi: brćati brćam: brćaj, brśkati brśkam: brśkaj, ćrkati ćrkam: ćrkaj, ćrkati ćrkam: ćrkaj, ćrtati ćrtam: ćrtaj, dŕgati dŕgam: dŕgaj, dŕkati dŕkati: dŕkaj, fŕkati fŕkam: fŕkaj, grbati grbam: grbaj, hrđati hrđam: hrđaj, hrkati hrkam: hrkaj, kŕpati kŕpam: kŕpaj, mŕdati mŕdam: mŕdaj, mŕkati mŕkam: mŕkaj, pŕskati pŕskam: pŕskaj, smŕkati smŕkam: smŕkaj, sŕkati sŕkam: sŕkaj, švŕcati švŕcam: švŕcať, švŕkati švŕkam: švŕkaj, tŕkati tŕkam: tŕkaj, vŕtati vŕtam: vŕtaj. — Pamti da imaju u štokavštini glagoli s otegnutim dugim naglasom u infinitivu u prezensu otišnuti dugi naglas, a imperativ im se ravna po infinitivu: pítati pítam: pítaj.

Primjeri iz knige:

dělati dělám: *dělaj*: škriň. sir. 7 5 nikár se pred bógam pravičniga ne *dělaj*. 14 17 pred smrtjo *dělaj* pravico. rav. ber. 66 šest dni *dělaj*. 58 on bo govoril, ti pa čudeže *dělaj*. škriň. sir. 24 27 *obdělaj* tvojo nivo zvestú. — *dělajte*: jap. rim. 12 19 nikár si samy pravice ne *dělajte*. škriň. XLVIII. *dělajte* vaše delu. traun. 74 5 nikár krivice ne *dělajte*. rav. 2 75 nikomur ne *dělajte* sile.

glédati glédám: *glédaj*: traun. 21 20 o gospód, *glédaj* na moje várúvañe. škriň. prip. 23 1 skrbnu *ogledaj*, kaj bó pređ te postavlenu. traun. 58 6 pridí meni napruti inu *pogledaj*. preš. 65 *pogledaj* na visélnice. škriň. sir. 28 9 *pregledaj* nevejdnost bližnimu. preš. 53 podaj se k ñemu, *pregledaj* svét. — *glédajte*: rav. 1 22 *glédajte* jo mavrico. škriň. vis. pes. 3 14 *pogledajte* krajla Salamóna z króno. sir. 2 11 otroci, *pogledajte* na človeške rodóve.

očítati očítám: *očítajte*: rav. 1 76 ne *očítajte* si več nekdajniga. pókati pókam: *pókajte*: traun 46 2 vse ludstva *pókajte* z rokámi. sékati sēkam: *sékaj*: rav. 2 238 će te tvoja desna roka pohujšuje, *odsékaj* jo. 2 263 že tri léta hodim sadú jiskat na timu drevésu, pa nikol nič ne najdem. *Posékaj* ga.

šépati šépám: *šepajte*: rav. ber. 201 ne skákajte in ne *šepajte*.

5. Rijetke su osnove u kojim ima naglas *dale* prama početku riječi nego na slogu pred nastavkom a. Sve su denominativne i drže naglas na slogu na kom ga ima ime od koje dolaze:

júžina: júžinati: júžinaj júžinajmo júžinajte.

málica: máličati: máličaj máličajmo máličajte.

prídiga: prídigati: prídigaj prídigajmo prídigajte.

zlôdej: *zlôdejati*: *zlôdejaj* *zlôdejajmo* *zlôdejayte*.

zájutrek: *zájutrkati*: *zájutrkaj* *zájutrkajmo* *zájutrkajte*.

VII. Naglas u glagola bez nastavka u prezensu.

Amo idu tri osnove na d: *dad jed ved i zna*. d se s imperativnim nastavkom i slijeva na j.

dad ima kratko a koje glasi e: *děj dějmo dějte dějva dějta*, u goreňštini u pluralu i dualu i s naglasom na osobnom nastavku: *dejmō dejtē dejvā dejtā*. Kniha piše aj i ej: *dāj*: preš. 15 rájši kój mi *dāj* slovó. 31 kój mi v zákon *dāj* rokó. 33 bóg mēn' úro *dāj* poslédno. 46 bóg ji hčére *dāj* enáke . . . bóg ji síne *dāj* enáke. 60 slovó svetá bridkósti *dāj*. . . . me grôba nóč in stráh *obdēj*. škrín. sir. 7 36 *podāj* vbogimu tvojo rokó. preš. 53 *podāj* se k ňemu. 70 le hitro mi rôko *podāj*. 56 se k trétjimu újcu *podēj*, moj sín! — *dájte*: preš. 40 za ženico *dájte* drágmu, ľubi óča! me na dóm!

jed: *jěj* i *jěj* čitaj jě: škrín. prip. 23 6 ne *jej* z nevošlivim človekam. pridg. 9 7 *jej* z veseľam tvoj kruh. ravn. 1 8 od vsiga drevja *jej* po vrtu, od tega drevésa pa tukaj nikár ne *jej*. 2 116 vučénik, de ga: *jej* no! 2 262 počívaj, *jej* pí in postrézi si. ber. 14 zakaj pa si jédel sad, kteriga sim ti djal de ne *jej*? škrín. sir. 31 17 nikár se per gostariji preveč ne *najej*. — *jějmo*: ravn. ber. 124 učimo se iz tega, de ne *jejmo* in ne pimo včč kakor kar nam je treba za ohráneňe svojiga živľeňa. — *jějte jěte*: dalm. genes. 3 ne *jěte* od něga. 9 le samuč ne *jěte* od tiga messa kateru je še živu v svoji krij. mat. 26 27 vzamite, *jěte*, le tu je moje tellu. škrín prip. 9 5 pridite, *jejte* moj kruh inu pyte vinu. ravn. 1 43 *jějte* in blagoslovíte me. — *jějta*: ravn. 1 10 i ber. 14 nikár ne *jějta* od něga. ber. 13 od vsiga drevja po raji *jějta*.

ved. Kad osnova *ved* znači *scire cognoscere*, ne slijeva joj se -di na j, nego glasi: *védi védimo védite védíta védíva*: *védi*: ravn. 1 163 morebit ne vém, da si se poprijatľil z Izajovim sinam? Pa *védi*, dokler Izajov sín živí na zemli, nisi varn nè ti nè tvoje kraľestvo. 1 157 vzámí toľe prežgano rež in unih deset kruhov in idi v stan z ňimi do bratov. Tih deset mladih sirov pa ňih stótniku něsi in *zvédi* kakó jim je káj. — *védite*: ravn. ber. 7 *védite*, de so učeníki vaši nar vėči dobrótniti. — Složena s prijedlogom po (izpo, prepo, zapo, napo) slijeva di na j te ima ^ na e: pověj povějmo povějte povějva povějta; ali u singularu dolazi naglas i na prijedlogu po, a ej glasi Ъ: pòvь zapòvi napòvi prepòvi izpòvi;

dakle: *pověj*: škriň. sir. 19 7 ne *povej* drugim hudobno inu ojstro besedo. ravn. 1 39 hčí! čigava si? *pověj* mi, je prostor prenočiti na domu tvojiga očeta? preš. 46 tí *pověj* nam, ki obhódiš bližne ino dalje kráje, kjé bi néki děkle ráslo lépsi od nevéste náše? 78 *pověj* nam, ribič, *pověj* zarés, al' čákaš de páde zvézda z nebés? 113 prijátel, mi *pověj* po pravíci, al' . . . 191 pred ko gréš v Oglej čez goró zelěno, se pričó mēne *odpověj* zmotňavi. — *pòvej*: dalm. genes. 41 zatu si vže, Farao, po svoji zastopnosti dobodi eniga modriga moža, de ga čez egiptovsko deželo postavi inu *zapóvej* de taisti valpote postavi v deželi. — *povějmo*: ravn. 2 99 še naj *povějmo* de je Natanaelu tudi Jernej ime bilo. — *povějte*: ravn. 1 40 če ste drujih misel, mi pa tudi *povějte*, de se vám obrniti na lévo ali na désno. 1 73 vso mojo část v Egiptu *povějte*. — *povějta*: ravn. 1 58 Jozef jima reče: izlaga je božja réč. Pa vendar *povějta*, kaj se je vama seňálo.

zna ima naglas po glagolima s otisnutim naglasom na nastavku *a* u prezensu: znāj znājmo znājte znājva znājta.

B. U ugarskoj slovenštini.

Naglas, koliko sam razabrao iz noršinskoga govora, svuda je samo *otisnuti* a ne dolazi gotovo nikada na slogu imperativnoga nastavka osim u osnovama od jednoga sloga. U svem imam za-biležena dva tri li primjera: trpl. 39 11 *vzemí* z méne bič tvoj. 71 9 ne *zavrží* me vu mojoj starosti. Obično ima naglas na slogu pred nastavkom *i*, koji u pluralu i dualu redovito ispada, ako se riječ bež néga može izgovoriti. Kńiga kratkijeh vokala ne bileži ničim, dugo ili naglašeno a e i bileži akutom á é í; ü ovako: ú, dugo ili naglašeno e = ě glasi ej, o glasi ou, a pišu se kašto ê ô.

I. Naglas u glagola s nastavkom *e* u prezensu.

a) Osnove od jednoga sloga u prezensu.

Takove su osnove proste rijetke: *čte*: čti čtímo čtíte čtíva čtíta. Obično dolaze složene s prijedlozima i gdje prijedlog sobom čini slog, rado ima naglas na prijedlogu: *prěči*, zăčnimo, zăpri, ôd-prite, pŏžri itd., ali se piše samo bez ikakva znaka: začni kűz. mat. 20 s začnimo nagfl. 20. *preči* trpl. 36 9 *prečtímo* *prečtíte* nagfl. 22 *prečtíte* trpl. 48 13. *zapri* kűz. mat. 6 6 *odprimo* *zaprimo* nagfl. 66. *odprite* trpl. 118 19. *zaprite* nagfl. 24 182. *požri* trpl.

55 10. Obiležen je slog: *râspi*: küz. mat. 27 22 veli nim Pilatuš: ka mo pa činio z Jezusom ki se zove Kristuš? velijo nemi: *râspi* ga.

b) Osnove od dva sloga u prezensu.

Ovdje ne prelazi naglas na prijedlog: bere: bëri bërmo bërte bërva bërta i pobëri pobërte: nagfl. 61 to pout, tou si zeberi, i srečen bidti máš, veri; osim ako osnova počima samoglasnim i, a prijedlog također dočima na samoglasno: pøjdi. — Premda kniga kratkijeh vokala ne bileži, ipak ću neke primjere navesti iz ne:

bere: *bëri*: trpl. 56 9 *poberi* skuze moje vu tvojo posoudo. — *bërte*: küz. mat. 13 30 *poberte* prvo koukol.

bode esse. imperativni se nastavak i sa d slijeva na j: böj böjte, kniga piše bojďte; ali ima i bödi bödmo böдите: *böj*: küz. mat. 2 13 bežji v Egiptom i *boj* tam dokeč ti povejm. trpl. 27 14 *boj* črstvi itd. *böjdi*: trpl. 4 2 *bojdi* meni milostiven, itd. često. — *böjte*: trpl. 31 25 *bojđte* srčni. — *böjđite*: trpl. 4 5 *bojđite* v miri itd.

cvete: *cvëti*: nagfl. 152 rási no *cveti*.

ide: *idi*: küz. mat. 2 20 *idi* v izraelsko zemlo. — A *idi* složeno s prijedlogom od: *odidi*: küz. mat. 4 10 *odidi*, šatan. 16 23 *odidi* za mé, šatan. — S prijedlogom pri glasi: *pridi*: küz. mat. 6 10 *pridi* kralstvo tvoje. 8 9 či rěem enomi: idi, ino ide; i drugomi: *pridi* i pride. trpl. 80 3 *pridi* nam k pomouči. nagfl. 60 *pridi* nam na pamet eta lejpa rečj s. pisma: . . . , bar. 23 brátec, *pridi* k nam pridoučo nedelo. — *ite* (od idte): trpl. 100 4 *idte* notra na vrata negova. — *idite*: küz. mat. 10 6 *idite* k tim pogiblénim ovcám. — Složeno s od, pri: *ite*: küz. mat. 7 23 *odite* od mene čineči nepravdenost. 25 41 *odite* od méne, prekléti, vu ogjen vekívečni. trpl. 6 9 *odidte* od mene vsi činéči nepravdenost. küzm. 1 kor. 7 5 na to vküp *pridte*. — *idita*: küz. mat. 21 2 *idita* vu eto vés. — Složeno s prijedl. po glasi: *pøj pøjđmo pøjte*: *pøj*: küz. mat. 14 29 gospodne, či si tí, zapovej naj jas k tebi idem po vodáj. On je pa rkao: *poj*. 19 21 *poj*, nasledüj mené, nagfl. 161 *poj* bliže, poglednivi jo. — *pøjđmo*: küz. mat. 24 46 stante gori, *pojđmo*. trpl. 83 5 *pojđmo*, vö je strejbmo. — *pøjte*: küz. mat. 21 33 ete je te öročnik, *pojte*, bujmo ga. 22 4 *pojte* na postívañe. trpl. 34 12 *pojđte*, deca, posluhšajte mene. — Složeno s ne glasi: *nějdi nējđmo nējte nējđva nējđivi nējta nējđiti*: *nējte*: küz. mat. 10 5 na pout poganov *nejđte* i v mesto Samarítanušov *nejđite*.

ime: me: složeno s prijedlogom *pri* glasi: *přimi* i *přimi*, *přimmo* i *přimmo*, *přimte* i *přimte*: *přimi*: trpl. 35 2 *přimi* zastobo i orožjé. — *přimte*: nagfl. 12 ná, deca moja, *přimte* vašega maloga pajdaša. — *přimte*: küz. mat. 26 48 šteroga küšnem, té je, *přimte* ga. rim. 14 1 nemočnoga pa vu věri gori *přimte*. — Složeno s prijedlogom *vz* glasi: *vzěmi* *vzěmmo* *vzěmte* *vzěmiva* *vzěmivi* *vzěmta* *vzěmti*: *vzěmi*: küz. mat. 2 13 *vzemi* tou dejte. trpl. 35 3 *vzemi* dárdo. — *vzěmmo*: nagfl. 37 *vzěmmo* vö edno. 75 *vzěmmo* z vučitelja vúst vö vsáki glás. — *vzěmte* *vzěmite*: küz. mat. 11 29 *vzěmte* na sé járem mðj. trpl. 81 3 *vzěmte* žoltáre. nagfl. 28 zdaj *vzěmte* naprej vaše tablice. küz. mat. 26 26 *vzěmte*, jejte, tou je moje tejlo. mete: *měti*: trpl. 144 6 pošli strejle tvoje ino je *smeti*.

može: *mðzi*: küz. mat. 15 25 gospodne *pomozi* mi. trpl. 109 26 *pomozi* mi, o gospodne.

nese: *něsi*: küz. mat. 8 4 *nesi* gori en dár. nagfl. 41 ta si *nesi* vse tri sekere. — *něste*: nagfl. 24 *něste* nazaj roke po onoj istoj pouti. trpl. 76 *prineste* dari tomi strašnomi. küz. mat. 17 17 *prineste* ga meni esi.

reče: *řci*: küz. mat. 4 3 či si sin boži. *erci* naj eta kaména krüh bodo. trpl. 65 3 *erci* dūši mojoj: jas sem pomouč tvoja, itd. — *řčite*: trpl. 66 3 *erčite* bougi: kak čúdna so dela tvoja! — *řčete*: trpl. 96 10 *rečete* med poganmi: gospoud je král.

sede: *sědi*: trpl. 110 1 *sedi* si na desnico moja. — *sědte*: küz. mat. 26 36 velí vučeníkom: *sedte* si doli.

tepe: *těpte*: küz. mat. 10 14 doli *stepte* prájh noug vaši.

vrze: *vřzi* *vřži*: küz. mat. 4 6 či si sin boži, *vrzi* se doli. trpl. 27 9 ne *odvrži* ni ne ostavi me. 51 13 ne *odvrži* me od lica tvojegaga. — *vřzmo*: nagfl. 152 *vřzmo* je na ogen. küz. rim. 13 12 *odvrzmo* ta dela kmice. — *vřzte*: küz. mat. 25 30 toga nehasnovitoga slugo vö *vrzte* vu vinejšno kmico. 22 13 *vzěmte* ga i *vrzte* ga vu vünejšno kmico.

zove: *zðvi*: trpl. 50 15 *zovi* me vu dněvi stiskavaña, oslobodím te. — *zðvte*: küz. mat. 22 9 *zovte* je na gostúvañe. 23 8 9 10 ví se pa ne *zovte* rabi . . . i nikoga za vašega očo ne *zovte* na zemli . . . niti se ne *zovte* za meštre.

žene: *žěni*: trpl. 68 3 *razeženi* je kak se prežené dim.

dube: *dúbi*: nagfl. 24 vrtaj, *dúbi*, kopaj, greni.

pase: *pási*: trpl. 28 9 *pási* je. küz. iv. 21 15 *pási* ágnece moje. 21 16 *pási* ovce moje.

raste: *rási*: nagfl. 152 no, maličko drvéce, *rási* no cveti.

seče: *sěčmo*: nagfl. 152 nehasnovito drejvo je eto, *vsejčmo* je doli.
 vleče: *vlěci*: trpl. 28 3 ne *vlejči* me vö z neverníki. — *vlěcmo*:
 küz. rim. 13 12 *oblejemo* rožjè svetlosti. — *vlěcte*: küz. 1 kor. 7 5
 ne *vlejcte* se eden od drugoga. rim. 13 14 *oblejcte* gospon Kristuš
 Ježuša. kološ. 3 12 *oblejcte* zá to líki ti odebráni boži svéti i lü-
 beznivi črejva milostivnosti dobrotivost

II. Naglas u glagola s nastavkom *je* u prezensu.

a) Pred *je* ima ima *vokal*. Ovaj ima naglas. Od *ji* biva *je*, koje
 iza i može ispasti.

bu: *būjmo*: küz. mat. 21 38 ete öročník, pojte, *bujmo* ga.

de: *dějte*: küz. kološ. 3 8 zdaj pa doli *dejte* i vi vsa eta.

kri: *krěj*: trpl. 140 11 žerjávó vougelje *pokrěj* né. 17 8 vu senci
 perout tvoji *skrěj* mené. 27 9 ne *skrěj* obraza tvojega pred menom.
 64 3 *skrěj* me pred spravíščom ti zločastni. 69 18 *skrěj* lica tvojega
 pred slugom tvojim.

le: *lěj*: trpl. 69 25 *vlej* vö na né srd tvoj. — *lějte*: trpl. 62 9
 vö *vlejte* pred licom ñegovim srce vaše.

mu: *mūj*: küz. mat. 6 17 tí pa, gda se postiš, namaži tvojo
 glavou i lice tvoje *muj*. trpl. 51 9 *múj* me, da od snejga belejši
 bodem. — *mī*: dain. 100 *zmī* sí vsaki roke — *mījmo*: dain. 94
 lepo si zdaj *mīmo* noge vsi.

pi: *pīj*: küz. 1 tim. 5 23 več ne *pí* samo vodou. dain. 113 *pí*,
 ti vsi nazávamo, *pí* za zdravje tvojo, *pí* za zdravje mojo, *pí pí* za
 tovarštvo vso *pí pí pí*. 50 lübi moj mlinar, *napí* mi enkrat. —
pīmo: dain. 51 jejmó no *pīmo* veselí zdaj vsi. 21 jejmó, *pīmo*, brati-
 teci. — *pīte*: küz. mat. 26 27 *pīte* z etoga vsi.

-u: *-ūj*: dain. 100 zdaj se vsaki *zy*.

vi: *vī*: dain. 112 toča, pikec, arja, smod se *zavī* v planinski kot.

ži: *žīmo*: dain. 43 gostyvaña se *vžīmo*.

Amo idu glagoli s infinitivnim nastavkom ova (üva) a prezensnim
 ü-je. Koji imaju u prezensu otisnuti naglas na üje imaju ga i u
 imperativu na üj: üj = üj:

aldüje: *aldüj*: trpl. 50 14 *aldüj* bougi zahválnost.

bojúje: *bojúj*: trpl. 35 1 *bojúj* se stejm ki se prouti meni bojúje.

darüje: *darüj*: trpl. 119 29 *darüj* mi pravdo tvojo. nagfl. 66 či
 sirmák na dveraj trúple, odpri i *darüj* ñemi.

glašüje: *glašüjte*: trpl. 66 2 *razglašüjte* hválo díke ñegove. 105 1
razglašüjte med národmi dela ñegova.

imenûje: *imenûjete*: nagfl. 23 zdaj *imenûjete* po ednom i ti drûgi p t prstov.

kebzûje: *kebzûj*: trpl. 54 4 bo e! *kebzûj* na re i v st mojih. 55 3 *kebzûj* na mene i sl šaj me. — *kebzûjete*: trpl. 49 2 *kebzûjete* vsi prebivajou i na zemli. 50 22 *kebzûjete* denok na tou. nagfl. 32 *kebzûjete* vsi na  nega.

mentûje: *mentûj*: trpl. 35 17 *mentûj* d šo mojo od  ni razboja.

milûje: *milûj*: trpl. 59 6 ne *milûj* nikoga  in cega zlo astnost. 25 16, 27 7, 30 11 *smilûj* se nad menom. 67 2 boug! *smilûj* se nad nami.

 rokûje: * rokûj*: nagfl. 125 o o, mater vsigdar po t j, i tak bo i m r * rok j*.

pravdûje: *pravdûj*: trpl. 119 154 *pravdûj* za mene pr vdo mojo.

radûje: *radûj*: trpl. 35 9 d ša moja, *radûj* se vu  negovoj pomou i. 37 4 *radûj* se vu gospodni. — *radûjete* se: trpl. 32 11 *rad jete* se vu gospodni. 98 8 ves lte se potocke i *rad jete* se gor . k z. mat. 5 12 *rad jete* se ino se ves lte.

sledûje: *sledûj*: bar. 43 *nasled j*, dejte etoga n vuka. — *sled jete*: nagfl. 21 v  ne *nasled jete* K rola vu ner di. — *nasled jta*: k z. mat. 4 19 veli  nima: *nasled jta* me i v inim v j l di ribi a.

svajûje: *svaj jete*: bar. 13 ne *svaj jete* se.

 tûje: * t j*: nagfl. 76 *po t j* vu itela. bar. 41 *po t j* starce.

Mjesto var vati ver vati govori se: v rvati v rvati i prema tomu mj. v ruj v ruj etc.: v ri v rte, v ri v rte: *v rte*: k z. mat. 7 15 *varte* se pa od kr vi prorokouo. jo . 10 17, 16 6, luk. 12 1, 20 46  td. — *v ri*: mark. 5 36, luk. 8 50 ne boj se, li *v ri*. — *v rte*: mark. 11 24 vsa  tera mole i bodete prosili, *v rte* kaj vzemete. iv. 12 36 dokle svetlost m ate, *v rte* vu svetlosti. 14 1 v rjete vu bougi, i vu meni *v rte*.

U  tajerskoj za - j dolazi -  bez j te ga Dajnko pi e *y*: slov. 221 gebietende art: dar  dar va dar ta dar te.

b) Pred *je* ima suglasno koje se s *j* sliva u jedan glas. Naglas je na slogu pred nastavkom.

bri e: *bri i*: trpl. 28 18 doli *zbr i* vse grejhe moje. 51 11 doli *zbrisi* vse bine moje.

i e: *i i*: trpl. 34 15 *i i* mir. 20 boug je dober,  nega *i i*. dain. 152 ne *i i* me obsoditi. — *i imo*: nagfl. 50 *i imo* e e ve  zu-toga. — *i ite*: k z. mat. 6 33 *i ite* prvo kr lestvo bo e. 7 7 *i ite* i n jdete.

maže: *măži*: küz. mat. 7 6 gda se postiš *namaži* tvojo glavou.
— *măžte*: dain. 155 s tyčo petih svín ga *mažte*.

meče: *měčte*: küz. mat. 7 6 ne *mečte* džundže vaše pred svińé.
šle: *pöšli*: trpl. 20 3 *pošli* ti pomouč. — *pöšlimo*: nagfl. 66
trdno ga (sirmáka) ne *odpošlimo*.

cepeče: *cepěčte*: dain. 100 *pocepěčte* grozde vse.

copoče: *copöčte*: dain. 100 prešino vreteno potöčte no kre vage
vsi *copöčte*.

gible: *gíbli*: küz. 1 tim. 5 11 mladi vdovic se pa *ogíbli*.

joče: *jöčmo*: dain. 142 zdaj ta k ními skočmo, se *razjöčmo* ino
vsi s slojzami ga milno močmo. — *jöčte*: küz. jak. 4 9 dresélte se
i plačte se i *joučte* se.

kaže: *kăži*: küz. mat. 8 4 idi, *pokăži* se popi. trpl. 25 4 gospodne
pokăži mi poti tvoje nagfl. 15 vučitel *pokăži*, štero je prava, štero
lejva rouka. trpl. 45 5 *skăži* čüda z dejsnov tvojov. 80 2 *skăži* se
ki sedíš nad kerubimi. — *kăžte*: küz. mat. 22 19 *pokăšte* mi dáčni
pejnez. nagfl. 27 *pokăžte* mi pravo okou. 33 *pokăžte* vüst vaši
zgoráni tál. dain. 155 kolni zmazek íem' *pokăžte*.

reze: *rěži*: küz. mat. 5 30 či te dejsna tvoja rouka spaka *odreži*
o. dain. 58 zatikačo mi *prirěži*.

suče: *süči*: dain. 58 gožic mi *nasýči*.

veže: *věžmo*: nagfl. 182 eto je eden mehér, pínmo v néga zrák
i *zavěžmo* ga. — *věžte*: küz. mat. 13 30 poberte prvo koukol i
zvlěšte ga vu snopje na žgáné. 22 13 *zvlěšte* ními nogé i roké. —
věžta: küz. mat. 21 2 najdeta edno oselnico privézano i žrbé ž íouv,
odvěžta jou i pripelajta jo meni.

III. Naglas u glagola s prezesnim nastavkom *ne*.

Sve su ove osnove naglašene na slogu pred *ne*: potěgni potěg-
nimo potěgnite potěgniva potěgnivi potěgnita. Na prijedlogu naglas
ima: ogne i spomene: ögni ögnite, nägni nägnite: spoumeni spou-
mente, to je spömeni spömente.

pehne: *pěhni*: küz. mat. 18 9 či te okou tvoje spáka, vö je *spejhni*.

pihne (čitaj pine): *pínmo*: nagfl. 182 eto je eden mehér, *pínmo*
v néga.

sluhne čitaj slúne: *slühni*: bar. 42 *poslühni* mené. — *slúnte*: trpl.
49 2 *poslühnte* eto vsi národje.

tegne: *těgni*: küz. mat. 12 13 i trpl. 144 7 *vtěgni* rokou tvojo.
— *těgnite*: nagfl. 28 *potěgníte* naj prvle kre lejve bodouči droug.
15 *vtěgnite* vö obej rokej.

IV. Naglas u glagola s infinitivnim nastavkom e(a).

Naglas je na slogu pred imperativnim nastavkom, osim u osnovama od jednoga sloga: spa.

beža: *běži*: küz. mat. 2 13 *beži* v Egiptom. — *bězte*: küz. mat. 10 23 gda bodo pa vas pregaňali vu mesti etom *bejšte* v drugo.

guča: *gúči*: küz. tit. 2 15 eta *gúči* i opomínaj i káraj. nagfl. 41 *gúči* istino z jezikom i ne pravi láži v nikom. — *gúčte*: küz. jak. 4 11 ne *gúčte* eden prouti drugemi, bratje. trpl. 75 6 ne *gúčte* s tak trdim šínakom.

hite: *híti*: trpl. 38 23 *híti* mi na pomouč. 69 19 *híti* k dúši mojoj i osloubodi jo. 70 2 *híti* me, boug, obrániti. 71 12 boug moj, *híti* meni na pomouč. 17 13 stani, gospodne, *prehíti* lice negovo.

kriča: *kríčte*: trpl. 81 2 vesélo *kríčte* bougi Jákoba.

šume: *šúmi*: trpl. 37 3 *šúmi*, mourje i vse ka je v něm.

žive: *žívi*: trpl. 36 3 *žívi* v držéli i hráni se pravično — *žívmo*: dain. 111 zdaj veselo *žívmo* vsi.

spa: *spímo*: küz. 1 tes. 5 6 zato tak ne *spímo* liki ti drugi, nego vóriústujmo in trejzni bojdmó.

V. Nastavak u glagola s nastavkom i u infinitivu i u prezensu.

Naglas je na slogu pred imperativnim nastavkom osim u osnovi koja promjenom početnoga u na v postaje od jednoga sloga: vči mj. učí: vči včíte; i onih osnova koje imaju pred -iti dva sloga s vokalom o: govori slobodi, koji imaju na prvom o naglas: odgôvori oslôbodi. Osnove od dva sloga s vokalom o mijeňajo o na ou: mouri.

Evo dva tri primjera:

brani: *bráni*: trpl. 59 3 *obráni* me od hüdodejlnikov. — *bránte*: küz. mat. 19 14 nihájte deco i ne *bránte* nim k meni prihájati. trpl. 82 4 *bránte* pozadnejšega i potrejbno

draždži: *dráždžite*: küz. kološ. 3 21 očeve, ne *dráždžite* otroke vaše.

gasi: *gáste*: küz. 1 tes. 5 19 te düh ne *vgáste*.

hvali: *hváli*: trpl. 103 1, 104 1 *hváli* gospodna, dúša moja. — *hválte*: küz. rim. 15 11 *hválte* gospodna vsi poganje. trpl. 30 5 *hválte* i zvišávajte svestvo negovo. 38 4 zvišávajte i *hválte* ga. 103 20 21 22 *hválte* gospodna angeli negovi, *hválte* gospodna vsi

šerezje negovi, *hvalte* gospodna vsa dela negova. 105 3 *hvalte* se ž negovim imenom.

snazi: *snazi*: küz. mat. 23 26 farizeuš slejpi! *osnadjši* prvle to znotrejšne pehára i sklede. — *snazte*: küz. jak. 4 8 *snajzte* roké, grejšnice.

vrači: *vrači*: trpl. 6 3 *zvráči* me, gospodne. 41 5 *zvráči* dúšo mojo. 60 4 ki si zemlo geno i raskálo, *zvráči* ne razdretje. — *vračte*: küz. mat. 10 8 nemočne *vračte*.

greši: *grêšte*: trpl. 4 5 srdte se ali ne *grejšte*.

krepi: *krêpi*: trpl. 86 16 *krejpi* slugo tvojega z močjouv tvojov. 7 10 *pokrejpi* toga pravičnoga. — *krêpte*: küz. jak. 5 8 mirovno trpte i vi, *pokrejpte* srca vaša.

strelí: *strelva*: nagfl. 14 Béla, podrži na mé tvojo púkšo, jas pa mojo na té podržim. *Strelva!* — brrr! streljila sta.

trebi: *trébi*: trpl. 12 4 gospodne, *strejbi* vö vso skazlivost. — *trébmo*: trpl. 83 5 pojdmó, vö je *strejbmo*, da ne do národ.

vesti: *vêsti*: trpl. 90 16 *nazvejsti* slugam tvojim činejné tvoje. — *vêstite*: küz. mat. 2 8 gda je nájdete, *nazvejstite* mi. 28 10 idite, *nazvejstite* bratom mojim, naj ido v Galileo. — *vêstita*: küz. mat. 11 4 Jezus rčé nima: idouča *nazvejstita* Ivani štera čijeta i vidita.

dreseli: *dresêlte*: küz. jak. 4 9 *dresêlte* se i plačte i joučte se.

veseli: *veséli*: trpl. 35 9 dúša moja se pa *veséli* vu gospodni i radúj se vu negovoj pomouči. 106 3 *veséli* se srce iskajouč gospodna. 149 2 *veséli* se Izrael vu stvoriteli svojem. A složeno s prijedlogom: *vêseli*: trpl. 86 4 *obêseli* dúšo sluge tvojega. 90 15 *obêseli* pa nas po eti dnévi vu šteri si nas nevoulivao. — *vesêlmo*: trpl. 95 1 *vesêlmo* se pečini zveličaňa našega. dain. 115 brati, zdaj *vesêlmo* se. — *vesêlte*: küz. mat. 5 12 radújte se ino se *vesêlte*. rim. 15 10 *vesêlte* se poganje. trpl. 96 11 *vesêlte* se nebésa. 97 12 vi pravični *vesêlte* se vu gospodni. 98 8 *vesêlte* se, potocke.

redi: *rêdmo*: dain. 94 koš *narêdmo*.

čini: *čini*: küz. mat. 8 9 či rčem slugi mojemi: *čini* eto, i včini. 37 3 27 *čini* dobro. 119 17 *čini* dobro slugi tvojemi. 51 20 *včini* dobro poleg milošče tvoje s Sionom. bar. 42 hodi, toga ne *včini*. — *čimmo*: nagfl. 24 ešče ednouk *činmo* obouje. — *činte*: küz. mat. 2 2 ravne *činte* steze negove.

čisti: *čisti*: trpl. 51 4 z grejhoř moji me *očisti*.

diči: *díčte*: trpl. 97 12 ví pravični, *díčte* spoumenek svetstva negovoga. 98 5 *díčte* gospodna na hárfi. 100 4 *díčte* ga i blagoslávajte ime negovo.

nizi: *nízte*: trpl. 29 2 *nanízte* se pred gospodnom. küz. jak. 4 10 *ponízte* se pred gospodnom i zvisi vas.

visi: *vísi*: trpl. 27 6 *izvísi* glavó mojo nad protivníkmi mojimi. 10 12 gospodne bože, *zvísi* ramo tvojo. 28 9 *zvísi* je na veke.

živi: *žívi*: trpl. 119 88 *žívi* me pouleg milošče tvoje. 119 25 *ožívi* me po tvojoj rejči. 119 149 gospodne, *ožívi* me po soudbi tvojoj.

kupi: *kúpi*: trpl. 34 23 gospoud, *odkúpi* duše slugov svoji. — *kúpte*: küz. mat. 25 9 idite k odávcom i *kúpte* si ga.

ľubi: *ľubi*: nagfl. 76 *ľubi*, pošťuj vučítela. — *ľubte*: trpl. 31 24 *ľubte* gospodna vsi sveti negovi. 76 12 *oblúbte* i zdrzte gospodni. nagfl. 21 *oblúbte* mi, kaj te vsi redovna deca.

ruši: *rúšte*: trpl. 137 7 spoumeni se, gospodne, z Edomitáncov v dnévi Jerušaléma rkouči: *zrúšte* *zrúšte* vse do grunta vu nem doli.

služi: *slúšte*: trpl. 110 2 *slúšte* gospodni z veseljom.

trudi: *trúdm*: nagfl. 75 *trúdm* se, dečica.

roči: *rôči*: trpl. 37 5 *porouči* gospodni stezo tvojo.

sodi: *sôdi*: trpl. 7 9 *soudi* mene, gospodne. 26 1 *soudi* mi pravico, gospodne. 35 27 *soudi* me pouleg pravice tvoje. — *sôdte*: küz. mat. 6 1 ne *soudte*, naj se ne soudite trpl. 82 3 *soudte* pravo vbougomi i siroticam.

stopi: *stôpi*: trpl. 144 5 gospodne, nagni nebesa tvoja i doli *stoupi*. 37 8 *odstoupi* od srditosti. — *stôpmo*: nagfl. 66 z odkritov glavouv v hižo *stoupmo*. — *stôpte*: küz. mat. 9 24 veli nim: *odstoupte*, ár je ne mrla ta deklíčka. trpl. 94 8 *zastoupte* se ví norci med ľudstvom.

trobi: *trôbte*: küz. jak. 5 1 no zdaj, bogáci, joučte se i *troubte* nad nevolami vašimi.

godí: *gôdi*: küz. mat. 16 22 ne *zgoudi* se ti eto.

morí: *môri*: küz. mat. 5 21 ne *vmouri*, šteri koli pa vmorí, vrejden je soudbe. 19 18 ne *vmouri*. trpl. 59 12 ne *spomouri* ji.

noví: *nôvi*: trpl. 51 12 düh stálen *ponouvi* vu meni.

plodí: *plôdi*: trpl. 5 1 *rasploudi* je zavolo vnožine zločastnosti níhove. 59 12 *rasploudi* je s tvojov močjouv.

rodí: *rôdi*: küz. mat. 21 19 nigdár se več s tébe sad ne *roudi* na veke. dain. 110 lybi trsek! rasi le no *obrôdi* grozdjíče.

škropí: *škrôpi*: 51 9 *poškroupi* me z hižapom.

tvorí: *tvôri*: trpl. 51 12 *stvoudi* vu meni, o boug, srce čisto. dain. 156 to ne *stóri*.

govori: *gôvorte*: nagfl. 17 *odgouvorte* mi vküp na moja pítaiña. 45 *odgouvorte* na moje pítaiña.

slobodí: *slôbodi*: küz. mat. 6 13 *osloubodi* nás od hüdoga. trpl. 6 5 *osloubodi* me zavolo smilenosti tvoje. 17 14 od lüdi me *osloubodi* z ramouv tvojov. 22 21 *osloubodi* od meča düšo mojo. — *slôbodte*: trpl. 82 4 *osloubodte* ga z rouk hüdobnákov. — *slôbodvi*: nagfl. 161 mlaína jako škoudí nárasí . . . poj tak *osloubodvi* od né tvoje rezetke.

včí: *vči*: trpl. 119 33 *vči* me gospodne, pout nastave tvoje. — *včíte*: küz. mat. 9 13 idouči pa *včíte* se ka je eto; a *nävči*: trpl. 86 11 *navči* me, gospodne, pout tvojo. — *nävčíte* nagfl. 20 *navčíte* se mi zdaj ete veržušek.

Često kníga naglas ničim ne bileži, to vrijedi osobito za kratke vokale: pazi trpl. 5 2 pazte nagfl. 15 pravi nagfl. 41 pravmo 15 36 pravte küz. mat. 10 27 nagfl. 12 spravte küz. mat. 13 30 pozdravte küz. rim. 16 3 12. odomislite nagfl. 158 püsti küz. mat. 5 40, 6 12, 8 21 trpl. 39 14 püstite nagfl. 15 prebrodi trpl. 26 2. hodi küz. mat. 9 5 hodmo küz. rim. 13 12 hodite küz. kolos. 4 4 hodte trpl. 66 5 hodvi nagfl. 161 poklonte küz. mat. 10 12 moli küz. mat. 4 10, 6 6 molmo trpl. 95 6 molte küz. 95 6 molte küz. mat. 5 44, 26 41 trpl. 96 9 proste küz. mat. 9 38 trpl. 122 6 nagfl. 158 dreveni nagfl. 24 itd.

VI. Naglas u glagola s nastavkom *a* u prezensu i u infinitivu.

Nastavak imperativu *i* iza nastavka *a* biva *j* te se *s a* u jedan slog spaja. Na tom aj dolazi naglas u ono nekolicini osnova koje to *a* i u prezensu naglašuju: mantrâm nihâm. Inače dolazi naglas gotovo svuda na slogu pred aj.

mantrâ: *mantrâj*: nagfl. 26 nejme stvári ne *mantráj* ti: kí nemílo stvár mantrá, on lagoje srdce má.

nehâ: *nehâj*: küz. mat. 3 15 *niháj* zdaj, 5 24 *niháj* tam dár tvoj pred oltárom. 7 3 kak da praviš brati tvojemi: *niháj* naj vö vržem trouho z oká tvojega a ovo trám je v ouki tvojem? trpl. 37 8 ta *niháj* nečamurnost. — *nehâjmo*: nagfl. 90 či ščémo kaj bi máčka miši lovíla, kak najmeñe gda jo *nihájmo* v hiži. — *nehâjte*: küz. mat. 13 30 *nehâjte* naj vküp rasté obouje do žetve. 15 14 *nihâjte* je, slejpi voji so ti slejpi. nagfl. 24 je li ste tak s sebo m prinesli vse táblice? ka po rovatke? No zdaj ešče je *nihâjte* tam gde so. — Narod u Naršincima h ne izgovara te govori: njáj njâjte.

vlada: *vládaj*: küz. rim. 12 21 ne *obládaj* se od hüdoga, nego bole *obládaj* vu dobrom to húdo. trpl. 17 13 prehíti lice tvoje ino ga *obládaj*. — *vládajmo*: küz. mat. 21 38 pojte bujmo ga i *ládajmo* negovo öročino.

blizava: *blizávajte*: küz. jak. 4 8 *priblizávajte* se k bougi i priblizávao se bode k vam.

budjava: *budjavajte*: küz. mat. 10 8 mrtve *zbüdjávajte*.

čiščava: *čiščávajte*: küz. mat. 10 8 gobave *očiščávajte*. küz. jak. 4 8 *očiščávajte* srcá vaša.

dava: *dávajte*: küz. 1 tes. 5 18 vu vsem hvalo *dávajte*. rim 12 17 tim nizkim se *pridávajte*.

država: *držávajte*: küz. mat. 23 3 vsa, štera koli bodo vam pravili zdržavati, *zdržávajte* i činte. jud. 21 *zdržávajte* se vu lübeznosti božoj.

družava: *družávajmo*: küz. pag. 930 na jubilate: etomi obečani se *pridrúžávajmo*.

glihava: *glihávajte*: küz. mat. 6 8 ne *priglihávajte* se k nim. rim. 12 2 ne *priglihávajte* se k etomi svejti.

klinava: *klinávajte*: küz. rim. 12 14 ne *preklinávajte* je.

meščava: *meščávajte*: küz. rim. 12 19 za sebe si ne *zadomeščávajte*.

metava: *metávajte*: küz. 1 tes. 5 20 proroštvo ne *zametávajte*.

mišlava: *mišlávajte*: küz. kolos. 3 2 te zgorána *premišlávajte*.

pitava: *pitávajte*: küz. mat. 2 8 skrbливо *spitávajte* od deteta.

višava: *višávajmo*: trpl. 34 4 vsi vküp *zvišávajmo* ime negovo. — *višávajte*: küz. rim. 15 11 hválte gospodna vsi poganje i gori *zvišávajte* vsi lidjé, trpl. 97 8 *zvišávajte* i hválte ga.

gaña: *gánaj*: trpl. 83 16 tak je *pregánaj* s tvojim slápom. 34 15 išči mír i *vgánaj* ga. — *gánajte*: küz. mat. 10 8 vragé *zgánajte*.

govarja: *govárjajte*: trpl. 4 5 zgovárjajte si z vašim srcom na posteli vašoj, ali bojdite v miri. nagfl. 42 zdaj bom vas li *spitávao*, *odgovárjajte* mi. 51 *odgovárjajte* na moja pítana.

haja: *háajmo*: trpl. 95 2 *priháajmo* pred lice negovo z dičejnem. — *háajte*: trpl. 96 8 prineste dáre i *priháajte* vu predvor negov.

kapa: *kápajte*: dain. 169 skrbno jo (nivo) *prekápajte*.

maga: *mágaj*: trpl. 12 2 *pomágaj*, gospodne. 20 10 gospodne, *pomágaj*. — *mágajte*: trpl. 82 3 *pomágajte* nevolnoma i siromáki k pravici.

naša: *násaj*: nagfl. 159 *prinásaj* vam na pamet tulipán, ka bom zdaj pravo. bar. 12 domá se dobro *znásaj*. — *násajte*: trpl. 29 1

prinášajte gospodni, vi zmožni, *prinášajte* gospodni čest i mouč. 29 2 *prinášajte* gospodni čest iména negovoga. küz. mat. 3 8 *prinášajte* sád vrejdní pokoure. trpl. 62 11 ne *zanášajte* se na silo i zgrablivost.

pravļa: *právlajte*: küz. mat. 3 3 *naprávlajte* pout gospodnovo. 6 19 *správlajte* si kinče na zemli. 10 9 ne *správlajte* na ladañe zlata.

slavļa: *slávlaj*: trpl. 109 28 či oni prekliñajo, ti *blagoslávlaj*. — *slávlajte*: küz. mat. 5 44 *blagoslávlajte* one ki vas prekliñajo. rim. 12 14 *blagoslávlajte* one ki vas pregáñajo, *blagoslávlajte* je i ne prekliñavajte. trpl. 66 8 *blagoslávlajte*, narodje, bouga našega.

heña: *hěñaj*: trpl. 85 5 *heñaj* od nemilosti tvoje nad nami. — *hěñajte*: trpl. 46 11 *heñajte* i spoznajte kaj sem jas boug.

seka: *sěkaj*: küz. mat. 18 8 či rouka tvoja ali noga tebé spáka, *odsejkaj* jo.

deva: *děvaj*: nagfl. 36 *vardejavaj* ga (glas) večkrat ob sebi. — *děvajte*: küz. 1 tes. 5 21 vsa *vardejavajte*, to dobro obdržte.

peva: *pěvajte*: trpl. 9 12 *spejavajte* gospodni v Sioni prebivajoučemi. 30 5 *spejavajte* gospodni, vi sveti negovi.

gleda: *glědaj*: trpl. 9 14 *glědaj* nevoló med odürjávci. 25 15 *glědaj* nevoló i žukost mojo. — *glědajte*: küz. mat. 24 4 *glědajte*, naj vas što ne zapela. trpl. 46 9 hodte, *glědajte* dela gospodna. nagfl. 15 *glědajte* na dejsno.

sliša: *slěšaj*: trpl. 5 2 gospodne, *slěšaj* rejči moje. 17 1 *slěšaj* kričane moje. 28 7 gospodne, *slěšaj* glás moj.

čiva: *čivajte*: küz. mat. 26 45 spite na dale ino *počivajte*.

kriva: *krívaj*: trpl. 102 3 ne *skrívaj* lica tvojega pred menom.

pira: *pîraj*: trpl. 119 17 *podpéraj* me, da se obarjem. 140 9 ne *podpéraj* ñemi nameñávaña, naj se kak ne zvisi.

mina: *mîñajte*: küz. 1 tes. 5 11 *opomîñajte* eden drugoga. trpl. 105 2 *spomîñajte* se z vsej čúđ ñegovi.

sluša: *slúšaj*: trpl. 78 1 *poslúšaj* moje ľudstvo, právdo mojo. — *slúšajte*: trpl. 34 12 pojdte, deca, *poslúhšajte* mené. 66 16 hodte *poslúhšajte* vsi bogá bojěči.

poka: *pôkajte*: trpl. 48 2 vsi národje, *poukajte* vküp z dlanami.

VII. Naglas u glagola bez nastavka.

Naglašen je vokal osnove: *da(d)*: dáj dájmo dájte: *dáj*: küz. ma. 5 42 ki te prosi, *dáj* ñemi. 6 11 krúha našega vsakdeñešñega *dáj* nam ga dnes. 19 21 či ščěš popolni biti, idi *odáj* tvoje blágo.

— *dajte*: küz. mat. 22 21 *dajte* záto štera su časarova časari. 25 8 *dajte* nam z olija vašega. jak. 4 7 *podajte* se zá to bougi.

jed: jêj jêjmo jêjte: *jêj*: dain. 21 *jejno*, pîmo, brateci. — *jêjte*: küz. mat. 26 26 *vzemite*, *jejte*, tou je moje tejlo. luk. 10 8 *jejte* ka pred vas denejo.

ved: *povêj povêjte*: *povêj*: küz. mat. 18 17 či pa né ne posluhnete, *povej* cêrkvi. — *povêjte*: küz. mat. 21 5 *povejte* čeri Sionskoj: ovo kráo tebi pokoren. — *povêjta*: küz. mat. 21 3 či bode vama što kaj pravo, *povejta* kaj gospoud né potrebüje.

C. U kajkavštini.

Imperativni je nastavak u pluralu e, ređe i; u knízi dolazi oboje kašto kod istoga pisca. Rijetko nastavak gine: hòdmo hòte, posédmo vran. 1 2. Naglas dolazi najčešće na slogu pred imperativnim nastavkom, ali često i na nastavku osobito u pluralu.

I. Naglas u glagola s prezentsnim nastavkom e.

a) Osnove od jednoga sloga.

Ove imaju dakako naglas na nastavku i to otisnuti: žgĭ žgêmo žgête ili žgĭmo žgĭte. Osnove složene s prijedlogom koji sobom slog čini bacaju naglas obično na prijedlog: òdpri òdpremo òdprete, prèstri, pròpni, vùžgi, pòčmi, zàpni itd. Ali ima krajeva gdje je naglas u pluralu na nastavku n. pr. u Mraclinu: òdpri ali odrpète, zàčni ali začnêmo začnête i začnêmo začnête. Opet ima krajeva gdje prijedlog nema naglasa kao u Samoboru: počmĭ počmĭte.

Iz knige gotovo nemam primjera.

pre: *odprĭ*: petr. 106 effeta, to je to *odprĭ* se.

žge: *vùžgi*: gašp. 1 538 vezda a da razsveti nas, *vùžgi* nas, očĭsti nas.

b) Osnove od dva sloga:

Najčešće ostaje naglas na slogu pred imperativnim nastavkom u oba broja i to koji je u prezensu:

prédem: prédi prédemo prédete, tako još: dúbem, grízem, kládem, krádem, léžem (o pticam), métem, múzem. pásem, plévem, rástem, séčem, séžem, skúbem, strížem, trésem, túčem, vlččem, zébem.

nèsem: nèsi nèsemo nèsete, tako još: bòdem, cvètem, gnètem, grèbem, jème: vžème snème odnème ali jme: nájme zájme préjme,

ime: obíme, kùnem, mètem, pèčem, plètem, rèčem, tèčem, tèpem, vèdem, vèzem.

sèdem: sèdi sèdemo sèdete, tako još: bûdem, lèzem, lèžem, vřžem, ali pomòrem ima pomòzi pomòzemo pomòzete, ìdem ima ìdi ìdemo ìdete, a složen s iz ob od i pri glasi ìdi: izìdi obìdi odìdi prìdi, složeno s prijedlogom na samoglasno početno *i* mijenja na *j*, a naglas je na prijedlogu i to otegnuti: dójdi, pójdi, nájdi, zájdi, prájdi, vújdi.

U Ludbregu, u Mihovcu blizu Kalnika, ú Mraclinu, u Turovu poļu, čestimice u Zagrebu, a i drugdje naglašuju u pluralu nastavak e otisnuto: bèri berèmo berète i berèmo berète, bûdi budèmo budète, dèri derèmo derète, pèri perèmo perète, tèri terèmo terète, gnèti gnetèmo gnetète, mèti metèmo metète, nèsi nesèmo nesète, pèći pečèmo pečète, rèći rečèmo rečète, plèti pletèmo pletète, tèći tečèmo tečète, tèpi tepèmo tepète, žèni ženèmo ženète, bòdi bodèmo bodète, zòvi zovèmo zovète, pási pasèmo pasèto, krádi kradèmo kradète, grízi grizèmo grizète, dúbi dubèmo dubète, skúbi skubèmo skubète, vlécí vlečèmo vlečète, sèći sečèmo sečète, prèdi predèmo predète, prèži prežèmo prežète, ìdi idèmo idète, obími obimèmo obimète, vzèmi vzemèmo vzemète itd. U Peterancima, u Samoboru, a i drugdje ima i u singularu nastavak naglas: berí berímo beríte, nesí nesímo nesíte, pasí pasímo pasíte itd. U Cvetkovčancima kraj Jaske ima naglas na osobnim nastavcima: nesí nesimò nesitè.

Primjeri iz kniige:

bere: *bèremo*: matij. 1a 95 anda ne tajmo s hmánemi čini onoga kojega z vùstmi i srdcem valovali jesmo, nego ñega za peldu zebèremo.

bude: *budí*: kraj. 62 zdrav *budí* anđel božji čuvár moj. — *budète*: kov. kemp. 254 sveti *budète*, ar sem ja svét.

dube: *dúbi*: Mikloušič izb. 127 i 153 povrtnicu zgora odréži, *zdúbi*, deni nuter malo soli jabuku *zdúbi*.

grize: *grízi*: Mikloušič izb. 151 velestike deni pod pazduhe i na pupek, i korène *grízi*.

ide: *idi*: habd. mar. 222 *idi*, prodaj ka imaš i daj siromahom. — *idi*: petr. 91 reče gospon sluge: *izìdi* vun na púte i meǵ plote i nareni je silom vlasti vnuter. krist. blag. 1 237 *izìdi* dole iz križa. 39 onda reče ñemu Jezuš: *odìdi*, šatan. 239b. *prìdi* kráľstvo tvoje. — *dójdi*: kov. kemp. 184 *dójdi*, nebeska sladkóča! Tako i složeno s negacijom ne: *nèjdi*: kraj. 89 gda ideš na pródeku,

nigdár *néjdi* s tem štimañem, da hočeš človeka poslušati. — *ídemo*: vran. rob. 1 2 hodmo, *izídemo* vun i posédmo si gde na tratinu! Pamti: *pojttè*: petr. 65 nego *pojté* povegíte vučenikom.

ime: *prími*: kov. kemp. 186 ze vsum želum ovo svéto nadéhneñe *prími*. 256 hodi i *prími* me. — *prímemo*: gašp. 1 636 vu vsakom pako skušavañu duha peklénskoga proti nam lajajúčega ščit svete molitve *prímemo*, vse suprotivčine dobrovólno podnášajmo. — *prímète*: gašp. 1 418 za to i vi nas za pribrane vaše *prímète* i zapíšete sine. — eme: *vzemî*: kraj. 86 i petr. 283b *vzemí* vun iz ove muke dušu moju. — *vzemète*: kov. kemp. 219 *vzemète* i ječte.

krade: *krádi*: petr. 233 251 mat. 2 194 mul. šk. 14 ne *krádi*.

može: *mozi*: kraj. mol. 141 bóg moj, smiluj se ímene gréšniku te me *pomózi*. — *mózi*: gašp. 2 171 *pomózi* me vu očivesti pogibeji ovi. nese: *nesî*: kov. kemp. 120 *odnesî* od mene takvu želju.

pase: mul. ap. 2 zapovedal je Petru: *pási* ovce moje.

reče: *rèci*: mat. 1 293 zdehni i *rèci*: bože! — *recèmo*: krist. blag. 1 278 ne bláznemo, nego *recèmo* z Davidom: poglèj. — *recète*: krist. nač. 24 jaki beteg muči vas i vi to preprečiti nemrete; *recète* onda: tak mðra biti.

rene: mjesto žene: *renî*: petr. 205 nadehni nam okorno srdce, *narenî* nam trdo hoteñe na tvoje hoteñe i tvoju volu.

seče: *sécete*: mulap. 444 vi hahari ove naše kotrige *sécete* kak hočete, ali to znajte da dušam ne morete zabraniti jošte denes k svojemu stvoritelu dojti.

seže: *sèzi*: mul. šk. 511 kada za te kaj iz zdele vadiš, tak ne *posèzi* pred drugoga. mulap. 838 s tuđum ženum niti ne sedi. Ada vnogo meñe *posèzi* ali poželi.

trese: *trésimo*: mat. 1 343 troje samo na kratkom *pretrésimo*. 1 441 *pretrésimo* dobro i razgledajmo ono kaj jesmo pred bogom.

tuče: *túci*: Mikloušič izb. 117 *stúci* kopriv. 122 *stúci* jadrkéh breskvenéh.

vleče: *vléci*: mul. šk. 501 sveteh rečih vu šalu ne *vléci*. gašp. 1 869 *issléci*, sinko, koju nosiš opravu, ar ni tvoja. — *vlécemo*: gašp. 1 816 ah nasledujmo svetoga ovoga navučitela, kreposti ñegove na nas *oblécemo*.

II. Naglas u glagola s nastavkom *je* u prezensu.

1. Osnove na samoglasno pred je.

Nastavak i biva j, koji iza i obično otpada. Slog u kojem ima ono j naglašen je otisnuto. Osnove u prezensu na uje ravnaju naglas

po prezensu. Ima krajeva gdje -ej glasi e kao mađarsko é: štê lege: neštê naglo kov. kemp. 32. oštré comparat. adv. kov. kemp. 33.

leje: vlěj vlějmo vlějte.

pije: pî pîmo pîte.

vojûje: vojûj vojûjmo vojûjte.

vëruje: vëruj vërujmo vërujte.

následuje: následuj následujmo následujte.

Primjeri iz kníge:

čteje šteje: *čtěj*: kov. kemp. 182 nigdar za to ne *čtêi* rêči, da bi se vučenéi ali mudréi mogel reči. *čtê štê*: kov. kemp. u predgovoru: ne hlepi mnogo na jenkrat čteti, niti ne *čtê* naglo . . . z redom pak, niti preskakce *čtê* knižicu. 10 ako hočeš napredek zadobiti, *čtê* ponizno, priprosto i verno. 33 takova *čtê* koja ti bole zavdaju skrušeñe neg posluvañe. 32 nigdar ze vséma ne manikuj, neg ali *štê*, ali piši, ali moli, ali premišļavaj. vran. 1 171 ovo, otec, nut ovde je moj list. *čtěj* gá. otec čtêje. — *čtějmo*: matij. 2c 17 *čtějmo* samo ñihova pisma, i spoznati čemo da oni za isto bili su od ðuha s. rasvčéñi. — *čtějte*: matij. 2b 29 ah draga bratja! *čtějte* ovu za vas tak hasnovitu knígu.

krije: *krî*: Mikloušič izb. 155 vlej goré 1 žlicu beloga vina, *pokrî* za dobru vuru.

leje: *lěj*: kraj 105 *oblěj* moju dušu tvojum drágum vrédnostjum: 82 milost tvoju *vlěj* vu naše pameti. kov. kemp. 139 *vlěj* milosču od zgora, *polěj* srdce moje rosum nebëskum. matij. 2c. *vlěj* vu srdca naša ľubav i stalnu pobóžnost proti naj svetésemu imenu tvojemu. Mikloušič izb. 124 kad vu vuhu šumi ali zvoni, ožmek od povrtnice vu vúho *zalěj*. vran 1 166 o moj stvoritel, *zlěj* blagoslova tvojega, *zlěj* vsa ona vesela i rádosti, kotêra za me nevrednoga pripravil jesi, o *zlěj* ñe vrhu drágeh roditelov mojih. Mikloušič izb. 138 bekovice listje i cvét i friškoga svržjà koru na prah zežgi, na sito presěj, *nalěj* octa, strujaj dugo na suncu.

pije: *pê*: Mikloušič izb. 117 stúci kopriv, ožmekni ter *pî* dok krv prestáne. 120 ov pepel na govedski juhi kuhaj i precegeño *pî*. mat. 1 125 pîl jesem, ti *popî* kaj meni ostalo je. Mikloušič izb. 133 kordebenedikt za kave žlicu *popî*. 153 vodu iz ñe na tešče *izpî*.

seje: *sěj*: Mikloušič izb. friškoga svržjà koru na prah zežgi, na sito *presěj*. 127 stučenoga cukra čez gusto sitce *presěj*.

vije: *vî*: Mikloušič izb. 121 tri pût 9 zrn prpra z devetimi čehulami češñáka stúci, pridaj beláñek jajca, mešaj, vu povesimo *zavi* i na teme vèži.

želeje: *želěj*: kraj. 420 i petr. 224 ne *poželěj* bližnega žené ti tvojega. petr. 225 ne *poželěj* bližnega po krivici tvéga niti hiže nit poja. kraj. 207 ne *poželěj* blága ni marhe nikakove bližnega tvojega

aldûje: *aldûj*: kov. kemp. 241 *aldûj* samoga sebe áldov vekivečni na diku imena mojéga. 242 *aldûj* se meni i dej sê vsega za boga. gašp. 1 514 *aldûj* meni vsa prvorožena. krist. blag. 1 278 bogu *aldûj*, bogu prikaži. — *aldûjte*: gašp. 1 690 *aldûjte* pravice áldove.

darûje: *darûj*: kov. kemp. 120 *darûj* mi ovo vživati na tvoje pošténe. 208 gospodine Ježuš, kajti tēsen je pút tvój i od svēta zavržen, *darûj* mī da te nasledujem. matij. 1a 185 podēli nam anda i *darûj* zdravje dūše i tēla. 2c 158 *darûj* ona koja su hasnovita.

deļûje: *deļûj*: krist. nač. 81 vsi temelj naj stojê na voļi tvojoj, *razdeļûj* ne kak ti hočeš.

gospodûje: *gospodûj*: Mikloušič izb. 160 kad bûš doma, onda *gospodûj*.

harcûje: *harcûj*: kov. kemp. 102 *harcûj* kakti dober vojniki.

kañûje: *kañûjte*: krist. blag. 1 124 ne *vkañûjte* se, bog se ne dá zasméhavati.

poslûje: *poslûj*: mat. 1 361 sinko, skrbi i *poslûj* kuliko naj več moreš za zveličéne dūše. — *poslûjte*: matij. 1a 124 *poslûjte* z rukami vašemi. 2c 93 *poslûjte* vu imenu negovom.

psûje: *psûj*: petr. 223 ne sídi se i ne *psûj*.

radûje: *radûj*: matij. 2b 126 rekel je gutum vudrenomu: *radûj* se, sinko moj! 129 *radûj* se, moj sinko! 232 reče k noj: kči! ùfaj se i *radûj*, ar vera tvoja je tebe zdravu vučinla. — *radûjmo*: gašp. 1 727 *radûjmo* se anda sreči ovi. krist. blag. 1 239 pristûpemo i mi denes k ovomu preobládvu i *radûjmo* se skupa z nim nad obšaneñem neprijatelov negovéh. — *radûjte*: kov. kemp. 216 vesélete se, ponizni, i *radûjte* se, siromaški, ar vaše je kraļestvo božje matij. 2b 78 *radûjte* se meni, ar moj sin pák žive. 2c 63 *radûjte* se z menum ar sem našel ovcu moju.

skoznûje: *skoznûj*: krist. blag. 1 253 tak moli, *skoznûj* i skrbi se da od potlam končemar vsa čineña tvoja čineña nedūžnosti budú. — *skoznûjte*: kov. kemp. 167 *skoznûjte* i molete, da ne vleznete vu skušavañe.

sramûje: *sramûj* se: kov. kemp. 102 *sramûj* se, nevoļni, ako nesnažen si ti matij. 2b 4 ne *sramûj* se zaradi evangeliuma.

šetûje: *šetûj*: kov. kemp. 248 *šetûj* vzéti vráctvo. — *šetûjte*: matij. 1a 94 ne pùstete ñega čakati na vaš došestek, nego *šetûjte* hitro i pròsete skrùšeno ñega za oprosćenè. 2c 202 *šetûjte* veè krát i z veselem vu cirkvu.

štûje: *štûjmo*: krist. blag. 1 92 *poštûjmo* ime Ježuševo. — *štûjte*: matij. 1a 139 ljubete anda, *poštûjte* i nasledujte ovu prezmožnu majku.

tršûje: *tršûjte*: krist. blag. 1 159 ne *obtršûjte*, veli on, ne *obtršûjte* srdca vaša z ožrlivostjum i pijànščinum.

tugûje: *tugûj*: kov. kemp 181 píši, čtéj, popévaj, *tugûj*, múci, moli. 239 naj ti se prigrusté vsi gréhi tvoji občinskem zákonom i za svakdašne prégreške boje navlastito žalósti se i *tugûj*. krist. blag. 1 234 *tugûj* anda, Jeruzalem i búrkaj se sam vu tebi. — *tugûjte*: krist. blag. 1 46 osupni se, nebo, stepi se, zemla, i zvrhu ovoga *tugûjte*, da su mene boga zaostavili.

valûje: *valûj*: kov. kemp. 239 vse pohtéu tvojêh nevoje vu skrovnosti srdca bogu *valûj*. gašp. 1 547 meni *valûj* na brzom, hočeš li se bogóm mojem klañati ali ne češ. — *valûjmo*: krist. blag. 1 106 *valûjmo* vre odprtu istinu: vñogi dohàgaju samo iz ñavade, iz obiçaja vu cirkvu. 222 *valûjmo* samo na našu vekšu obšanost: ovo je ono veliko pomeñkañe pri vsêh pobožnostih našêh da z vekšinum ne trpê dugše nego obiçaji i svétki koji ñoj priliku davaju.

vojûje: *vojûjmo*: gašp. 1 368 oštro, kak se dostoji junakov Kristuševeh, i mi *vojûjmo*.

žalûje: *žalûj*: kov. kemp. 239 milo zdehni i *žalûj* se, da si još tak tëlovni i svètskí. — *žalûjmo*: krist. blag. 1 176 za grehe *žalûjmo*.

živlûje: *živlûj*: krist. blag. 1 250 zdržavaj ñfañe ovo i oživlûj ovo vsaki ðan.

smilûje: *smilûj*: petr. 285a *smilûj* se mene. gospone bože, poleg velike milošče tvoje. kov. kemp. 196 gospodine, vgréšil sêm, *smilûj* mi se, oprósti mi.

vèruje: *vèruj*: krist. blag. 1 130 ne *vèruj* mú, ar laže. — *vèrujmo*: krist. nač. 195 ne *vèrujmo* izličnoj sréçi svéta. — *vèrujte*: krist. blag. 1 147 tvrdno *vèrujte* da bog naš naj bolši prijatelj i otec je.

násladuje: *násladuj*: petr. 279b. ne *násladuj* se vu ñem.

následuje: *následuj*: petr. 14 reče Ježuš Potru: *následuj* mene. 173 reče ñemu: *následuj* mene. — *následujmo*: gašp. 1 446 koja

srdcem verujemo, s čini *následujmo*. 602 *následujmo* negovu zažganu ljubav proti bogu i bližnjemu. 750 *následujmo* anda vu krepostih milosrdnosti tak duhovné kak telovné vu ljubavi boga i bližnega svetca ovoga. matij. 2c 101 *následujmo* mi navuk i peldu Kristuša Ježuša. — *následujte*: gašp. 1 366 obládañe níhovo *následujte*. krist. blag. 2 *následujte* dobròtu bòžju. matij. 2b 230 *následujte* prezmožnu peldu ljublenoga zveličitela. — *naslèdujmo*: krist. blag. 1 242 *naslèdujmo* Semeja. 258 néga *naslèdujmo* vsigdar. — *naslèdujte*: gašp. 1 830 íu vu vsem *naslèdujte*.

2. Osnove na suglasno pred je.

Ovim se osnovam naglas ravna po naglasu u *infinitivu*: a) pí-sati: *píši píšimo píšite*, tako još osnove od dva sloga kao: díhati: *díši*, drápati: *drápļi*, drémati: *drémļi*, frkati: *frči*, gákati: *gáci*, gúkati: *gúci*, hrákati: *hráci*, hrípati: *hrípļi*, húkati: *húci*, kázati: *káži*, krétati: *kréči*, kúpati: *kúpļi*, létati: *léči*, lízati: *líži*, máhati: *máši*, múkati: *múci*, nízati: *níži*, púhati: *púši*, rítati: *ríci*, skákati: *skáci*, skítati: *skíči* se, síkati: *síci*, strúgati: *strúži*, súkati: *súci*, ščípati: *ščípļi*, šétati: *šéči*, škrípati: *škrípļi*, vézati: *véži*, víkati: *víci*, zidati: *zídi*, žvákati: *žváci*. Iterativa od osnova s vokalom o, koja imaju u kajkavštini ono a od o obično otisnuto, ali prema štokavštini i otegnuto naglašeno: hrámati i hrámati: *hrámļi*, polágati i polágati: *poláži*, pomágati: *pomáži*, pretákati i pretákati: *pretáci*, natápati i natápati: *natápļi*. — Osnove od tri i više sloga: brbótati: *brbóci*, kokodákati: *kokodáci*, kukoríkati: *kukoríci*, škr-gútati: *škr-gúci*. — b) òrati: *òrji òrjimo òrjite*, tako i: čèsati: *čèši*, ðrhtati: *ðršci*, glòdati: *glòdi* i *glòj*, ìskati: *ìšci*, jàvkati: *jàvci*, jèmati: *jèmļi*, klèpati: *klèpļi*, krèsati: *krèši*, làgati: *làži*, lòkati: *lòci*, mètati: *mèci*, pèlati: *pèļi*, šèptati: *šèpci*, tèsati: *tèši*, trèptati: *trèpci*. — Osnove gotovo sve na -eta -ota -uta: blebetati: *blebèci*, klepetati: *klepèci*, zveketati: *zvekèci*, klopotati: *klopòci*, grohotati: *grohòci*, skakutati: *skakùci*. — Za tim glagoli: klati koļe: *kòļi*, mleti meļe: *mèļi*, mreti merje uz mre: *mèrji* uz *mri*, slati šeļe i šļe: *pošèļi* i *pòšļi*, stlati steļe: *štèļi*, žeti žeñe: *žèñi*. — c) bríšati: *bríši bríšimo bríšite*, tako i: ðízati: *ðíži*, gĩbati: *gĩbļi*, hržati: *hrži*, za-ímati: *zaimļi*, jáhati: *jáši*, kápati: *kápļi*, mázati: *máži*, mĩcati: *mĩci*, nĩcati: *nĩci*, pásati: *pási*, plákati: *pláci*, rèzati: *rèži*, rítati: *ríci*, rĩbati: *rĩbļi*, rĩsati: *rĩši*, sípati: *sípļi*, zĩbati: *zĩbļi*.

U Samoboru dolazi otisnuti naglas na imperativnom nastavku *i* u singularu i u pluralu, n. pr. zdigati: *zdiži zdižimo zdižite*, iskati:

išči, *kosati*: *koši*, *lagati*: *laži*, *lizati*: *liži*, *lokati*: *loči*, *lukati*: *luči*, *orati*: *orjē*, *pisati*: *piši*, *vtikati*: *vtiči*, *žvakati*: *žvači*, *poslati*: *pošeli* itd.

* Primjeri iz kniige:

drápati: *dráplji*: gašp. 1 394 odvrne s. Vincent: *dráplji*, muči, kuliko znaš i hočeš telo ovo. — *dráplite*: gašp. 1 494 vudrete, *dráplete* tak dugo doklam pluća i jetra iz blaznika i tepca ovoga zdráplete.

kázati: *káži*: mul. šk. 500 toga drugem ne *káži*. kov. kemp. 12 pred velikaši nerad se *káži*. petr. 26 idi, *pokáži* se popu. 151 gospone, *pokáži* nam otca. 228 *pokáži* se, da si dobra mati. gašp. 1 669 ti, gospone, *pokáži* od oveh kojega odebráti móramo. mul. šk. 524 *prikáži* bogu lepo cvetuču mladost. kov. kemp. 180 *prikáži* opét milošću vekšega podnašana. krist. blag. 1 278 bogu aldùj, bogu *prikáži*. — *kážimo*: krist. blag. 1 46 ničemu ne *prikážimo* srdce naše. — *kážete*: petr. 109 pojte *pokážete* se popom. 125 *pokážete* mi dáčni pénez. matij. 2b 204 *pokážite* mi dačnõga péneza. — *kažete*: Mikloušič izb. 183 *pokažete* mi 17. marciuša v Gracu vlečene numere.

lâgati: *lâži*: mat. 2 123 ne *lâži*.

ob-lâgati: *oblâži*: Mikloušič izb. 149 krfulice i netreska stuci, ožmekni, pridaj tuliko octa, skuhaj i *oblâži*. 150 listje jalševo jako teri i z nim *oblâži* se.

magati: *máži*: petr. 222 v boštve je *pomáži*.

mâzati: *mâžete*: mat. 2 265 podignete jeden turen i néga znutra i zvuna *omâžete*.

mêtati: *mêči*: mul. šk. 501 sveteh réci vu šalu ne vléci, niti nepoštenh, nečisteh i pogibelneh ne *primêči*.

písati: *píši*: kov. kemp. 181 *píši*, čtēj, popévaj. 262 vu dobrom úfaņu i ponizni trplivnosti trēba je čakati milošću pobožnosti. Tebi vendar i grēhom tvojim *pripíši* kada se ne da. — *pišete*: mat. 2 241 vam samem, ne drugem *pripíšete* hmañoču greha.

rězati: *rěži*: Mikloušič izb. 128 v lonec ciňasti *narěži* gúmnaka. 130 venec češnjaka *narěži* kak ti duhan i puši. 172 želvi nogu *odrěži*. 127 povrtnicu zgora *odrěži*. 120 cindble snažno operi, *zrěži* drobno i posušu 134 črlenca na falatce *zrěži*.

sîpati: *sîplji*: Mikloušič izb. 151 *prisipji* $\frac{1}{4}$ funte pšenične šterke.

strúgati: *strúži*: Mikloušič izb. 150 jelenskoga roga *nastrúži*.

trúpati: *trúplji*: Mikloušič izb. 126 kuhaj dok se kaša načini, za tém z céla jajca nuter *strúpji*.

vézati: *věži*: Mikloušič izb. 121 črlenca listje na octu skuhaj i *věži*. 1237 s prejum *obvěži*. 126 liste hrastove 2 3 vu vodé namoči i ober očih na čelo *privěži*. 140 hebdivých vrhuncev za 2 vure na trbuh *privěži*. — *veži*: 122 glavu *veži*. 150 sème leneno *veži* na slezenu (možda štamparska griješka, jer drugdje *věži*). — *věžimo*: krist, blag. 1 46 k ničemu ne *privěžimo* žele naše. — *věžite*: petr. 1 takí hočete nájtí oslicu *privězanu* i žrěbca ž nům; *odvěžete* ju i dopelajte ju k mene. 30 poberete náj prvle kukoļa te ga *pověžete* vu snope na požgañe, a pšenicu spravete vu štagel moj. krist. blag. 1 114 poberite prvič ľulku i *pověžete* nů vu snope. mat. 2 895 primite ñega i *zvěžete* ruke i noge ñegve i vržete ñega vu tmicu zvunsku.

žvákati: *žváči*: Mikloušič izb. 153 6 zrn (borovičneh) na tešče vu zubih *žváči*.

III. Naglas u glagola s nastavkom *ne* u prezensu.

Naglas je obično na slogu pred *ne* i to isti kojino u infinitivu :

a) dĭhnuti: *dĭhni dĭhnemo dĭhnete*, tako i grĭnuti: *grĭni*, hrĭknuti: *hrĭkni*, jĕknuti: *jĕkni*, kĭhnuti: *kĭhni*, krĕnuti: *krĕni*, máhnuti: *máhni*, mínuti: *mĭni*, múknuti: *múkni*, párnuti: *párni*, písnuti: *pĭsni*, prĭhnuti: *prĭhni*, púhnuti: *púhni*, srĭknuti: *srĭkni*, súnuti: *súni*, šíknuti: *šíkni*, téknuti: *tĕkni*, nabréknuti: *nabrékni*, poménuti: *pomĕni*, zaprégnuti: *zaprégni*, priségnuti: *priségni*, potégnuti: *potégni*, kukorĭknuti: *kukorĭkni* itd.

b) gĕnuti: *gĕni gĕnemo gĕnete*, složeno s prijedlozima gubi *e*, a naglas prelazi na prijedlog: *nagni*, *prĭgni*, *vũgni*; tako sve osnove s vokalom *e* koje je postalo od poluglasnoga *n*. pr. *dĕhnuti*: *dĕhni*, *mĕknuti*: *mĕkni*, *pĕhnuti*: *pĕhni* svĕnuti: *svĕni*, sĕhnuti: *sĕhni*, tĕknuti: *tĕkni*, za tim: *klĕnuti*: *klĕni*, *tĕnuti*: *tĕni*, *plĕnuti*: *plĕni*.

c) gĭnuti: *gĭni gĭnemo gĭnete*, tako i: *bĕgnuti*: *pobĕgni*, brĭnuti: *brĭni se*, būnuti: *būbni*, būhnuti: *būhni*, cĕknuti: *cĕkni*, čũčnuti: *čũčni*, dĭgnuti: *dĭgni*, dũknuti: *dũkni*, glĕdnuti: *grĕzni*, skĭnuti: *glĕdni*, grĕznuti: *skĭni*, klĕknuti: *klĕkni*, klĭknuti: *klĭkni*, kľĕnuti: *klĕni*, kũcnuti: *kũcni*, mĕtnuti: *mĕtni*, mĭknuti: *mĭkni*, nĭknuti: *nĭkni*, pĕdnuti: *pĕdni*, plĕnuti: *plĕni*, prĕdnuti: *prĕdni*, pũknuti: *pũkni*, rĭnuti: *rĭni*, rĭtnuti: *rĭtni*, sĕdnuti: *sĕdni*, stĕgnuti: *stĕgni*, škriřnuti: *škriřni*, tĭsnuti: *tĭsni*, trĕsnuti: *trĕsni*, trĕgnuti: *trĕgni*, tũknuti: *tũkni* itd., pak: *dĕti*: *dĕni*, stĕti: *stĕni*.

Ali mjestimice dolazi naglas i na imperativnom nastavku, osobito u pluralu: vrni vrnêmo vrnête. Onde zapiknête oštru sablju moju. Nar. pes. iz Zamladinca itd.

Primjeri iz knige:

diĝnuti: *diĝnite*: krist. blag. 1 17 *poddiĝnite* glàve vaše, ar se približava odkuplêne vaše, *poddiĝnite* se i glejte.

máknuti: *mákni*. mul. šk. 509 ni onoga več vu zdelu ne *mákni* od štá si kaj odgrizel.

ménuti: *spomêni*: petr. 233b *spomêni* se kak je vsigdar bog smrtne grêhe kaštigal. gašp. 1 892 o mati moja, naj tuliko prositi, nego se *spomêni*, da i ja tri pute prosil jesem otca i ne hotel mene posluhnuti. — *spomênimo*: krist. blag. 1 291 *spomênimo* se gusto pùti iz spočitávañ ovêh. — *spomenêmo*: vran. rob. 1 138 *spomenêmo* se, deca, večkrat iz črva ovoga. — *spomênite*: vran. rob. 1 59 *spomênite* se večkrat z ovoga.

slúhnuti: *poslúhni*: kov. kemp. 178 *poslúhni* rêč mojü i ne budeš maral za deset jezér ljúdiñ. — *poslúhnemo*: gašp. 1 871 neizbrojena jesu čuda po smrti od s. Benedika vučiniena, zmed kojeh nekoja *poslúhnemo*. krist. blag. 1 29 *poslúhnimo* kaj s. Ivan zlatoustni veli. — *poslúhnete*: vran. rob. 1 25 *poslúhnete* samo, kaj je vučinil. 199 vezda pak *poslúhnete* mojega naj večega zroka. krist. blag. 1 136 od ovoga doklam na kratkom govoril budem, prosim, *poslúhnite*.

süpnuti: *osüpnì*: krist. blag. 1 46 *osüpnì* se, nebo! stepi se, zemlja! 202 iz čujeneh do sada *osüpnì* se nad čini providnosti božanske. 234 *osüpnì* se i poslúhni kaj angel devicam govori.

vñnuti: *vñni*: petr. 285 *odvèrni* gospone, lice tvoje od grehov mojih. — *vrnête*: gašp. 1 399 *povrnête* se, prekršiteli, vu srdca vaše, redite, *prævaricadores*, ad cor. Isai. 66.

stati: stane: *stanì*, zagr. 1 476 začuje jedno ropotañe lancov, ogleda se i zapazi jednu dušu vu oĝnu, koja mu poče govoriti: *prestani*, sluga božji, za me moliti. — *stànete*: mat. 2 205 *pre-stànete*, *prestànete* aldove krivične i nevredne činiti, ar bog ñe ne prijemlje.

IV. Naglas u glagola s nastavkom *e(š)* u prezensu i u infinitivu.

Amo idu verba denominativa, najčešće od adjektiva, rijetko od supstantiva. Naglas im je na slogu pred imperativnim nastavkom, i to:

a) Osnove građene od nomina od *jednoga sloga s drugim vokalom* imaju otegnuti naglas: *bléd blédeti: blédi blédemo blédete*, tako i: *bél béleti: béli, cêl céleti: céli, črn črneti: črni, glád gládeti: o-gládi, glúh glúheti (opako mj. glúšati): o-glúhi, hlád hládeti: o-hládi, nê m nêmeti: za-nêmi, pláv pláveti: plávi, sêd sédeti o-sédi, skúp skúpeti: po-skúpi, slêp slépeti: o-slépi, tvrd tvrdeti: o-tvrđi, žív živeti: živi, žút žúteti: požúti.*

b) Otegnuti kratki naglas imaju osnove građene od supstantiva s otegnutim kratkim naglasom na predzadnjem slogu: *mègla omègleti: omègli, udòva obudòveti: obudòvi*; građene od adjektiva koji u sing. nom. fem. za slog narastu a imaju na predzadnjem slogu otegnuti kratki naglas: *gòl f. gòla ogòleti: ogòli ogòlemo ogòlete, črļen f. črļena crļeneti: počrļeni, rùmen f. rumèna: porumèni, zèlen f. zelèna: zelèni, dèbel debèla: odebèli.*

c) *Otisnuti kratki naglas* ima u osnovama građenijeh od adjektiva od jednoga sloga s kratkim vokalom na kom ostaje i u fem.: *siv f. siva sivet: osivi, slàb f. slàba slàbeti: oslàbi, stàr stàreti: ostàri, túst tústeti: otústi, zrèl zrèleti: zezrèli.* Ovako i osnove građene od adjektiva od dva sloga s preighbnim e u zadnjem slogu: *mòder f. mòdra mòdreti: pomòdri, mřzel f. mřzla mřzleti: mřzli.* Ovako i osnove od adjektiva od dva i više sloga koja u fem. rastu za slog a da se naglas ne pomiče daļe: *gübav f. gübava gübaveti: ogübävi, mřšav mřšava mřšaveti: mřšävi, mlàhav mlahäveti: mlahävi, čřviv čřvivet: ščřvivi, plësniv plesniveti: splësnivi al' i splësnivi, plëšiv plešiveti: plešivi, bögat bogäteti: obogäti, kösmati kosmäteti: kosmäti, bradat badäteti: obradäti, bedast bedästeti: pobedästi itd.*

Na prijedlogu naglas ima osnova ume umeti, jer gubi početno u: *rázmeti prerázmeti: rázmi prerázmi.*

Primjera iz knige nemam do: *németi: némi: kov. kemp. 102 múči i zanémi, ne bum te već poslušal.*

V. Naglas u glagola s nastavkom *i* u prezensu, a *e(ě)* a u infinitivu.

Osnove od *jednoga sloga* imaju otisnuti kratki naglas na imperativnom nastavku: *čmê: čmì čmèmo čmète, sca: šči ščèmo ščète, spa: spì spèmo spète, žma: žmì žmèmo žmète.* Primjer iz knige: *spète: mat. I 340 jéčte, píte, poslujte, skoznujte, spète, počivajte.* — Složene s prijedlogom mogu imati naglas na prijedlogu: *záspi, zážmete, počíci.*

Osnove od *dva sloga* imaju naglas najobičnije na slogu pred imperativnim nastavkom, i to:

a) *Otegnuti dugi*, ako je taj slog dug: *skrbi skrbemo skrbete* inf. skrbeti, tako je béčati: *béči*, brénčati: *brénči*, búčati: *búči*, búveti: *búvi*, cúreti: *cúri*, cúzeti: *cúzi*, cvrčati: *cvrči*, čmízati: *čmízi*, čmírčati: *čmírči*, čučati: *čúči*. glédeti: *glédi* uz *glěč* i *glěj*, *glěchte glějte*, *glě glěte*, híteti: *híti*, hlépeti: *hlépi*, hrúpeti: *hrúpi*, jéčati: *jéči*, kípjeti: *kípi*, kléčati: *kléči*, mrčati: *mrči*, múčati: *múči*, prđeti: *prđi*, rézati: *rézi*, smrdjeti: *smrdi*, stídjeti se: *stídi* se, svrbjeti: *svrbi*, ščédjeti: *ščédi*, šúmeti: *šúmi*, trpjeti: *trpi*, vrtjeti: *vrti*, živjeti: *živi*.

b) *Otegnuti kratki*, ako ima taj slog u infinitivu *otegnuti kratki* naglas a ne svršuje se na a: žđeti: *žđi žđemo žđete*, tako i: bđeti: *bđi*, čkđeti: *čkđi*. grmeti: *grmi*, hđeti: *hđi*, kđpjeti: *kđpni*, lđeti: *lđi*, nđeti: *nđi*, sđeti: *sđi*, vđeti: *vđi*, vđeti: *vđi*, vđeti: *vđi*.

c) Ako je taj slog kratak te ima: α) u infinitivu *otisnuti* naglas: vđeti: *vđi vđemo vđete* uz *vđ vđmo vđte*, tako i: všeti: *vši*, slšati: *slši*. β) Ako ima u infinitivu *otegnuti kratki* naglas a osnova se završuje na a ne na e: bđžati: *bđži bđžemo bđžete*; tako i drčati: *drči*, držati: *drži*, lěžati: *lěži*.

Osnove, koje imaju j pred infinitivnim nastavkom, gube imperativni nastavak, a naglas im je *otisnuti* dugi: bojati se: *bđj bđjmo bđjte* se, stojati: *stđj*, a složene s prijedlozima mogu imati naglas na prijedlogu: *dđstoj*, *nđstoj*, uz to analogijom i *dđstojaj* *dđstojajte*.

Ima krajeva gdje u pluralu naglašuju nastavak imperativni: *hlépi*, ali *hlepěmo hlepěte* itd. U Samoboru ima i u singularu naglas na nastavku: *skrbi skrběmo skrběte*, *kleči klečěmo klečěte* itd.

Rijetko ispada imperativni nastavak: *běž* *běžmo* *běžte*.

Primjeri iz knjige:

běžati: běži: kov. kemp. 95 nikaj se tak ne bđj, tak ne kudi i *běži* kak zla nagneña. petr. 16 stani gore te vzemi déte i mater negovu i *poběži* vu egiptuški orság. — *běžemo*: mat. 2 330 *běžemo*, *běžemo*, da takaj nas zemļa ne požere. vran. rob. 2 266 ah ah! odgovori Petek: *běžmo*, *běžmo*, gospone, kaj i kuda moremo. — *běžete*: mat. 1 318 vi metentoga iz oveh prodekatorov, koje oštre ozivate, osmehavajte se, pošpotavajte se i *ne běžite*. 600 priliku ovu *běžete* koja kakti kamen grobni od tulikoga vremena vas drži zaprte. 475 daleko stojte, *běžite*, odstúpete od malovrednoga pajađstva i prestaneju grehi. matij. 2b 109 *běžete* pako i habajte se

takoveh, koji vas vu temeljtech návukeh vere kršćansko zblúdití ali od njih odvrnuti trsiju se.

dřžati: *dřži*: kov. kemp. 142 osěbujno ľublenoga se ne ,*děři*. mat. 2 125 za nikaj ne ,*děři* nega. 2 97 ,*zđěři* se od špotov. — *dřžete*: mat. 2 88 ,*zaděři* vašu srditost. 131 *zaděžete* v pameti i v srdcu ono obećanie.

glédeti: *glědi*: matij. 2c 210 gospone, ne *glědi* na vnožinu grehov našeh. kraj. 107 *pogłědi*, prosimo te, gospone, na ovu družinu tvoju. 141 *pogłědi* zgora iz neba na mene grešnika. — *glédete*: petr. 111 *glédete* na ptice nebéske dà ne séju niti žeńu. — *glěč* i *glěj*: gašp. 1 510 na gíngavoču našu *ogłěj* se, vsa mogući bože. kov. kemp. 271 *ogłěj* se, premilostivni otec, iz presvetoga mēsta . . . na povoljen tebi aldov. 178 ali boje se znutra *pogłěj*, i spoznaš da žíve jošće vu tebi svět. 273 *pogłěj* i poznaj, čija su ľubľena znaměna, náklona vėkovečnóga vrėdna? matij. 2c *pogłěj* naše pokórno i skrušeno srdce. petr. 231b *pogłěč* (pogłěgy) ada vezda, kak na tom svėte živeš. — *glějmo*: gašp. 1 242 mnoga i pri grobu ovom čuda prigodila se jesu, zmed kojeh nam za navuk prikladneša ovdi *pregłějmo*. — *glějte*: matij. 2b 87 ali *pogłějte*, kómaj takvi jednu ali drugu slobodnu rėč ali čin zapáze, da vse vas pri vašeh prijateleh začřniti iščeju.

hrúpeti: *hrúpete*: zagr. 1 89 ne *hrúpete* dan i noč nad nimi kakti nad nėmum živinum.

kríčati: *kríči*: mat. 2 97 ti *kríči* i sřdi se na sine, decu, ali srditost ravnaj polag razuma.

múčati: *múči*: kov. kemp. 102 *múči* i zanėmi, ne bum te već poslušal. 181 tugúj, *múči*, molí. vran. rob. 1 8 J. haha! vezda bu nekaj! M. o *múči*! — *múčete*: mat. 2 101 mirujte, *múčete*.

skřbeti: *skřbi*: mat. 2 84 ,*skřbi* se i pazi dobro. — *skřbete*: matij. 2b 70 ak ,*skřbete* se, mladenci, za diku ovu. — *skřbete*: zagr. 1 44 kada se oni požiráší skřbė za zverinu teletinu ptice i ribe . . . vi se *skřbete* za s. spoved pokoru pobožnost.

třpeti: *třpi*: matij. 2b 19 *pregłėdaj* i ,*zatěpi* negve falinge.

žėleti: *žėli*: kov. kemp. 71 nigdar ne *žėli* osobito hvalen ali ľubľen bití. 122 vremenita mrtučľivo vživaj a sama nebeska *žėli*. 164 to prosi, to *žėli*. — *žėlemo*: krist. blag. 1 144 ne *žėlemo* preko-redna dugovańa.

živeti: *živete*: gašp. 1 881 vi pako, sinki moji, iz materinskoga blaga ili pobištva *živete* i po strašni ovi peldi od mene vzeti *vúčete* se, kak od luckoga blaga rúke i oči vaše čúvati morate.

bojati se: *bôj* se: petr. 97 reče Ježuš Šimunu: ne *bôj* se, od sêh dôb vré ljudi lovil budeš. 146 i réče né anđel: ne *bôj* se, Marija. kov. kemp. 95 nikaj se tak ne *bôj* kak zla nagneña. 162 boga se *bôj* ter strašena ljudi ne buš se plašil. — *bôjmo* se: gašp. 1 703 ne *bôjmo* se vetra suprotivčin neprijatelskêh, kada čemerna vusta na nas odpiraju. — *bôjte* se: petr. 64 koteri nim reče: ne *bôjte* se, Ježuša iščete. 165 stánete gore te se ne *bôjte* mat. 1 446 ne *bôjte* se nit ne strašite se.

V. Naglas u glagola s nastavkom *ĭ* u prezensu i u infinitivu.

Iza j gine imperativni nastavak, a naglas je svuda otisnuti dugi: dvojiti: *dvôj dvôjmo dvôjte*.

a) U glagola koji imaju u prezensu nastavak i naglašen.

Naglas dolazi obično na slogu *pred* imperativnim nastavkom i to:

α) *Otegnuti dugi* ako je taj slog dug: budim *búdi búdemo búdete*, tako i: bistrim: *bístri*, cedim: *cédi*, cenim: *céni*, pri-čestim: *pri-čésti*, darim: *dári*, delim: *déli*, durim: *dúri*, dušim: *dúši*, dužim: *dúži*, gasim: *gási*, glušim: *glúši*, gradim: *grádi*, grešim: *gréši*, hladim: *hládi*, kadim: *kádi*, kalim: *káli*, krivim: *krívi*, lepim: *lépi*, menim: *méni*, mestim: *mésti*, mirim: *míri*, mladim: *mládi*, mračim: *mráci*, platim: *pláti*, plenim: *pléni*, prašim: *práši*, pudim: *púdi*, ručim: *po rúci*, sadim: *sádi*, sladim: *sládi*, sledim: *slédi*, slepim: *slépi*, smudim: *smúdi*, strelim: *streli*, sušim: *súši*, svetim: *svéti*, tajim: *táj*, talim: *táli*, valim: *váli*, vršim: *vřši*, zlatim: *zláti*, žurim: *žúri*, žutim: *žúti* itd.

β) *Otegnuti kratki*, ako je taj slog kratak a u infinitivu ima *otegnuti* naglas U takim je osnovama većinom vokal o ili e, ređe koji drugi: drobim: *drôbi drôbemo drôbete*, veselim: *veséli vesélemo vesélete*, tako još:]dojim: *dôj*, dvojim: *dvôj*, gnojim: *gnôj*, godim: *gôdi*, gostim: *gôsti*, kosim: *kôsì*, krotim: *krôti*, lovim: *lôvi*, ložim: *lôži*, morim: *môri*, nočim: *nôči*, pojim: *pôj*, potim: *pôti* se, prostim: *prôsti*, rosim: *rôsì*, rotim: *rôti*, smolim: *smôli*, svojim: *svôj*, škropim: *škrôpi*, topim: *tôpi*, trošim: *trôši*, turobim: *turôbi*, tvorim: *tvôri*, znojim: *znôj* se, zvonim: *zvôni*, žalostim: *žaldsti*; srebrim: *srêbri*, temeljim: *temêji*, vedrim: *vêdri*, veselim: *veséli*; častim: *časti*, činim: *čini*, pustim: *pústi*.

γ) *Otisnuti kratki*, ako je taj slog kratak a u infinitivu otisnuto naglašen: kēsni: kēsni kēsneto kēsnete, tako i: fāliti: fāli, slābiti: slābi.

U Mraclinu i drugdje u pluralu dolazi naglas na imperativnom nastavku: zbudī, ali *zбудемо zбудете*, lōvi, ali lovēmo lovēte itd. U Samoboru ima naglas i u singularu na imperat. nastavku: *hladī hladīmo hladīte*, govori govoriṁo govoriṁte, kosī kosīmo kosīte itd.

Primjeri iz knige:

budīm: *būdi*: kov. kemp. 232 *obūdi* srdce moje proti tebi. kraj. 70 ovde vre *zbūdi* pokajaṁe te žalost nad tvojemi grehi *izbūdi*. mul. šk. 58 predobri bože! objāči i *zbūdi* ovo ufaṁe moje. gašp. 1 615 ah anda, sveta devica, *prebūdi* grēšne duše naše z najemi tvojemi pred bogom. matij. 2b 262 prosimo mi tebe, o g. bože! *prebūdi* po milošči tvojoj srdca vērneh tvojeh od sna grehov űihoveh.

cedīm: *cēdi*: Mikloušič izb. 138 ilovaču zežgi, kuhaj na vodē dok omehkša, kada zemļa posede, vodu *odcēdi* i pi. 124 pelina z breskvenemi jadrkami stūci, *precēdi* i napuščaj. 137 vodu još jeden pūt prekuhaj, čez caṁek *precēdi*.

činīm: *čini*: petr. 109. pojdi te i ti onakājše *čini*. mat. 2 102 kada srdit budeš, nikaj ne *čini*, nikaj ne govori, na kaj te srditost podžiže. 2 193 ne *čini* drugomu ono kaj tebi ne bi hotel, i *včini* drugomu ono kaj tebi bi hotel da se *čini*. kov. kemp. 117 tak podložnoga i majhenoga se *včini*, da vsi zvrhu tebe mogu hoditi mat. 2 97 zvrhu vsega *včini* pokāraṁe vu takve naredbe, da ljubav, ne srditost, videla se bude. gašp. 1 162 nikoga ne pusti moje telo sleči i okapati, neg sam ti ova *vučini*. 470 *vučini* kaj znaš. — *včini*: kraj. 124 *učini* to, i ja tak živem. — *činemo*: gašp. 1 440 pokoru stalno *činemo*. krist. blag. 1 176 *činemo* sada ono kaj bi radi činili onda kad vre kesno bude. 1 76 *včinem*o, da se ne bude zvrhu nas ovak tūžil bog. kov. kemp. 209 budēmo gotovi srčeno vumrēti vu boju, niti ne *vučinemo* špot diki naši da bi pobegli od križa. — *činemo*: mat. 2 81 ali dokončajmo govoreṁe i *včinemo* da se vsa v jedne pelde vidimo. — *činete*: petr. 25 kaj god vam reče, *činete*. 102 *činete* si prijatele iz krivičnoga blāga. gašp. 1 648 vi anda, sinki moji, objāčete se i človēčki *činete* vu pravdi. mat. 2 102 nikaj ne *činete* takvoga, na kaj vas srditost podžiže. 2 101 nikaj ne *činete* takvoga, na kaj vas srditost nagovarja. 2 131 *činete* almuštvo. 2 131 *včinite* almuštvo iz onoga kaj imate. krist. blag.

1 233 *činite* obrneće vaše stalno. vran. rob. 1 269 *včinite* to, deca, ravnajte se poleg toga.

delim: *déli*: gašp. 1 463 ako vno go imel budeš, obilno *déli*. mul. šk. 524 ako si bogat, pokaži se ter *nadéli* siromahe. gašp. 1 868 prosim té, mrtvomu dečaku ovomu prvo *podéli* živleće. matij. 2b 222 o g. bože! *podéli* nam tvoju milošu da ona istinsko zado bimo za koja verno i záufano tebe prosimo. krist. blag. 1 176 *podéli* jakost da za gréhe naše pravu i dostojnu pokòru vučinimo. — *délemo*: mul. ap. 860 kaj posteč nam skratimo, pričuvamo, prišparamo, z onem gladne sirote nahranemo ali drugač *nadlémo*. — *délete*: mat. 2 130 *délete* almuštvo. 2 120 *razdélete* nekuliko iz onoga kaj imate na almuštvo.

durim: *dúri*: petr. 233 ne *oddúri* me, gospone. — *dúremo*: gašp. 1 246 vsaku naj menšu krivovercov bludnost i vkanljivost čisto *odúremo*. — *dúrete*: mat 1 444 odhitite ono nerazumno i bedasto vaše sameh preštimaвање, koje vu vas imate, i *odúrete*.

dušim: *dúšete*: mat. 2 92 ako vaše naglo vruče krvi nagneće ogeň srditosti prime, *zadúšete* i v gásete néga z razumnostjum.

dvojim: *dvójmo*: gašp. 1 663 istina je, vugrešili jesmo, ali ne *zdvójmo* za to vu bogu.

gasim: *gási*: kraj. 107 *pógási* vu mene hudi duh gizdosti. mul. fer. 91 o moguča ksaverijanska prošna! *vgási* vu mene na greh nagneće. gašp. 1 545 ničemurni krvolok! *vgási* peklenSKU žeu tuvoju s krvjum mojum. Mikloušič izb. 121 razbéli novi cigel, *vgási* z jakim octom. — *gásete*: mat. 2 92 ako vaše naglo vruče krvi nagneće ogeň srditosti prime, *zadúšete* i *vgásete* néga z razumnostjum.

godim: *gòdi*: petr. 98 *pogòdi* se skoro s tvojem protivnikom. — *gòdete*: vran. rob. 1 102 za tem vzal je od svojega kokuzdrevja listje i ne z gumbašnicami na svoj spleteni krovek pribol. J. z gumbašnicami? ei, gdje je ove do bil? O. *Zgòdete*.

govorim: *govòri*: petr. 223 ne *govòri* lotreno. kraj. 217 ne *govòri* kríva svedočanstva proti bližnemu tvojemu. — *govòremo*: matij 1a 95 anda ne tajmo s hmañemi čini onoga, kojega z vùstmi i srdcem valovali jesmo, niti suprot nemu z gréšnem živlećem ne *govòremo*, nego s tem boje néga za peldu zebéremo. — *govòrete*: mat. 1 33 ali polahko, prodekator, *govòrete*, znamo dobro mi kak vuče bogoslovci. 1 318 ne *govòrete* ada nígdar več proti onomu, kojega grozovito vu prodečtvu nazvešćati reč božju čujete, nit proti isti istine postavljajte se; ne *govòrete* da prodekator ali je ošter, ali

vse ni istina kaj govori i vuči; ne *govórete* da vas straši više kak bi potrebno i dostojno bilo; ne *govórete* nigdar z ovakvem ali z drugem načinom. 1 335 ne *govórete* toga. vran. rob. 1 200 onda *govórete*, kak čemo včiniti? mat. 1 515 *odgovórite* se šegavosti i razbornosti človečanske. mat. 2 175 *odgovórite*, ako morete, s. ‚Chrysostomussu‘. — *govorête*: krist. nač. 123 *govorête*, vi kudlivci, hoču vas posluhnuti. 117 *odgovorête*, je li ste vi vu stališi, i štimate li da imate dosta spoznaña za boljše srčče razdelène narediti?

grozím: *gròzi*: mat. 2 97 ne bliskaj z rečmi nepoštenemi, s prekliñañem, s kletvami, nego *grózi* se z rečmi razumnemi.

gubím: *gùbi*: kov. kemp. 42 ne *pogùbi*, brate, ufañe vu duhovnéh napredek činiti. — *gùbete*: mat. 2 489 ne bludete, nit se *pogùbete*.

hladím: *hládi*: petr. 203 *hládi* kaj je toplo, tópi kaj je hladno.

kadím: *kádi*: Mikloušič izb. 129 s smolum od borovice zube *kádi*. 131 *kádi* lice z dalka s smolum storax zvanum.

kesním: *kěsni*: mul. ap. 761 ako si kaj zagovoril bogu, ne *kěsni* se vučiniti.

lovím: *lòvi*: gašp. 1 633 *vlòvi* i drži prekanitela svojega.

ložím: *lòži*: kraj. 191 meĝ rané tvoje *polòži* me. petr. 52 *polòži* sabľu tvoju v nožnicu, pehara koga je otec meni dal, ne češ da ga pijem. 210 meĝ tvoje rane *polòži* ti mene. 221 néga poštu j i moli, ober vseh stvárih lúbi, vsem ga *prepolòži*. mat. 2 41 vse vse *prilòži* i dodaj za kaštigu moju. — *ložêmo*: kríst. nač. 70 *podložêmo* se i privolêmo k onomu kaj nas vuči. — *lòžete*: mat. 2 127 *prilòžete* vas k ovomu tolnaču.

mestím: *městi*: kov. kemp. 235 kajgod pak meni falí, o dóbri Jezuš, ti dobrotivno i milostivno za mê *nadoměsti*.

morím: *mòri*: petr. 97 čuli ste da je rečeno starim: ne *vumóri*. 223 ne *vumóri* jezikom ni rukom človeka. mul. šk. 14 ne *vumóri*. mat. 1 466 kače duše tvoje jesu grehi prešestni, *vumóri* ada ove kače.

novím: *nòvi*: petr. 285b duha pravoga *ponòvi* vu duše moje. mul. fer. 28 gusto krat *ponòvi* čin lúbavi božje. — *nòvemo*: mat. 2 13 *ponòvemo* anda od sada naša mišjeña, *ponòvemo* naš jezík i govoreña, *ponòvemo* i popravemo naša čineña. — *nòvete*: mat. 1 448 *ponòvite* vašu marlivost vu posluhu. 1 552 za to *ponòvite* posluh. 1 588 za to *ponòvite* meni vaš dobrovoljni posluh

platím: *pláti*: petr. 123 i matij. 2b 183 *pláti* kaj si dužen. mul. šk. 403 ako ti gdo buđe kaj delal, taki mu *pláti*. 15 dužnu desetinu verno *naptáti*.

pojím: *pój*: kraj. 105 *napój* moju voľu vsakojáčkum dobrotum. 101 *opój* me voda rebra Kristuševa. petr. 210 o krv Kristuševa, *opój* ti mene.

prostím: *pròsti*: petr. 228 *pròsti* dúge krivem. kraj. 85 i petr. 285b poleg vnožine milosrdnosti tvoje *opròsti* mi grebe moje. petr. 236 sve hudobe stáre nam *opròsti*. kov. kemp. 184 *opròsti* mi takáj i milosrdno odpústi, kuliko god krat zván tebe vu molitvi na kaj drúgo míslim. 247 ova zbantúvaňa drugem rad *opròsti*. — *pròsti*: kraj. 113 oprosti mi o bože! *opròsti* vsè grehè moje. — *pròstete*: matij. 1 26 *opròstite* onomu neprijateľu koji vas izdaje. 2c 121 vi pako, ako ste zbantuvani, *opròstete* iz srdca. — *pròstete*: Jurjevič 93 *pròstete*, Rimľanci, vašega sem vrazil glavara ja znanci. krist. blag. 1 149 ne dvojm takaj da se vi med dobru zemľu računali budete, medtemtoga *opròstete* da vas jedno popitam.

puďím: *púdi*: kraj. 289 petr. 279b gda ti kakovo zlo na misel pride, ne násladuj se v nem, nego kak je brže vzemeš na pamet, taki je vun *spúdi*. kraj 80 i petr. 287b *razpúdi* neprijatele moje od mene.

pustím: *pústi*: kraj. 90 za prodekum ne *pústi* taki mimo vušes onoga kaj si čul od prodekátora. petr. 38 ako si bóži sin, *pústi* se dole. mul. šk 505 ako gdo pred drugemi počne povedati kaj ti znaš, *pústi* ga drugem povedati. kov. kemp. 117 rasrdi se proti tebi, niti ne *pústi* radúvaňe vu tebi státi. 265 podigni srdce moje k tebi vu nebo i *pústi* me z nim klátiti se vrhu zemľe. gašp. 1 473 anda krivicu on je tebi vučinil, mojemu bratiču? *pústi* na mê, ja to nemu platim. 1 727 *dopústi*, prosimo, sveteh mučenic tvojeh Perpetue i Felicite obladaňe z neprestaňenem pobožnostjum dičiti. Mikloušič izb. 123 mačkine scaline 3, 4 kapľe vu vuhu *napústi*. 124 sok od lèče vu vuhu *napústi*. petr. 236a grehe naše prve nam *odpústi*. kov. kemp. 184 *opròsti* mi takáj i milosrdno *odpústi*. 210 niti ne *prepústi* nenárednoga kaj z vust tvojèh izíti. mat. 2 84 nit dneva jednoga odíti *prepústi*, vu kojem k bogu ne bi vtekel se. kov. kemp. 184 bog moj, *spústi* stréle tvoje. — *pustêmo*: krist. nač. 23 *pustêmo* vsemu tečaj kojega ima. — *pústete*: petr. 51 ako mene isčete, *pústete* ove odíti. gašp. 1 364 *pústete* stareše vaše plakati, hižne tovarušice prilizávati, prijatele vkaňúvati, dečicu narékuvati, vse peneze i imaňe pogubiti: po oveh vseh pogublénu velik vas čaka vu nebu dobiček. krist. nač. 118 *pústete* naj bog činí, koji vse znà kaj nam je potrébno. matij. 1a ne *pústite* se od zime splášiti, decu vu cirkvu pèľati. petr. 94 *odpústete* i vam se odpústi.

mat. 2 101 ne *prepústite* sunce zapasti v u srditosti vaše. matij. 2b 222 ne *zapústete* ni jedno vréme ove službe. — *pustéte*: krist. blag. 1 114 *pustéte* obodvoje rasti do žetve. krist. nač. 23 *pustéte* ljudi v u svojeh opakéh čudih, *pustéte* nepobožne ládati i pobožne obršuvati. 113 *pustéte* ada, ljudi, *pustéte* nepobožnake pravičnomu sudu božánskomu.

ručím: *rúci*: kov. kemp. 270 kaj goder razmeti ne moreš, bogu vsa mogućému segurno *izrúci*. gašp. 1 647 k němu se *preporučí*. — *rúčemo*: gašp. 1 440 vseh nas voji božánskoj na ravnaše *izrúčemo*. — *rúčete*: mat. 1 598 *izrúčete* se znañu boga. 1 81 *izrúčíte* v ruke i predajte bogu vse vaše trude. petr. 22 pojte te marljivo zvédatje od deteta, i gda ga najdete, *poručete* mene. gašp. 1 746 z vašemi molitvicami mene bogu *preporučete* grešnika.

sadím: *sádi*: matij. 2b 82 kada pozvan budeš na svatbu, ne *posádi* se na prvo mesto. mul. fer. 91 izplevi zle navade, *zasádi* dobrote meni potrebne. — *sádete*: mat. 2 79 v pamet dobro vzemete ov spomenek i něga v srdce *zasáдите*. 85 kaj denes čuli jeste od mene, v srdce *zasáдите*. krist. blag. 1 267 *zasádete* gluboko v u srdca vašá ovu istinu.

sledím: *slédemo*: kov. kemp. 209 nut, kral naš ide pred nami, koji bude vojúval za nas. *Slédemo* ga bátrivo. — *slédete*: krist. blag. 1 166 *slédete* naputek i opomenek mudroga Šalamona.

slobodím: *slobódi*: petr. 28 gospone, *oslobódi* nas, pogibamo. kraj. 86 i petr. 286b *oslobódi* me od neprijatelóv mojih. gašp. 1 834 ostani z nami i nas *oslobódi*. kov. kemp. 232 od velike vtraglivosti mé *oslobódi*. 97 *oslobódi* mé od zlih pohtén. mat. 1 485 bog mene i vse ljudi *oslobódi* od takvoga tak dobrovolñih ľudih dobroželená.

suším: *súši*: Mikloušič izb. 120 kad je človek trom i težek život, cindóle v majušu snažno operi, zréži drobno i *posúši* na sénci; ovo kakti tñh kuhaj i pi. petr. 203 oblej kaj je súho, *vsúši* kaj je mokro.

svetím: *svéti*: petr. 212 *svéti* se ime tvoje. 222 *svéti* svéte neđeje i ostále svétke.

škropím: *škrópi*: mul. šk. 525 prvo nego ležeš, z vodám svetím *poškrópi* tebe i postelj. Mikloušič izb. 142 friškoga pelina za 2, 3 šake na ponvi z vinom *poškrópi*, praži na žerjavki i na želúdec na candré véži.

tovorím: *tovóri*: mat. 2 125 *iztovóri* i zlehkoti se od trha kočemar nekuliko.

trošim: *tròšemo*: matij. 2b 137 ne *tròšemo* vnogo rečih zarad pravičnosti naše.

turobim: *turòbete*: mat. 1 150 za ñega, doklam živete, *turòbite* se, žuhbo plačite se.

tvorim: *tvòri*: kraj. 85 i petr. 233a čisto srdce *stvòri*, bože, vu mene.

učim: *ùči*: kraj. 86 *vùči* me činiti voļu tvoju. kov. kemp, 117 *vùči* se poniziti, zemlja i blato, ter pod vseh noge se prignuti; *vùči* se hoténa tvoja vlomiti. krist. blag. 1 107 *vùči* nas moliti. kov. kemp. 17 hman navade se *odvùči*. 97 zarad česa gušče krát me pohodi i svétemi návuki *pvùči*. mul. fer. 58 *privùči* se ne bojati smeha zaradi dobrote. — *vùčemo*: gašp. 1 462 *vùčemo* se ada od svétca ovoga vu navuku nam potrebnom napreduvati. 667 od ovud *vùčemo* se da . . . — *vùčete*: petr. 86 pošedši ada *vùčete* vse národe. 145 vzemete gore na vas járem mój, te se *vùčete* od mene. gašp. 1 307 o roditeli, *vùčete* se od ovud dečicu vašu sveto odhraniti. matij. 2b 38 *vùčete* se od ovoga Samaritánca boga dičiti. — Kad se u mijeña na v, ima prijedlog naglas: *návči návčemo*: mat. 1 326 vuči Columella način seguren i lasek odvučiti vole od tvrdokornosti i vstajaña, pazete i *návčete* se ñega.

valim: *váli*: kraj. 85 i petr. 285b vse hudobe moje dole *obáli*. mul. šk. 500 ako bi na ñem ali na tebe kaj takvoga púzeti zapazil, toga drugem ne káži, nego kaj naj lepše moreš tiho dole *obáli*. — *válite*: mat. 1 600 tollite lapidem *odválite* kamen.

veselim: *veséli*: petr. 136 i mul. 1444 *veséli* se, sluga dobri. mul. fer. 51 *veséli* se vu pregonu, ar je to dika vučenikov Kristuševih. mul. šk. 533 *veséli* se, mladenec, vu mladosti tvoje. kov. kemp. 229 *veséli* se, duša moja. gašp. 1 706 *veséli* se, gospa Teodora, ar skoro porodiš sina. krist. blag. 1 284 *veséli* se pako i radúj, ti Jeruzalem novi! kov. kemp. 159 očisti, *oveséli*, osvetli i oživi duha mojega. 183 *razveséli* prégon moj, vsasi ból moju. gašp. 1 399 o sveti Vincentius, *razveséli* nas na skradni vuri. — *vesélemo*: petr. 199 *vesélmo* se na zemlje v tom vuzmenom veselje. krist. blag. 1 275 kuliko goder puti suprotivčino trpimo, *vesélemo* se, ar to je za grehe zadovolščina. — *vesélete*: petr. 92 *vesélete* se z menum, ar sem našel ovcu, kaa je poginula bila. 179 *vesélete* se i radújte se. habd. mar. 42 *vesélete* se, vi svecki ljudi. mat. 2 351 obradujte vas, *vesélete* vas koju vuru, dopuščam vam, vu kakvom veselju, v igre slobodne: ali od greha daleko držete vas i stojte. mat. 1 125 *razvesélete* se, vi betežni, siromahi pregañani. — *veselête*: krist. nač.

7 vernikom veli: *veseléte* se zmir vu gosponu. Kaj bi onda znamenuvale reči ove: *veseléte* se vu gosponu vsigdar i opet *veseléte* se. vršim: *vrši*: mat. 2 97 *zvrši* onu kaštigu razborno.

žalostim: *žalósti*: mat. 2 85 ne *žalósti* se, sinko moj, ako jesmo siromahi, — *žalóstete*: mat. 1 140 *žalóstite* se i za néga doklam živete turóbite se. 515 ne *žalóstite* se ada, da vas ovi ali oni pregañaju.

živim: *živi*: kraj. 85 i petr. 286b na tvojem nebéskem pute *oživi* me. — Ovako i:

dobím (mj. dobudem): *dóbeta*: petr. 237 vsa nebeska družina vezdà za nas grešnike molete i milošću nam božju *dóbeta*.

b) U glagola koji prezensno i ne naglašuju.

α) Osnove od dva sloga s vokalom *o* i *e*, koje imaju u infinitivu taj vokal otegnuto kratko naglašen, ali u kajkavštini naglašuju nastavak i: *nòsiti* i *nosìti*, *žèniti* i *ženìti* itd. imaju u imperativu naglas otegnuti kratki na *o* ili *e*: *nòsi nòsemo nòsete*, *žèni žènemo žènete* se itd. Mjestimice kao u Mraclinu ima plural naglas i to otisnuti na imperativnom nastavku: *nòsi*, *nosèmo nosète* itd. U Samoboru ima naglas gotovo samo na imperativnom nastavku: *nosì nosìmo nosìte* . . . Osnova hodi glasi često: *hòdi hòdmo hòte*.

Primjeri iz knige:

bròjiti: *bròjte*: matij. 2c 40 *bròte* ako morete, vse vragodùšnike od apoštolov pričemši tja do našeh vremen.

hòditi: *hodèmo*: krist. blag. 1 159 kakti po dnevnu pošteno *hodèmo*, ne vu ožírañih i pijanščinah.

mòliti: *mòlemo*: matij. 1a 166 mi anda takáj . . . boga zazávajmo i *mòlemo*.

nòsiti: *nòsete*: mat. 1 569 ljubleni, odgovora i nauka nit hasnovitejšega nit istinitejšega nit mudrejšega odgovora vam ne morem ostaviti; *nósete* ada néga vsigdar vu srdcu vtvrgenoga.

pròsiti: *prosì*: kraj. 141 poglèdi zgora iz neba na mene grešnika vu pogibeli ovoga sveta postávljenoga, ter mi *sprosì* od boga pamet i voļu. — *pròsemo*: petr. 204 *pròsemo* mi svetoga duha z otcem, sinom jednoga boga, dúha vse svétosti, dúha svetlosti, da nas on presvétí i svojemi daari posvetí. — *pròsete*: matij. 1a 94 *pròsete* skrušeno néga za oprošćenje. — *prosète*: krist. blag. 1 103 *prosète* i zadobite.

Osnova s *otegnutim kratkim* naglasom u infinitivu, u kojim nema *o* ili *e*, ima malo u kajkavštini. Ove u imperativu naglasa u opće

ne mijenaju: prùditi: *prùdi prùdemo prùdete*, dakako i: *prudêmo prudête*. Tako još bistri, jàgmi, křsti, pre-křsti, dùši, hùsti. Primjera iz knige nemam.

β) Koje se u infinitivu naglašuju *otegnuto* a naglašeni je slog dug, ne mijenaju naglasa u imperativu: hváliti: *hváli hválemo hválete*, gospodáriti: *gospodári gospodáremo gospodárete* itd. Takovih osnova ima mnogo. Isto vaļa za osnove u infinitivu *otisnuto* kratko ili dugo naglašene osnove: one ne mijenaju naglasa ni u imperativu: gràbiti: *gràbi gràbemo gràbete*, oporàviti: *oporàvi oporàremo oporàvete* se, špínčiti: *špínči špínčemo špínčete* se. I ovakijeh ima osnova mnogo, i primjera u knizi dovoljno, ali bilo bi suviše da se navode.

I tuj dolazi gdjegdje naglas na imperativnom nastavku. N. pr.: *sudì sudìmo sudìte*, *sudêmo sudête*: hváliti: *hvalêmo*: cith. 43 *hvalêmo* otca boga. — jáliti: *jalêmo*: krist. nač. 177 da naš pokoj zadržimoi ne prispodablajmo drugeh stáliša z našem, i ako se vu bolšeh okolicalah nahağaju, ne *jalêmo* nim. — čüditi se: *čudêmo* se: krist. blag. 1 131 ne *čudêmo* se tomu. — *čudête* se: krist. nač. 149 ne *čudête* se, ako naj mudreša nareğeña od hmañéh za nemar držati i poteptavati vidite. Obično: *čudete*: petr. 179 ne *čudete* se tomu. — mšliti: *mšlêmo*: vran. 1 30 za to anda, gde vidimo ali čujemo da se takov nesrécni nahàja, tak *premisłêmo*, da je on brat naš itd.

Nu premda se govori: *sudêmo sudête* itd. ipak ne znam, nije li kod krist. vran. kov. znak ' nad e: é znak za glas, a ne za naglas. Sumñam s toga što dolaze kašto dva sloga u riječi označena n. pr. *mšlête* krist. blag. 1 24, *sudête* krist. nač. 113. Sravnj krist. Grammatik der kroatischen mundart. 1837, pag. 3, § 2: um die richtige aussprache des selbstlautes e, welches bald hoch bald tief gehört wird, und die gehörige betonung der sylben zu bezeichnen, bedienen sich die Kroaten folgender tonzeichen: a) das scharfe tonzeichen (´) dienet, um sowohl die dehnung als auch die hohe aussprache des e anzuzeigen. In svét die welt, védro der eimer wird dieser selbstlaut gedehnt und zugleich hoch, wie in geben ausgesprochen. Ohne dieses tonzeichen lautet es tief wie in geld, herde usw.

Naglas na prijedlogu je rijedak n. pr.: petr. 210 poleg svéteh tvojuh *nástani* mene.

VI. Naglas u glagola s nastavkom *a* u prezensu i u infinitivu.

Osnove na *a* imaju u imperativu *isti naglas* i na istom slogu koji i na kom je u *infinitivu*: *válati: váľaj váľajmo váľajte* prodávati: *prodávaj prodávajmo prodávajte*, *břblati: břblaj břblajmo břblajte*, *orůžati: orůžaj orůžajmo orůžajte*, *právdati se: právdaj právdajmo právdajte se*, *děľati: děľaj děľajmo děľajte*, *greběnati: greběnaj greběnajmo greběnajte*, *jůžinati: jůžinaj jůžinajmo jůžinajte*. Ovakijeh ima glagola veoma mnogo i primjera u knizi dovoljno, ali držim da je suviše navoditi primjere.

U nekim krajevima n. pr. kod sv. Jane kraj Jaske dolazi naglas i na nastavak *a* ponajviše *otisnuti* u sing. kratki *a* u pluralu dugi: *brbráj brbrájmo brbrájte*, ali neki govore otegnuto: *brbráj brbrájmo brbrájte*. Koji i kakovi su to glagoli, toga ne mogu kazati s preoskudne prilike slušanja, ali sam čuo od tamošnjega urodnika ove: *brbráj brbrájmo brbrájte*, *divjáj divjájmo divjájte*, *duráj durájmo durájte*, *frfráj frfrájmo frfrájte*, *igráj igrájmo igrájte*, *jambráj jambrájmo jambrájte*, *kašľaj kašľajmo kašľajte*, *kopáj kopájmo kopájte*, *mrmráj mrmrájmo mrmrájte*, *rapľaj rapľajmo rapľajte*, *štentáj štentájmo štentájte*.

Pamti: *náj i náj nájmo nájte* noli nolite. To je stegnuto od *nehaj nehajmo nehajte*: *h* nema glasa, a od *ea* posta *a*. petr. 128 zá to, ako vam rekú: ovo je *vu puščine*, *nájte* vun izítí; ovo je *vu nutrneh mestah*, *nájte* veruvati.

Da dolazi naglas nalik na štokavski govor, umije se samo sobom: to biva češće u osnovama s otegnutim naglasom u infinitivu: *váľaj váľajmo váľajte*, *prodávaj prodávajmo prodávajte* itd. prema štok. *váľaj váľajmo*; ali samo večerávaj ili večerávaj, ne kao štok. *večeraváj*.

Kod sv. Jane kraj Jaske, pa možda i gdje drugdje, naglašuje se *imperativni nastavak i pred enklitikom od jednoga sloga* kao: *mi me, ti te, si se, ga, ju, mu, joj*. Naglas je po mom sluhu *otegnuti kratki*, premda bih mislio da treba otisnuti. Evo primjera:

operi se operite se, poberi si, pometi si, ponesi ga, popasi mu, povuci ga, prebleci se, preseci mi, zareci ga, zapleti mi, pozovi ga, zavrzi ga, drapli me, počesi se, poišci ga, pokaži mi, priveži ju, resipli si, resplaci se, zafrci si, zajaši ga, zakoži mi, zamaži se, zapiši ga, dosegni mi, zabrini se, poklekni se, posmakni ga, potegni

mi, potrkni ga, pošikni ju, predigni mi, prevrni ga, primakni mi, prisegni mu, pritakni ga, zakleni ga, zakuni se, zapikni ga, zasuni ga, zavini mi, drži ga, razdrapi ga, zacepi ga, začini ga, zadavi ga, zakuri ju, zajaši ga, zaslepi ga, zatrdi ga, naloži si, nasnubi ga, oslobodi se, oprostì mu, oženi se, pojari ga, pokrivi ga, poprosi ga, poredi mi, posuši ga, povlači se, precedi ga, pregazi ga, prekriži se, prepili se, prevari ga, prikelì ga, restoči mi, resudi mu, nagañaj ga, popevaj ju, popelaj mi, poručkaj ga, postrelaj mu, potiraj mi, prekopaj mi, pretiraj si, resparaj ga, zamotaj mi itd.

Osnove s vokalom pred j (od imperativnoga nastavka i) imaju otegnuti dugi naglas: podbriji me, popij si, prebroji si, reskrji se, zašij si itd.

Kašto ipak nije tako: podurni ga, poždrúkni ga, pokósi ju, poškròpi ju, razmìsli si, pokáraj ga itd.

U *goričkom* narječju *srednokraškom* naglas, koji je tuj ekspiratorni, osim u osnovama od jednoga sloga, u imperativu nije nikada na imperativnom znaku *i*, kako to često biva u krańskoj slovenštini oaobito u pluralu i dualu, nego ostaje većinom na slogu, na kom je u infinitivu, pa s toga ono *i* obično ispada:

déri dérmo dértz, ne: derímo deríte,

dàhni dàhnmo dàhnzte, ne: dahnímo dahníte,

mèži mèžmo mèžtze, ne: mežímo mežíte,

fàli fàlmo fàltz, ne: falímo falíte itd. Vidi sitzungsberichte der k. akademie der wissenschaften, philos.-hist. classe, CXIII, 1 heft, 1886, pag. 469—496 u raspravi dra. Karla Štrekļa: Morphologie des Görzer Mittelkarstdialektes (322 sq.).